ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS Nr. 534

Katalikų Tikybos Vadovėlis

„Tikiu į Dievą Tėvą".

Vadovėlis skiriamas gimnazijos II klasei, ūkio ir k. mokykloms ir liaudies mokyklų aukštesniems skyriams.

Parengtas einant naująja programa, priimta ir patvirtinta Lietuvos Vyskupų Konferencijos 1931 m.

PARAŠĖ

Kun. JUOZAPAS REMEIKIS
Šv. Teol. Kand. b. Panevėžio, Šiaulių gimnazijų, Kalbaneumo Instituto ir liaudies mokyklų kapelionas.

KAUNAS — 1932 m.

ŠV. KAZIMIERO DRAUGIJOS LEIDINYS Nr. 534

Katalikų Tikybos Vadovėlis

„Tikiu į Dievą Tėvą".

Skiriamas liaudies mokyklų ketvirtam skyriui ir gimnazijos II klasei.

Parengtas einant naująja programa, priimta ir patvirtinta Lietuvos Vyskupų Konferencijos 1931 m.

PARAŠĖ

Kun. JUOZAPAS REMEIKIS
Šv. Teol. Kand. b. Panevėžio, Šiaulių gimnazijų, Kalbaneumo Instituto ir liaudies mokyklų kapelionas.

KAUNAS 1932 m.

Nihil obstat.
Censor ex officio
Praelatus *A. Dambrauskas*

Nr. 613.

IMPRIMATUR.
Datum Kaunas, 22 martii 1932
(L. S.) † *Joseph Archieppus*

„Šviesos" spaustuvė Kaune, Jakšto g-vė 2.

Žmogaus gyvenimo tikslas.

1) Dievas, būdamas pati galybė, išmintis, gerybė, aišku, nesutvėrė pasaulio be tikslo. Pats protas mato, jog visatos buvimas yra palaikomas ir tvarkomas vadinamųjų gamtos dėsnių, Dievo Apvaizdos nustatytųjų. Protas taip pat suseka, jog turi būti ir žmogaus gyvenimo dėsniai bei tikslas.

Jei žmogus, būdamas tik Dievo paveikslas, savo darbais visuomet siekia tam tikro tikslo, tad ar galimas daiktas, kad jo Kūrėjas, jo pirmavaizdis, Dievas, kurdamas žmogų, būtų veikęs be tikslo? Dievas veikiąs be tikslo, be tikslo kuriąs taip visatą, taip žmogų, būtų visiškai nesuprantamas.

2) Kokiam tad tikslui Dievas sutvėrė žmogų? Sutvėrė *„savo garbei“*, būtent, norėjo, kad žmogus, būdamas regimo pasaulio viešpačiu, savo Kūrėją *„pažintų ir garbintų“*, kad visas medžiaginis pasaulis žmogaus lūpomis ištartų: „Dievas mūsų Kūrėjas ir mūsų Viešpats“.

Gyvuliai Dievo nepažįsta, nes neturi proto. Tačiau neprotingosios būtybės savo tvarka, savo tikslingumu įrodo Kūrėjo išmintį ir tuo būdu skelbia Dievo garbę. Žmogus, turėdamas protą, pažįsta Dievą iš pasaulio sutvarkymo, ir todėl įpareigojamas sąmoningai Jį garbinti. Šią pareigą jaučia visos tautos. Visose randame religiją, visos garbina Dievybę.

Žmogus, būdamas protinga būtybė, turi protingai ir gyventi. Bet nėra nieko protingesnio, kaip pažinti savo Kūrėją ir protu siekti savo Dievo. Kas atsisako protu pažinti Dievą, tas paneigia kilniausią savo būties savumą — protingumą. Kaip akys yra tam, kad matytų, ausys tam, kad girdėtų, liežuvis — kad kalbėtų, taip protas yra tam, kad pažintų. Tuo tarpu, kas nenori protu Dievą pažinti ir garbinti, tas, tarytum, atsižada pats savęs, tampa bepročiu. „Paikasis sako savo širdyje: nėra Dievo“ (Ps. 13,1).

3) Dievas sutvėrė žmogų ne tik savo garbei, bet ir *„žmogaus laimei“*. Prigimtis neapgaudinėja, nes jos Kūrėjas, Dievas, yra pati Tiesa. Tas žmogus iš prigimties trokšta laimės. O troškimą, kuris eina iš pačių žmogaus būtybės gelmių, būtinai reikia patenkinti, nes kitaip žmogus būtų nelaimingesnis ir už ne-

protingus sutvėrimus, kurie gali patenkinti prigimtus savo troškimus. Tačiau šiame žemės gyvenime tos laimės troškimas negali būt visiškai pasotintas. Žemės gerybės yra netobulos, nepastovios ir todėl jos negali duoti tokios laimės, kokios trokšta neribota žmogaus dvasia. Taigi, bent iš dalies protas išaiškina šitą žmogaus prigimties vargą, nurodydamas, jog laimės troškimą visiškai patenkinti yra galima tik antgamtiniame gyvenime.

Bet šiam klausimui išspręsti vieno prigimtojo proto nepakanka. Juo vienu pasikliaudamas, žmogus iškreipė Dievo supratimą, visiškai sudrumstė tikėjimą. Žmogaus likimas, Dievo išmintis ir šventumas reikalavo permainų. Tik antgamtinio Apreiškimo šviesa apšviestas žmogus aiškiai pažino gyvenimo tikslą — pažino, jog Dievas, kurdamas jį pagal savo paveikslą ir panašumą, įkvėpdamas jam nemirtingą sielą, suteikdamas protą, laisvą valią ir doros meilę, padarydamas jį menkai kuo mažesnį už angelus, iškeldamas jį aukščiau už visą regimąjį sutvėrimą, paskyrė jį savo garbei ir žmogaus amžinai laimei.

Taigi protas ir Dievo Apreiškimas žmogui sako, jog jis gyvena žemėje tam, kad, Dievą pažindamas, garbindamas, mylėdamas, Jo valią pildydamas žemėje, įgytų amžiną laimę danguje.

Šitą savo laimę žmogus jauste jaučia: jis laimės trokšta, laimės ieško, nori viską turėti, nevargti, nesirgti, amžinai gyventi; tačiau žemė tos laimės neduoda. Čia ašarų klonis, čia daugiau vaitojame, negu džiaugiamės; čia mirtis kasdien žmogaus žingsnius lydi. Kadangi prigimtis žmogaus neapgaudinėja, tai ta laimė, tur būt, pasiekiama anapus karsto. Šitą laimę Dievas apreiškė per įkvėptus patriarkus, pranašus, ir pagaliau per savo Sūnų Jėzų Kristų. „Dievas daug sykių ir tūleriopu būdu kalbėjęs kitados tėvams per pranašus, paskiausiai... kalbėjo mums per Sūnų“ (Žyd. 1,1).

Apreiškimo šaltiniai.

Dievo Apreiškimą semiame iš dviejų šaltinių — iš Šventojo Rašto ir Padavimo. Pakalbėsim pirma apie Šventąjį Raštą.

Šventasis Raštas.

Šventasis Raštas, arba Biblija, yra knygų rinkinys, kurias įvairiais laikais parašė Dievo išrinkti ir įkvėpti žmonės. Dievas Šventoji Dvasia apšvietė jų protą, kad žinotų ką rašyti, ir pa-

stūmėjo jų valią, kad norėtų rašyti apreiškiamąsias tikėjimo tiesas. Todėl Šventojo Rašto pirmasis autorius (arba kūrėjas) yra pats Dievas.

Šventąjį Raštą sudaro Seno ir Naujo Testamento knygos. Senojo Testamento knygos skelbia Dievo Apreiškimą nuo pasaulio pradžios lig Jėzaus Kristaus atėjimo. Naujojo Testamento knygos skelbia Jėzaus Kristaus Apreiškimą, — Naują Sandorą Dievo su žmogumi.

Senojo Testamento knygų 45:

21 istorinė knyga, kuriose kalbama apie pasaulio sutvėrimą, apie patriarkų darbus, apie žydų tautos likimą. Jas sudaro: 5 Mozės, 1 Jozuės, 1 Teisėjų, 1 Rutos, 4 Karalių, 2 Kronikų, 1 Ezdros, 1 Neemijo, 1 Tobijo, 1 Juditos, 1 Esteros, 2 Makabiejų.

Pamokslų knygos 7: 1 Jobo, 1 Psalmių, 1 Patarlių, 1 Ekleziasto, 1 Giesmių Giesmės, 1 Išminties, 1 Ekleziastiko.

Pranašų knygų 17: Izaijo, Jeremijo, Baruko, Ezekielio, Danielio, Ozijo, Joėlio, Amoso, Abdijo, Jonos, Mikėjo, Naumo, Abakuko, Sofonijo, Agėjo, Zakarijo, Malakijo.

Naujojo Testamento knygų 27:

a) 5 istorinės knygos: Mato, Morkaus, Luko ir Jono Evangelijos ir 1 Apaštalų darbai; b) 21 pamokslų knyga: 14 Povilo raštų: 1 Romėnams, 2 Korintiečiams, 1 Galatiečiams, 1 Efeziečiams, 1 Pilypiečiams, 1 Kolosiečiams, 2 Tesalonikiečiams, 2 Timotiejui, 1 Titui, 1 Filemonui, 1 Žydams; 7 kitų apaštalų raštai: 1 Jokūbo, 2 Petro, 3 Jono, 1 Jūdo Tado; c) 1 Pranašų knyga, būtent: šv. Jono Apreiškimas. Naujojo Įstatymo knygos buvo surašytos daugiausia graikų kalba.

Visą tad Šv. Raštą sudaro 72 knygos.

Kad katalikas galėtų skaityti Šventą Raštą, jo vertimas turi būti Bažnyčios patvirtintas. Protestantų leidinių skaityti draudžiama.

Padavimas.

Antrasis apreikštojo tikėjimo šaltinis yra Padavimas. Padavimu vadinamos įkvėptos tikėjimo ir dorovės tiesos, neužrašytos Šventame Rašte, bet pasakojimu perduodamos iš kartos į kartą, ilgainiui surašinėtos Bažnyčios Tėvų knygose.

Be Padavimo ne visa žinotumėm, ką Dievas mums apreiškė, nes apaštalai nesurašė viso Viešpaties mokslo. „Jėzus padarė savo mokytinių akivaizdoje dar daug kitų stebuklų, kurie neparašyti šitoje knygoje" (Jon. 20,30). „Daug dar aš turiu jums sakyti, bet dabar jūs negalite pakęsti" (Jon. 16,12). Daug apaštalai išgirdo Viešpačiui iš numirusių prisikėlus, tačiau į knygas neįrašė. Iš Padavimo, ne iš Šv. Rašto žinome, jog reikia švęsti ne šubatą, tik sekmadienį; iš Padavimo žinome, jog yra keturios Evangelijos, septyni sakramentai, kokios knygos priskiriamos Šv. Raštui ir t.t.

Kristus neliepė apaštalams rašyti savo mokslo, bet liepė apsakinėti: „Eidami į visą pasaulį, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui" (Mork. 16,15). Kad Šv. Raštas būtų vienintelis apreiškimo šaltinis, Išganytojas savo darbus ir žodžius būtų pats surašęs, būtų liepęs visiems apaštalams rašyti. Tačiau nei Jis pats rašė, nei daugumas apaštalų.

Ilgainiui Padavimu apreikštąsias tikėjimo tiesas surašė į knygas Bažnyčios Tėvai — šv. Ambraziejus, šv. Jeronimas, šv. Augustinas, šv. Grigalius ir kiti... Dabar nebėra padavimų, kurie nebūtų surašyti šventųjų Tėvų knygose.

Taigi, be Šventojo Rašto, dar turime Padavimą, iš kurio semiamės Dievo apreikštąsias tiesas. Šis Padavimas kartu su Šv. Raštu sudaro pilną apreikštąjį Kristaus mokslą.

Bažnyčios ištikimybė.

Švento Rašto ir Padavimo tiesų saugotoja yra Bažnyčia. Kristus įsteigė ją tam, kad žmonių išganymo darbą vestų per visus amžius. Jai tat įdavė dieviškojo apreiškimo šaltinius sergėti. Šventoji Dvasia budi, kad ši Kristaus Bažnyčia iki amžių pabaigai būtų ištikima Šv. Rašto aiškintoja ir globėja.

Be Šv. Rašto ir Padavimų, turime daugybę dvasiško turinio knygų, kurių svarbiausia katekizmas bei katalikų Tikybos Vadovėlis, kuriame išdėstytos pagrindinės tikėjimo ir dorovės tiesos — kaip tikėti, kaip gyventi, kokių priemonių imtis, kad išganytum sielą. Taigi ir Katekizmas yra padalintas į tris dalis — I Tikėjimas, II Įsakymai, III Sakramentai ir Malda.

I. Tikėjimas

Apaštalų Tikybos išpažinimas.

Senovės Apaštalų Tikybos Išpažinimas turi dvylika staipsnių:

I Tikiu į Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją;
II Į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį;
III Kursai prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos;
IV Kentėjo prie Pontijaus Piloto, buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas;
V Nužengė į pragarus, trečią dieną kėlės iš numirusių;
VI Įžengė į dangų, sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio;
VII Iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti;
VIII Tikiu į Šventąją Dvasią;
IX Šventą, visuotinę Bažnyčią; Šventųjų Bendravimą;
X Nuodėmių atleidimą;
XI Kūno iš numirusių atsikėlimą;
XII Amžinąjį gyvenimą. A.

Mes žinome ir tikime, kad tas Išpažinimas, kurį visi atmintinai mokame, sudaro tikėjimą, kurį skelbė apaštai, kurį per 19 amžių gindami, milijonai išpažintojų pažymėjo savo krauju.

Įkvėpti apaštalai, sklisdami po visą pasaulį, vienybei su Kristumi ir Jo mokslo neliečiamybei palaikyti, būtinai turėjo nustatyti pamatines tikėjimo tiesas, be kurių neįmanoma viena, šventa, katalikiška ir apaštališka Kristaus Bažnyčia. Vienas iš seniausiųjų Bažnyčios Tėvų, šv. Ireniejus, sako: „Katalikų Bažnyčia, nors ir pasklidusi po visą pasaulį, vis dėlto tikėjimą taip vienodai skelbia, tarsi vienuose namuose gyventų, taip vienodai jį išpažįsta, tarytum, vienas lūpas turėtų". Juk šitoks tikėjimo visuotinumas ir vienodumas tegalimas tik turint bendrą Tikėjimo Išpažinimą, kaip nepajudinamą ir nepermainomą uolą. Šv. Augustinas ragina, kad šitą apaštalų Išpažinimą visi mokėtų ir kasdien guldami-keldami kalbėtų.

Tikiu, mano Dieve, visa tai, ką Tu apreiškei ir per šventą savo Bažnyčią tikėti liepei; tikiu dėl to, kad Tu esi pati Tiesa ir negali mūsų suklaidinti. Mano Dieve, stiprink mano tikėjimą!

Be Apaštalų Tikybos Išpažinimo, žinome dar Nikėjos ir Konstantinopolio tikėjimo simbolius (rinkinius), kurių pastarasis vartojamas Šv. Mišiose.

I. Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Tikiu į Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją".

Tikėjimo apibūdinimas.

Tikėjimas yra dvejopas: gamtinis ir antgamtinis. Gamtinis yra, kai tikime kalbant patikimam žmogui. Girdėdami rimtą žmogų kalbant, jog esąs didis Romos miestas, kur gyvenąs Šventasis Tėvas, jog didieji Lietuvių tautos kunigaikščiai Jogaila su Vytautu įvedę katalikų tikėjimą Lietuvoje, jog esanti ledų šalis, kur per ištisus metus sniegas netirpstąs, ir vėl, jog esanti rožių šalis, kur niekuomet žolynai nevystą, — nors savo akimis viso to nematėme ir gal niekad nepamatysime, tačiau tikime. Tikėjimas tad remiasi kalbančio patikimumu.

Antgamtinis tikėjimas remiasi Dievo patikimumu. Dievas yra amžina gerybė, teisybė ir išmintis, kuri negali nei pati apsirikti, nei kito suklaidinti. Todėl, nors tikėjimo tiesų protu nesuprastum, tačiau turi tikėti, žinodamas, jog tai apreiškė pats Dievas. Akys, ausys, ragavimas, pauostymas, palytėjimas, protas gali apsirikti, bet Dievas niekuomet neapsirinka. Taigi, jei patikimam žmogui kalbant tikime, tai dar labiau privalome tikėti, kalbant pačiam Dievui.

2) Tikėjimas yra antgamtinė dorybė, įdiegta į žmogaus sielą, kuria visa, ką Dievas apreiškė ir šv. Bažnyčia tikėti mums padavė, pripažįstame tvirta, nepajudinama tiesa.

Šis tikėjimas yra nuolatinis proto linkimas pripažinti Dievo apreikštąsias tiesas. Jis yra doro gyvenimo akstinas ir pamatas — apšviečia protą, lenkia valią į gera, ragina, liepia, draudžia; žodžiu sakant, lenkia daryti, ką įsako, ir vengti, ką draudžia.

Dorybė prarandama per priešingą nedorybę: blaivybė — per girtuokliavimą, skaistybė per paleistuvavimą, maldingumas per apsileidimą, lygiai taip pat tikėjimas prarandamas per netikėjimą.

3) „Be tikėjimo negalima patikti Dievui; nes tam, kurs artinasi į Dievą, reikia tikėti, kad jis yra, ir kad jo ieškantiems jis yra atlygintojas" (Žyd. 11,6). „Kas netikės, bus pasmerktas" (Mork. 16,16).

Tikėjimo malonę Dievas visiems teikia, bet varu tikėti neverčia; nori, kad, laisva valia tą malonę priimdamas, pasiektų savo laimę.

Svarbiausios apreikštosios tikėjimo tiesos yra šios: 1. Yra Dievas, vienas trijuose Asmenyse: Dievas Tėvas, Dievas Sūnus ir Dievas Šventoji Dvasia. 2. Antrasis Švenčiausios Trejybės Asmuo, Dievo Sūnus, yra tapęs žmogumi ir miręs dėl mūsų išganymo. 3. Dievas yra teisingas: už gerus darbus dangų duoda, už piktus — pragaru baudžia. 4. Žmogaus siela nemiršta.

Tikėjimo savumai.

1) Kad tikėjimas būtų išganingas, turi būti visuotinis, tvirtas, gyvas.

a) Visuotinis tikėjimas esti tada, kai tikime visa, ką Dievas apreiškė ir ką Jo šv. Bažnyčia tikėti padavė. Kas lengvai tiki kiekvienu žmogum, yra lengvatikis; kas savavališkai tiki menkniekius be Bažnyčios pritarimo, tas yra prietaringas; kas neigia visą Viešpaties mokslą, yra netikėlis; kas kai kurias tiesas neigia ar savotiškai jas nori suprasti, yra eretikas bei kreivatikis; kas nuo Bažnyčios vienybės atsiskiria, yra atskalūnas; kas visą Išganytojo mokslą priima ir išpažįsta, yra katalikas.

b) Tvirtas tikėjimas esti tada, kai tvirtai tikime, pasiryžę greičiau visa nukęsti, negu prarasti tikėjimą. Pagalvok tik, kas mums tikėjime kalba? Kalba Dievas; kalba per Bažnyčią, kurios skelbiamojo žodžio liepė klausyti: „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso“ (Luk. 10.16). Todėl tikėjimas, remdamasis Dievo tikėtinumu, turi būti tvirtas.

c) Tikėjimas yra gyvas, kai drąsiai jį išpažįstame. Tikėjimas tai neprivatus dalykas, bet viešas; nėra toks, kad galėtumėm turėti du veidu — vieną kataliko, kitą liberalo, kad privatiškame gyvenime tikėtumėm, o viešame savo įsitikinimus slėptumėm. Tikėjimo dorybe persisunkusi žmogaus buitis pasireiškia viešai — pasireiškia žodžiu, ženklu, darbu, gyvenimu.

Žodžiu, kai drąsiai savo mintis reiškiame kalba; sakysim, Šv. Petras Jėzaus klausiamas, kuo Jį laiko apaštalai, aiškiai, nesvyruodamas išpažino: „Tu — Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“ (Mat. 16,16).

Ženklu, kai viešai vartojame tikėjimo ženklus — kryžių, rožančių, škaplierius, paveikslus, šventą vandenį...

Darbu, kai klausome šv. Mišių, Dievo žodžio, imame šv. sakramentus, švenčiame šventes, pasninkaujame, dalyvaujame procesijose, organizacijose...

Gyvenimu, kai darome, ką tikėjimas įsako, ir vengiame, ką draudžia; kai tikėjimą pareiškiame gerais darbais. „Tikėjimas be darbų yra miręs". (Jok. 2,26). Be gerų darbų tikėjimas Evangelijoj prilyginamas prie medžio, kurį, nevedant gerų vaisių, liepiama iškirsti ir į ugnį įmesti (Mat. 21,19; 3,10).

2) Ne kiekvienas tikėjimas yra išganingas. „Vienas Viešpats, vienas tikėjimas" (Efez. 4,5); „per nieką kitą nėra išganymo" (Apd. 4,12), kaip tik per Jėzų Kristų. Kaip vienas tėra Dievas, vienas Išganytojas, viena tiesa, taip vienas yra išganingas tikėjimas.

Tasai vienas išganingas tikėjimas yra pavestas saugoti Katalikų Bažnyčiai, pastatytai ant šv. Petro uolos. Greta Katalikų Bažnyčios nera kitos, kuri būtų įgijusi tikėjimo saugotojos malonę.

Todėl dėkokim Dievui, kad esame Katalikų Bažnyčios nariai, už kurios durų nėra išganymo.

Dievo buvimas.

„Tikiu į Dievą".

Yra Dievas. Iš kur žinome, jog yra Dievas? Žinome iš regimo pasaulio, iš sąžinės balso, iš apreiškimo.

I. Dievą pažįstame iš regimo pasaulio:

a) Svarstydami protu regimą pasaulį — dangaus erdves, saulę, mėnesį, nesuskaitomas žvaigždes, planetas, žmogų, gyvulius, paukščius, žuvis, vabalus, žolynus, mineralus, žodžiu, visą gamtą, noroms nenoroms darome išvadą: jeigu yra kūriniai, turi būti ir Kūrėjas. Iš regimų daiktų pažįstame neregimą Dievą, iš pasėkų suvokiame priežastį. Matydamas bažnyčią, bokštą, girdėdamas varpus, vargonus, ką manytum apie tą žmogų, kuris tvirtintų, jog ta bažnyčia, it grybas po lietaus, išdygo, varpai, vargonai patys savaime atsirado. Juk, pasakytum, jog to žmogaus galvoje, tur būt, ne viskas tvarkoj. Dar labiau neismintingas būtų tas, kurs, kūno akimis regėdamas kūrinius, proto akimis neregėtų Kūrėjo. Priežastingumo dėsnis pirštu rodo Dievą!

„Klausk gyvulių, o išmokys tave, ir dangaus paukščių, ir parodys tau. Kalbink žemę ir atsakys tau ir skelbs jūrų žuvys. Kas nežino, jog visa tai padarė Viešpaties ranka" (Job. 12,7—16).

„Pakelkite savo akis aukštyn ir matykite, kas tai sutvėrė“ (Iz. 40,26).

b) Tvarka ir tikslingumas gamtoje. Nuostabi regimojo pasaulio tvarka ir kūrinių tikslingumas aiškiai sako, jog yra tvarkytojas. Pagalvokit tik, iš kur saulė kasdien teka ir leidžiasi, iš kur mėnulis tai pilnėja, tai dyla, iš kur žvaigždės rieda savo keliais? Žodžiu, iš kur nesuskaitomi dangaus kūnai gražiausioje sutartinėje neapsakomu greitumu sukasi viršum mūsų galvų? Kas padarė tą tvarką žemėje, kad po vasaros eina ruduo, žiema ir pavasaris; kad dieną pakeičia naktis? Kas pažadina medžius ir žolynus savo laiku keltis iš žiemos miego ir megsti vaisius? Kas palaiko visą kūrinių giminę, rūšį, lytį ir savumus? Kregždė savo laiku išlekia ir parlekia; voras veja savo tinklus; ančiukas, vos išsikasė, tuoj bėga į vandenį; kiekvienas gyvulys randa sau maisto... Kas taip puikiai sutvarkė žmogų? Jeigu tad yra tvarka, turi būti ir tvarkytojas, kurs, savo galybe sutvėręs pasaulį, savo išmintimi jį palaiko ir tvarko. Kur nėra tvarkytojo, ten nėra tvarkos; kur nėra tvarkos, ten chaosas ir pražūtis. Šią tiesą suprato ir stabmeldžiai: Platonas sako: „Matydami mano žodžiuose ir darbuose tvarką, darote išvadą, jog aš turiu sielą; lygiai, regėdami visame pasaulyje nuostabią tvarką, supraskit, jog yra išmintingoji Būtybė“.

c) Gyvybės principas. Gyvis atsiranda iš gyvio. Iš negyvo gyvas negali atsirasti. Mechaniškomis, chemiškomis, fiziškomis priemonėmis joks mokslas gyvio nesutvėrė ir nesutvers. Kai kas tvirtina, kad evoliucijos keliu iš vienos buities išsivystanti kita buities rūšis. Neneigiame to visiškai. Bet ir šiuo atveju naujos rūšies buitis turi tam tikrą savo priežastį. O mums ir svarbu susekti pirmąją kiekvienos buities priežastį.

Materialistai sako, kad materija esanti amžina ir todėl nuo Dievo nepriklausanti. Deja, nieko nėra amžino, viskas turi pradžią ir galą. Pamanykite, kas materijai būtų suteikęs gyvybę? Juk ir materialistai, jei nori vadintis mokslo vyrais, turi pripažinti materijai inerciją, būtent, tokį savumą, kad materija pati savaime nepakeičia esamos būklės. Jie džiūgauja, kad sujudinta ir pastūmėta materija yra galinga: audra kalnus verčia, perkūnija uolas skaldo, įnirtusi jūra laivus skandina, ugnis degina, grūdas medžiu virsta... Bet visa tai, kaip tik įrodo, jog turi būti kažkas, kas materiją pajudintų, turi būti pirmoji priežas-

tis, išvedusi materiją iš amžinos inercijos, neveiklos. O toji priežastis kaip tik ir yra Dievas.

Gamtos priežastingumo dėsnis yra ta knyga, kurioje lengvai išskaitomi Dievo buvimo ženklai. Įkvėptas pranašas Izaijas visą klausimą išsprendžia vienu sakiniu: į „Pakelkite aukštyn savo akis ir matykite, kas tai padarė“ (40,26).

d) Niekas neatsirado, neatsiranda ir neatsiras be priežasties. O tos priežasties ieškoti žmogų verčia pati prigimtis. Juk ir kūdikis, vos pradeda kalbėti, tuoj klausinėja ir ieško regimų daiktų priežasties, norėdamas žinoti, iš kur ir kaip jie atsirado. Jeigu taip uoliai ieškome kiekvieno paskiro daikto priežasties, tai rasti viso regimojo pasaulio priežastį esame tiesiog verste verčiami.

2) Dievo buvimą įrodo sąžinės balsas:

a) Sąžinė diktuoja dorovės dėsnius — sąžinės balsas į mus kalba: „Daryk, kas teisinga ir gera, saugokis, kas neteisinga ir pikta“. Klausydami sąžinės balso, patiriame dvasios ramybės, pasigėrėjimo, džiaugsmo; neklausydami, patiriame gėdos, baimės, nuliūdimo. Kas yra tas balsas, kuris mus peikia ir giria, baudžia ir guodžia? Tai švento, teisingo Dievo balsas, kuris žmogaus sieloje įrašė savo įsakymus. Jei sąžinės balsas būtų žmogaus balsas, ne Dievo, tai jis niekados neprieštarautų kūno norams, bet visuomet su jais sutiktų. Jeigu jis būtų įgytas išauklėjimu, nerastumėm jo laukinėse tautose... Seneka sako: „Dievas yra arti tavęs. Jis yra su tavim, Jis yra tavyje“.

b) Be sąžinės, Dievo buvimą dar įrodo visų tautų įsitikinimas. Nėra ir nebuvo pasaulyje tautos, kuri neturėtų supratimo apie Kūrėją ir kokiu nors būdu jo negarbintų. Plutarkas sako: „Rasi miestų be sienų, be mokyklų, be įstatymų, be pinigų, tačiau niekas nematė miesto be bažnyčios, be maldų, be priesaikos ir burtų“. Iš kur tas bendras visų tautų įsitikinimas, jog yra Dievas ir jog reikia Jį garbinti? Iš kur kiltų tas įgimtas religijos jausmas, jeigu Dievas, gamtos Kūrėjas, to jausmo nebūtų davęs? O juk prigimtis, kaip pati gamta, neapgaudinėja, bet eina griežtais nuostatais. Jei esama nukrypimų, tai jie atsitiktiniai.

3) Pagaliau, nei regimas pasaulis, nei sąžinė, nei visų tautų įsitikinimas, nei protas, nei širdis, pažeista gimtąja nuodėme, neduotų tikrų, pilnų žinių apie Dievą, jei pats Dievas nebūtų savęs apreiškęs. Puolęs žmogus atsitraukė nuo savo Viešpaties,

neteko teisingo Dievo supratimo ir todėl ne kartą vietoj Kūrėjo ėmė garbinti sutvėrimą. Dievo šventumas, gerumas reikalavo žmogaus santykius su Dievu atstatyti. Žmonijai tad skęstant tamsybėse, Dievas apreiškė apie save patriarkams, dar daugiau pranašams. O visa, ką turime žinoti apie Dievą, Jo garbę ir mūsų gyvenimo tikslą, apreiškė mums Išganytojas Jėzus Kristus.

4) Rodos, visi turime protą. Jei Dievą pažįstame protu, iš kur tad esama bedievių? Esama bedievių ne tik mokytų, bet ir nemokančių rašyti nei skaityti. Iš kitos pusės ne mažiau yra giliai tikinčių, yra mokslo vyrų, kurie, nuodugniai tirdami, įsigijo tvirto ir gyvo tikėjimo. Ką tai reiškia? Visi — mokyti ir bemoksliai — skaito gamtos knygą, tačiau ne visi vienodai ją supranta: vieniems Dievas yra, kitiems Jo nėra.

Šį klausimą tinkamai išsiaiškinsime tik žinodami, jog yra žmonių, kurie norėtų, kad nebūtų Dievo, kurių sąžinė juos graužia, neleidžia džiaugtis purvinu gyvenimu. Todėl jie ir stengiasi nematyti gamtoje Dievo, stengiasi nusiraminti, įkalbinėdami sau: nėsą Dievo. Štai ir turime bedievių. Toliau, kad savo nukrypimus pateisintų visuomenės akivaizdoje, kad žmonės jų neteistų, bet jiems pritartų, jie sudaro bendrą frontą prieš Dievą ir varo Jį iš šeimos, iš mokyklos, iš organizacijų, iš įstaigų, iš valstybės įstatymų. Jie platina bedievybę žodžiu, spauda ir gyvenimu. Ir reikia pripažinti, jog šis pragaro darbas jiems vyksta. Mat, lenkti linkstantį į pikta yra lengviau, negu jį palaikyti Dievo baimėje. Piktos valios žmonės, kurie neigia Dievo buvimą, yra panašūs į aklą žmogų, neigiantį saulės buvimą. Ar jie neigia ar neneigia, Dievas vis tiek yra, kaip yra saulė, kurios buvimą neigia aklas žmogus.

Dievo savumai.

Koks yra Dievas?

Dievas yra dangaus ir žemės Kūrėjas. Tačiau koks yra Dievas, ribotas mūsų protas nesupranta. Kad Dievą visiškai suprastum, reikia būti Dievu, nes tik pats Dievas save pažįsta. Šv. Augustinas sako: „Lengviau pasakyti, kuo Dievas nėra, negu kas Jis yra, nes Jis yra neapsakomas. Įsižiūrėk į žemę: ne ji tavo Dievas; pažvelk į jūras: ir jos ne tavo Dievas; pažvelk į visa, kas kruta žemėje, narsto jūrose, skrajoja ore, pažvelk į gy-

vulius ir žmones — vis tai ne tavo Dievas. Kas tad yra Dievas? Dievas yra, kurio akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo"... „Dievas, sako, yra neapsakoma Būtybė; jei palyginsime Jį su žeme ir dangum Jis bus didesnis; jei palyginsime Jį su žvaigždžių ir saulės spinduliais, Jis bus šviesesnis; jei palyginsime Jo protą su visų žmonių ir angelų protu, Jis bus kur kas protingesnis; jei palyginsime Jo gerumą su visų gerųjų gerumu, Jis bus visų geriausiasis; jei palyginsime Jo teisybę su visų teisingųjų teisybe, Jis bus visų teisingiausias; nes Dievas yra be galo didis, be galo gražus, be galo protingas, be galo geras, be galo teisingas".

Dievas yra Aukščiausioji Būtybė, kuri įkūrė pasaulį ir jį valdo. Dievas yra Būtybė iš savęs. Jis pats apie save pasakė: „Aš esu, kursai esu" (Iš. 3,14), aš esu visų būtybių Būtybė, viso sutvėrimo pradžia ir pabaiga.

Iš Šv. Rašto žinome šiuos Dievo savumus: Dievas yra gryna dvasia, amžinas, visur esąs, visa matąs, visa galįs, išmintingas, šventas, teisingas, geras, gailestingas, nesimainąs, kantrus, ištikimas.

Kadangi Dievas yra visur esąs, visa matąs, visa žinąs, tai niekur nepasislėpsi nuo Dievo veido; Jis mato tavo darbus, žodžius ir mintis. „Jame gyvename, judame ir esame" (Apd. 17,27).

Švenčiausioji Trejybė.

1) Iš apreiškimo žinome, jog viename Dievuje yra trys asmenys: Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia. Jau Senajame Testamente Dievas duoda mums nors tamsių žinių, jog Jo vienoje Būtybėje yra keletas asmenų. Kurdamas žmogų Dievas tarė: „Padarykime žmogų į mūsų paveikslą ir mūsų panašumą" (Pradž. 1,26). Vienam asmeniui teesant, būtų pasakęs: „Padarysiu... į savo paveikslą ir panašumą". Šv. Raštas atskiria antrąjį asmenį nuo pirmojo: „Viešpats man tarė: Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave" (Ps. 2,2—7). „Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje" (Ps. 109,1).

Aiškiai tos tiesos Senajame Įstatyme Dievas neapreiškė todėl, kad žydai, palinkę į stabmeldystę, nesutvertų sau trijų dievų.

Naujame Testamente Švenčiausios Trejybės tiesą jau visai aiškiai apreiškė mūsų Išganytojas Jėzus Kristus. Jis Dievą atvejų atvejais vadina savo Tėvu, save jo Sūnumi; save ir Tėvą

jungia į vieną Būtybę; drauge su Tėvu pažada atsiųsti Šventąją Dvasią; liepdamas apaštalams mokyti ir krikštyti, sako: „Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios“ (Mat. 28,19). Dievas trijuose asmenyse apsireiškė per Jėzaus krikštą: Dievui Tėvui kalbant „Tasai yra mano mylimasai Sūnus, kuriame aš turiu sau pasimėgimo... štai atsivėrė Jam dangus, ir Jis matė Dievo Dvasią, nužengiančią, kaip karvelį, ir nusileidžiančią ant savęs“ (Mat. 3,16—17). Švenčiausią Trejybę skelbė apaštalai ir trijų asmenų palaiminimu baigia savo laiškus (2 Kor. 13,13).

b) Iš apreiškimo taip pat žinome, jog kiekvienas asmuo tikras Dievas. Tikras Dievas yra Dievas Tėvas; tikras Dievas yra Dievas Sūnus; tikras Dievas yra Dievas Šventoji Dvasia.

Kadangi kiekvienas asmuo yra tikras Dievas, tai visi turi būti lygūs: Dievas Tėvas ne didesnis už Dievą Sūnų, nei Sūnus už Šventąją Dvasią: visi trys lygiai tobuli, lygiai visagalį, visur esą, amžini, šventi ir tt. Kad kuris būtų mažesnis, paskesnis, jau nebebūtų tikras Dievas.

c) Tačiau ne tris turime dievus, visagalinčius, amžinus... bet *„vieną“*. Ta vienybė dažnai ir aiškiai pažymėta šv. Rašte: „Trys yra, kurie liudija danguje: Tėvas, Žodis ir Šventoji Dvasia; ir tie trys yra viena“ (I Jon. 5,7).

Kad trijuose asmenyse yra ne trys, bet vienas Dievas, įrodo tai, kad visi trys asmens turi tą pačią vieną, bendrą esmę, į kurios prigimtį įeina tos pačios tobulybės ir savumai. „Aš esu, kursai esu“ — vienas, nesimainąs, sako Viešpats.

d) Nors trijuose asmenyse yra vienas Dievas, jų viena ir ta pati esmė bei prigimtis, tačiau kiekvieną asmenį reikia atskirti: Tėvas yra ne Sūnus, Sūnus — ne Šventoji Dvasia; Šventoji Dvasia — ne Tėvas ir Sūnus.

Tą Dievo asmenų skirtumą sudaro ypatingi santykiai — Tėvas negimsta ir nekyla iš kito; Sūnus prieš amžius gimsta iš Tėvo; Šventoji Dvasia kyla iš Dievo Tėvo ir Dievo Sūnaus, kaip iš vieno šaltinio ir vieno kvėpimo. — Tėvas nuo amžių pažįsta save, pažindamas gimdo Žodį. Kadangi Tėvas nuo amžių save pažindamas, it veidrodyje, regėdamas savo išreiškimą, gimdo Sūnų, todėl Sūnus vadinasi paveikslas, Jo Būtybės išreiškimas, kuris yra tas pats amžinasis Dievas. — Dievas save myli, mylėdamas pažįsta meilės vaisių, kuris yra pati Jo Būtybė. Šitas meilės vaisius arba Šventoji Dvasia prieš amžius kyla iš Dievo

Tėvo ir Dievo Sūnaus, kaip iš vieno šaltinio ir vieno kvėpimo. Taigi kitas yra, kuris gimdo; kitas, kuris gimsta; kitas, kuris kyla; kitaip betariant, toj pačioj amžinoje esmėje yra trys atskiri asmenys.

e) Šv. Raštas ne tik atskiria tris asmenis, bet dar dalina Jų darbus: nors tas pats Dievas mus sutvėrė, atpirko, pašventė, tačiau sutvėrimo darbas priskaitomas Dievui Tėvui (Pradž. 1,1, Psalm. 8) Dievui Sūnui priskaitomas Atpirkimo darbas (Gal. 3,13; Jon. 3,17). Mat, Dievo Sūnus, trokšdamas mūsų išganymo, pasidaro žmogumi, kenčia ir miršta ant kryžiaus. Dievui Šventajai Dvasiai pridera pašventimo darbas (I Kor. 6,11). Ji pakeitė apaštalų veidą; Ji per amžius moko, švenčia ir tvarko Dievo Bažnyčią; Jai budint, nė pragaro vartai nenugalės Kristaus sužadėtinės.

Tokį tatai mokslą apie Švenč. Trejybę paskelbė mums mūsų Išganytojas. Tą tiesą skelbė apaštalai, Bažnyčios Tėvai, skelbia šiandien Bažnyčia ir skelbs lig amžių pabaigos.

2) Švenčiausios Trejybės tiesa yra švento tikėjimo paslaptis. Joks protas jos nesupras. Didžiausia būtų puikybė norėti suprasti nesuprantamą, ištirti neištiriamą, išmatuoti neišmatuojamą Dievą. Jeigu patys nesuvokiame visos savo buities, jeigu daug prigimtų daiktų nė trupučio nenumanome, jeigu menko vabalėlio ar skruzdėlės gyvenimo negalime suprasti, nenorėkime tad apčiuopiamai ištirti Dievą. Šv. Augustinas, Bažnyčios Daktaras, pasiryžo kartą įsigilinti į Šv. Trejybės paslaptį. Prašydamas Dievą apšviesti protą, meldžiasi, pasninkauja. Begalvodamas nuvargo; išeina į jūros krantą pakvėpuoti grynu oru. Čia pamatė kūdikį, riešuto kevalu pilantį jūros vandenį į smilčių duobelę. Šv. Augustinas klausia: kodėl taip uoliai į tą duobelę jūrų vandenį pilstai? Kūdikis jam atsakė: „Veikiau aš tas neišsemiamas jūras perpilsiu į mažą duobelę, negu tu suprasi ir aprašysi Švenčiausios Trejybės paslaptį“. Tai pasakęs išnyko. Jeigu Šv. Augustinas, pasaulio genijus, Švenčiausios Trejybės nesuprato ir neišaiškino, ką bekalbėti apie kitus! Visiškai suprasti Dievą reikia būti Dievu.

3) Švenčiausiosios Trejybės paslaptis yra mūsų tikėjimo pamatas. Tikėjimas, pašalinus Trejybę, suirtų, kaip namai be pamato. Todėl Šv. Bažnyčia Švenč. Trejybės vardu pradeda ir baigia visas maldas ir apeigas, teikia Šv. Sakramentus ir liepia,

kad visi katalikai visas maldas ir darbus nuo Šv. Trejybės pradėję, Šv. Trejybe ir baigtų: „Garbė Dievui, Tėvui ir Sūnui ir Šventajai Dvasiai“.

Dievas — dangaus ir žemės Kurėjas.

Pasaulio sukūrimas.

Regimasis pasaulis, kurio tikslingumas ir tvarka stebina žmogaus protą, savaime neatsirado. Nieko nėra amžino. Amžinas vien Dievas. Einant tad priežastingumo dėsniu, reikia ieškoti pirmosios pasaulio priežasties, kuri yra ne kas kitas, kaip Dievas.

Einant kai kuriais šv. Rašto nurodymais, pasaulis būtų šešių tūkstančių metų. Bet čia šv. Rašto nurodytieji metai siekia tik žmonijos pradžią, o kiek laiko pasaulis gyveno be žmogaus, šv. Raštas nieko nesako. Geologijos mokslas vienodo atsakymo irgi neduoda. Mokslininkų nuomonės čia kartais labai žymiai skiriasi. Vieni mano, kad pasaulis turi milijonus metų, kiti šį skaičių sumažina ligi dešimties tūkstančių. Mums čia nesvarbu jų ginčai, svarbu tik, kad Dievas yra pirmoji pasaulio priežastis, dangaus ir žemės Kūrėjas, kas aiškiai šv. Rašte pasakyta.

1) a) „Dievas sutvėrė dangų ir žemę“. — Dievas sutvėrė „dangų“, būtent, visa, kas yra viršum mūsų: saulę, mėnesį, žvaigždes ir kitokius beribės erdvės kūnus; sutvėrė tuo pačiu žygiu tikrąja prasme „dangų“ — visa tai, kas sudaro antprigimtąjį gyvenimą. — Dievas sutvėrė „žemę“: jūras, sausumą, orą ir ugnį, akmenis ir žolynus, gyvulius ir galop patį žmogų. Š. Autorius ypatingo kreipia dėmesio į žemę, ant kurios turėjo gyventi žmogus. „O žemė buvo tyra ir tuščia, ir tamsybės buvo ant gelmių“. Taigi visų pirma jis trumpai aprašo tą būklę, kurioje žemė buvo, kai jos rutulys dar neturėjo aiškios išvaizdos, kai buvo tik garų, vandens ir kitų sumišusių elementų masė, paskendusi tamsybėse ir netinkanti jokiam gyviui. Sausumos tuomet dar nebuvo. Gilus vandenynas dengė iš visų pusių žemės plutą. „Dievo Dvasia“, lyg koks Dieviškas dvelkimas, skraidė ant vandenyno, pasiryžęs tą chaosą tvarkyti ir įdiegti į jį gyvybės daigų. Kaip ilgai žemė buvo tojo chaoso būklėje, sunku pasakyti.

b) Dievas sutvėrė dangų ir žemę iš „nieko". Žmonės daiktus daro iš medžiagos. Be medžiagos jie negali padaryti nė menkiausio daiktelio. Dievas gi, tverdamas dangų ir žemę, jokios medžiagos neturėjo ir nereikalavo. Jis viską sutvėrė iš nieko. „Meldžiu, sūnau, pažvelk į dangų, į žemę ir į visa, kas ten yra; ir suprask, jog Dievas tai iš nieko yra padaręs" (2 Mak. 7,28).

c) Dievas sutvėrė dangų ir žemę „savo žodžiu", kitaip sakant, savo dieviškos valios galybe. „Jis tarė, ir įvyko, jis liepė, ir buvo sutverti" (Ps. 148,5). Žmonės veikdami vargsta, galvoja... O Dievui norint, prasiskleidžia padangės, pateka saulė, šviečia mėnulis, blizga žvaigždės; Dievui norint, vanduo subėga į jūras, žemė išduoda vaisių ir t.t. Jei Šventajam Rašte Dievas kalba žmonių kalba, tai tik tam, kad būtų suprantamas.

2) Dievas sutvėrė dangų ir žemę „per šešias dienas". Kas yra tos dienos, paminėtos kūrinio istorijoje? Ar jos buvo paprastos mūsų paros, ar šeši laiko tarpai bei periodai, nei Šv. Raštas, nei Bažnyčia aiškaus atsakymo neduoda. Todėl galima manyti, kaip norint. Dievas galėjo sutverti mūsų pasaulį ir per šešias dienas ir per šešis periodus. Kiekvienas periodas galėjo trukti tūkstančius ir net milijonus metų. Dievui viskas yra galima. Dievas galėjo per vieną akimirksnį sutverti pasaulį, bet Jis norėjo, kad pasaulio išsivystyme ir susitvarkyme būtų tam tikras laipsniavimas, toks pat, koks matomas visuose pasaulio dalykuose, kurie auga, tobulėja ir vėl žūsta. Tame laipsniavime ir toje tvarkoje pasireiškia didžiausia Dievo išmintis ir visagalybė.

Ką sako mokslas apie šešias kūrimo dienas? Geologai, tyrinėdami žemės plutą, padarė nuostabių išvadų Šv. Rašto naudai. Jie patyrė, jog gamta formavosi Mozės aprašyme nurodytąja eile, jog žemėje yra sustingusių, suakmenėjusių kūnų toje pačioje sluoksnių eilėje, kurioje vyksta Mozės aprašytasis pasaulio sutvėrimas, būtent, visų giliausiai pastebima suakmenėjusių žolynų, toliau paukščių ir žuvų, dar aukščiau keturkojų ir sekliausiai — žmonių.

Mokslas sako, pradžioje žemė buvusi ugnies rutulys, kurs, riedėdamas neapsakomai ilgą laiką šaltoje erdvėje, atšalęs ir apsidengęs pluta. Vandens garai, šalčio šaldomi, nukritę žemyn, ir žemės paviršius pavirtęs jūra. Toliau mokslas sako: juo labiau žemės pluta stingusi, storėjusi, kietėjusi, juo labiau spau-

dusi vidinę ugnį Dėl šio spaudimo ugnis veržusis laukan, žemės paviršius raitęsis, drebėjęs, bangavęs, vienur kitur plyšusi pluta, atsivėrę ugniakalniai, ugnis gaivalingai trykšdama, švyturiavusi; išaugę kalnai, įdubusios pakalnės, į kurias subėgo vandens. Tuo būdu atsiradę vandenynai, jūros, ežerai, balos ir upės. Gamtos gaivalai kloję sluoksnį ant sluoksnio, kuriuos galop pridengusi derlinga žemė.

Ne ką kita reiškia ir Mozės aprašymas: „Pradžioje Dievas sutvėrė dangų ir žemę; o žemė buvo tyra ir tuščia ir tamsybės buvo ant gelmių ir Dievo Dvasia ant vandenų". Dievo Dvasiai veikiant chaosas tvarkosi: vanduo, šviesa, oras, jūros, sausuma, žolės, medžiai, žuvys, paukščiai, gyvuliai, galop atsiranda žmogus. Įkvėptas rašytojas, nenutolsdamas nuo užbrėžto tikslo, kalba trumpai, kalba žmonių būdu, norėdamas pamokyti svarbiausių tiesų: jog vienas tėra viso pasaulio Kūrėjas Dievas, jog žmogus yra pirmas ir tobuliausias sutvėrimas, jog viskas turi jam tarnauti, o jis — Dievui, jog Dievo garbinimui paskirta ypatingu būdu septintoji savaitės diena...

Mokslo vyrai stebisi, kad Mozė, gyvenęs žiloje senovėje, legendų ir pasakų laikais, aprašydamas pasaulio sutvėrimo istoriją, visai sutinka su geologijos mokslu. Gamtininkas Bedonas sako: „Turime pripažinti Mozei tokį mokslo gilumą, koks visai netinka tiems laikams, kada jis tai rašė". Liniejus sako: „Yra įrodyta, jog Mozė rašė ir negalėjo kitaip rašyti, kaip tik gamtos Kūrėjo įkvėptas".

Kuriuo tikslu Dievas sutvėrė dangų ir žemę? Atsakymas trumpas: savo garbei ir kūrinių laimei.

a) Kiekvienas protingas žmogus savo darbuose turi tikslą; be tikslo veikia tik beprotis. Jeigu Dievo paveikslas, protingas žmogus, nieko nedaro be tikslo, argi išmintingiausias Dievas, kurdamas dangų ir žemę, būtų jo neturėjęs? Jeigu doras žmogus savo veiksmuose turi dorą tikslą, argi visų geriausiasis, švenčiausiasis Dievas savo kūriniuose būtų neturėjęs visų doriausio tikslo? Šv. Raštas sako: „Viešpats visa padarė dėliai savęs" (Pat. 16,4). „Aš sutvėriau savo garbei, prirengiau jį ir padariau jį" (Iz. 43,7). Ir karalius Dovidas šaukte šaukia, kad visas sutvėrimas garbintų savo Viešpatį (ps. 148).

Kadangi savo garbei Dievas sutvėrė viską, tai ir turime Jį garbinti. Žmogus, kaip protinga būtybė, turi suprasti, jog Die-

vo garbinimas yra svarbiausia jo prigimties pareiga, jog jis turi viso pasaulio vardu dėkoti Dievui už Jo malones.

b) Dievas sutvėrė pasaulį kūrinių laimei. Dievui gana savęs, nes Jo Būtybėje reiškiasi visa Jo garbė ir laimė. Todėl, tverdamas dangų ir žemę, nė truputį nepadaugino sau garbės nei laimės. Kūrimo akstinas buvo begalinė Dievo meilė. „Dievas yra meilė" (1 Jon. 4,16). Begaline meile mylėdamas save, norėjo savo laimės suteikti ir kūriniams, ypatingai savo paveikslui — žmogui.

Žmogus savo laimę atranda tarnaudamas Dievui, o kūriniai — tarnaudami žmogui. Čia glūdi pilna jų laimė, o žmogaus — anapus kapo.

Dievo Apvaizda.

Visa, kas yra pasaulyje, neatsirado savaime, todėl niekas savaime negali nė išsilaikyti. Dievas tad savo sutvėrimų neapleidžia, sutvėręs dangų ir žemę, viską palaiko ir tvarko. Šis Dievo veiksmas vadinamas „Dievo Apvaizda". Nors ji yra paslėpta, vis dėlto josios darbų galime visur regėti. Reikia tik norėti ją matyti! Protas ir Apreiškimas ją rodo — ji užrašyta beveik kiekviename šv. Rašto lape, ji regima kiekviename saulės spindulyje, kiekviename žolės žiedelyje.

1) a) Dievas pasaulį palaiko. Štai ką sako Šv. Raštas: „Dievas pirm visų yra, ir viskas jame stovi". „Jame mes gyvename, judame ir esame" (Apd. 17,28).

Jeigu Dievas savo sutvėrimų nepalaikytų, pasaulis jau būtų seniai pražuvęs. Jeigu saulė šiandien taip puikiai pateka, šviečia ir šildo, jeigu žemė visados kas pavasarį sužaliuoja, suklesti ir veda vaisius; jeigu žuvys vandenyje tebenarsto, paukščiai ore tebeskrajoja, kaip prieš tūkstančius metų, žodžiu sakant, jeigu sutvėrimų energija neilsta — vis tai Dievo Apvaizdos darbas. Neprotingas gyvis instinktu žino, kaip gyvybę palaikyti, kur ir kaip maisto ieškoti ir kokiu būdu vengti gyvybei pavojų. Adomui ir Ievai, suteikęs protą, Dievas liepė daugintis ir pripildyti žemę. Žodžiu sakant, Dievo Apvaizda pasaulį palaiko.

b) Dievas laiko dangų ir žemę taip, kaip Jam patinka. Leidžia žmogui pulti, leidžia rojui virsti ašarų kloniu: „Kadangi tu paklausei savo pačios ir valgei iš medžio, iš kurio aš tau buvau įsakęs nevalgyti, žemė bus prakeikta dėl tavo pasielgimo;

tarp vargų tu iš jos maitinsies per visas savo gyvenimo dienas" (Pradž. 3,17).

c) Dievas laiko pasaulį tol, „kol Jam tinka". Ne amžių amžiams mūsų žemė sutverta. Ir šią tiesą žinome iš Šv. Rašto. „Saulė aptems, mėnulis nebeduos savo šviesos, žvaigždės puls nuo dangaus, ir dangaus galybės bus pajudintos" (Mat. 24,29). „Tu, Viešpatie, pradžioje įkūrei žemę, ir dangus yra tavo rankų darbas. Jie pražus, tu gi pasiliksi; jie visi pasens, kaip apdaras, ir tu pakeisi juos, kaip apsiaustą..." (Žyd. 1,10—12). Ar dar ilgai mūsų pasaulis gyvens, viena tik Dievo Apvaizda težino.

d) Dievas sutvėręs didžius ir mažus daiktus, visais lygiai rūpinasi ir visus atmena. Jo Apvaizdos žinioje yra ir dangaus skliautai, ir mažiausias vabalėlis; ir galvos plaukai yra Jos suskaityti. „Jis yra padaręs mažą ir didelį, ir lygiai jis rūpinasi visais" (Išm. 6,8). „Žvilgterėkite į dangaus sparnuočius: jie nesėja, nei piauna, nei į kluonus nekrauna; ir jūsų dangiškasis Tėvas juos maitina... Įsižiūrėkite į lauko lelijas, kaip jos auga; jos nesidarbuoja ir neverpia; tačiau aš sakau jums, kad ir Salamonas visoje savo garbėje nebuvo taip apsivilkęs, kaip viena jųjų" (Mat. 6,26—29).

e) Dievas ypatingoje Apvaizdoje laiko žmogų. Duoda jam rūpestingus tėvus, liepdamas jiems savo vaikus auginti, mylėti, ir sunkią jų auginimo bei auklėjimo pareigą paversdamas gimdytojams džiaugsmu ir pasigėrėjimu. Duoda Dievas jam mokytojus, ligoje gydytojus ir vaistus, varge prieglaudą, nuliūdime paguodą, nelaimėje prietelį, persekiojimuose apgynimą, puolime atsikėlimą, mirties valandoje giedrą, ramybę, o anapus kapo amžiną gyvenimą. Pagaliau, žada, pasauliui pasibaigus, kūno iš numirusių atsikėlimą ir jo garbę.

f) Tautų ir valstybių likimas irgi yra Dievo Apvaizdos rankoje. Dievas — „Karalių Karalius ir viešpačių Viešpats" (I Tim. 6,15). Dievo Apvaizda vedė žydų tautą išganymo keliu. Ji palaidojo daugybę senų valstybių, pažadino daug naujų.

Lietuvių tauta — Dievo Apvaizdos tauta. Vytauto Didžiojo laikais ji užtvenkė kelią totoriams į katalikiškus kraštus; iš visų pusių protestantų, pravoslavų apsupta, kankinama, vergiama pasiliko ištikima Katalikų Bažnyčiai. Jei bus verta, Dievo Apvaizda išves ją į šviesią ateitį. Deja, masonai, socialistai visokio plauko liberalai gali ją vėl pražudyti.

2) Jeigu Dievo Apvaizda pasaulį palaiko ir tvarko, tai iš kur kyla žemėje pikta? a) Dievas yra šventas, teisingas, nuodėmės nenori, neapkenčia, baudžia. Todėl pikta kyla ne iš Dievo, bet iš pagedusios prigimties, iš laisvos valios. Duodamas žmogui laisvą valią ir pažinimą, Dievas norėjo jo darbams suteikti dorinės vertybės, nes be proto ir laisvos valios žmogaus darbai būtų nei peiktini, nei girtini, nei baustini, nei atlygintini, žodžiu sakant, neturėtų nuopelnų pobūdžio. „Jis padėjo ties tavim vandens ir ugnies; ištiesk savo ranką į ką nori. Ties žmogumi gyvybė ir mirtis, kas gera ir kas pikta; kas jam patinka, tai jam duodama" (Pamoksl. 15,17—18).

b) Pikta Dievas leidžia. „Dievas pikta neleistų, jei neturėtų galios pikta pakeisti į gera", sako šv. Augustinas. Nėra pikta, kurio negalėtų pakeisti geru. Pavyzdžiui: broliai pardavė Juozapą į Egiptą; štai Dievo Apvaizda Juozapą išaukština ir jis gelbi nuo bado tėvą, brolius ir visus egiptiečius (Pradž. 50). Romos ciesoriai tris šimtus metų persekiojo krikščionis; štai jų kraujas tapo derlinga sėkla daugybei milijonų krikščionių. Socialistai, masonai šiandien rausia pamatus, kasa duobę Kristaus Bažnyčiai; štai jų nedori pasikėsinimai kelia katalikus iš snaudulio ir žadina jų tikėjimo uolumą. Dievas leidžia geram žmogui pulti, kad, iš puolimo atsikėlęs, nuodėmės dar labiau neapkęstų ir josios saugotųsi.

c) Dievo Apvaizda siunčia pasauliui nelaimių: Nusidėjėliams, kad pasitaisytų; teisingiems, kad įgytų gausingesnių Dievo malonių.

Daug yra nusidėjėlių, kurie negirdi sąžinės balso, vis gilyn grimsta puolimuose. Dievo Apvaizdos plakamas, sunkią vargų naštą nešdamas žmogus dažniausiai grįžta prie Dievo Bet yra dar kita bausmė anapus karsto.

Dievas yra ne tik šventas ir teisingas, bet ir kantrus: leidžia kūkaliams augti tarp kviečių iki piūties, saulei liepia šviesti visiems, dangaus rasai kristi nusidėjėliui ir teisingam. Tik piūties metu liepia kūkalius atskirti nuo kviečių, surišti tuos ir sudeginti. Dievas leidžia pasinerti gyvenimo dumbluose, leidžia persekioti Kristų, Jį kryžiuoti, kol kantrybės saikas prisipildo; leidžia tiek, kiek galima pakelti.

Dievas siunčia nelaimių teisingiesiems. Laimė žmogų lepina; nelaimės ugdo-lavina širdį, tvirtina valią ir būdą. Smūgiai yra tikri dorybių auklėtojai. Kas nepatyrė nelaimių, tas

nesupranta kantrybės, nusižeminimo, klusnumo, gailestingumo, pasidavimo Dievo valiai... Kūno ir sielos vargai gelbi žmogų nuo ydų, kurių laimėje nepastebėtų, gelbi nuo puolimų, kurie laimėje jį paskandintų. Dažnai tad Dievas, mylėdamas teisingą žmogų, veda jį nelaimių, priepuolių takais, kad per kryžių įeitų į garbę, per skausmą į linksmybę. „Ką Dievas myli, baudžia"... (Žyd. 12,6).

Dievas siunčia nelaimių ne tik paskiram žmogui, bet ir ištisoms tautoms. Dievo Apvaizda leido pulti ir keltis žydams, vedė juos per ugnį ir per vandenį, užkietėjusius išblaškė po pasaulį. Jie ir šiandien gyvena, kaip Dievo rūstybės paminklas. Gana marga yra rusų, lietuvių ir lenkų istorija — visur žymu puolimo ir kėlimosi svyravimai. Dievo Apvaizda laidoja valstybes, prikelia gyventi naujas (Daniel 2,2; Patarl. 14,34).

Neškim todėl kantriai įvairiausius kryžius, Dievo Apvaizdos mums skiriamus!

Angelai.

1) Yra angelai. Pasaulis yra pilnas paslapčių. Kas supras Dievo rankų darbus žemėje! Tobulumo atžvilgiu kūriniai laipsniais artinasi prie amžinos Dievo tobulybės — žemiausiai stovi žolynai, vabalėliai. aukščiau — žuvys ir paukščiai, dar aukščiau — keturkojai, aukščiausiai stovi tobuliausias kūrinys — žmogus, gyvas Dievo paveikslas žemėje. Žmoguje reiškiasi taip medžiaginis, taip dvasinis pradas, tarytum. žmogus yra tarpininkas tarp grynai medžiaginio ir grynai dvasinio pasaulio.

Jei tad Dievas sutvėrė medžiaginį, matomą pasaulį, jei žmoguje kūnišką pasaulį sujungė su dvasišku, jei Dievas tverdamas nedaro šuolių, tai žmogaus protas teisingai sprendžia, jog Dievas sutvėrė ir grynai dvasinį, neregimą pasaulį — angelus. Taigi žmogus dar nėra tobuliausias sutvėrimas. Tarp Dievo ir žmogaus daug dar turi būti laipsnių, paskirtų tobulesniems už žmogų sutvėrimams. Taip sako mums protas. Ir pagonys tikėjo ir tiki į kažkokius pusdievius, kuriems pripažįsta didelę įtaką žmonių likimui. Šv. Tomas Akvinietis sako: „Visatos tobulumas reikalauja, kad būtų joje dvasiškų būtybių, laisvų, mąstančių, neapsunkintų kūnu, kurs, nemokėdamas mąstyti, tik apsunkina ir varžo dvasią".

Na, o spiritizmas ką sako? Spiritizmo šiandien nieks neneigia, vadinas, pripažįsta dvasių pasaulį.

Abiejų Testamentų Šventas Raštas, galima pasakyti, yra dvasių gyvenimo istorija. Ten jos nuolat veikia.

2) Kas yra angelai? Angelai yra Dievo sutvertos grynos dvasios, išmintingos būtybės be kūno. Todėl mes jų medžiagiškomis akimis nematome. Jei kada žmonėms apsireiškia, tai apsireiškia pasisavintame kūne, apsireiškia sparnuoti, reikšdami staigumą, jauni — skaistumą, balti — nekaltumą. Pasisavintą kūną jie pasilaiko, kol yra reikalo. Angelai turi didį supratimą — žino ir supranta didžiausias gamtos paslaptis; turi dideles galios; turi amžiną palaiminimą ir garbę, nes gyvena tenai, kur nėra vargo ir nelaimių, kur linksmybė be nuliūdimo, gyvenimas be mirties, kur be palievos regi Dievo veidą.

Ne visi angelai yra lygūs; ir tarp jų yra tobulybės laipsnių. Šv. Raštas skelbia devynis angelų chorus: angelus, archangelus, kunigaikštystes; galybes, viešpatystes, vyresnybes; sostus, kerubinus, serapinus (Iz. 6,2—3; Rom. 8,9; I Petr. 3,22).

3) Kokiam tikslui Dievas sutvėrė angelus? Savo garbei; žmonių naudai; jų pačių laimei.

Kaip žmogaus, taip ir angelų tikslas yra garbinti Tvėrėją ir Jame rasti savo laimę. Pranašas Izaijas regėjo angelų chorus, apsiaučiančius Dievo Sostą ir be paliovos šaukiančius: „Šventas, šventas, šventas Viešpats, kareivijų Dievas; visa žemė pilna jo garbės"! (Iz. 6,3). Tą pat reginį kartoja įkvėptas šv. Jonas (Apr. 4,8). „Šlovinkite Viešpatį visi jo angelai... šlovinkite Viešpatį visos jo kareivijos" (Ps. 102,20—21).

Angelai, regėdami Dievą, Jį myli be galo; mylėdami nori, kad visas sutvėrimas garbintų savo Tvėrėją ir mylėtų. Mylėdami Dievą, myli žmogų, linki jam amžinos laimės. Pažvelkit tik į Kristaus gimimą! Dievas nužengia nuo savo dangiškojo sosto, priima žmogystę, kad vargtų, kentėtų, mirtų, tuo tarpu angelai neliūdi, bet linksmą giesmę gieda: „Garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje geros valios žmonėms" (Luk. 2,14), nes žino, jog Dievui patiko atpirkti pasaulį ir, save pažeminant, išaukštinti žmogų.

Iš tokios Dievo ir žmonių meilės plaukia didis ir staigus angelų klusnumas Dievui. Dėl šio klusnumo Šv. Raštas lygina angelus su vėsulu, ugnim, žaibais. Ir sparnai, ir žodis „angelas" reiškia Dievo pasiuntinį, Dievo tarną.

Iš Dievo ir žmonių meilės plaukia ir antra angelų pareiga — šelpti žmones. Na, jie ir šelpia jų kūną ir sielą:

Angelai sergi mūsų *kūną:* Angelas tyruose gelbsti ištroškusią Izmaėlio motiną Agarę; angelas Rapolas lydėjo visą kelią Tobiją; angelas sargas saugojo Juditą Oloferno stovykloje, Eliją tyruose, Danielių liūtų duobėje, šv. Petrą kalėjime...

Angelai sergi mūsų *sielą.* Jeigu angelams rūpi mūsų gyvybė, daug labiau rūpi mūsų išganymas: angelas apreiškė Danieliui Išganytoją ateisiant, arkangelas Gabrielius apreiškė Marijai, kad ji taps Dievo motina; angelai, Išganytojui gimus, gieda: „garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje geros valios žmonėms" (Luk. 2,14); angelai tarnauja Išganytojui bėgant į Egiptą; angelas stiprina Išganytoją Alyvų darže; angelai apreiškė Viešpatį iš numirusių atsikėlus...

Angelas sargas, it brolis ir draugas, sergi žmogaus sielą per visą jo gyvenimą — nesiliauna žmogų raginęs į gera, gynęs nuo pikto, kreipęs į dorybę, žadinęs jame gerų norų.

Angelai mūsų maldas ir gerus darbus neša Dievui.

Angelai ateina ir lydi sielą, žmogui mirštant. Taip, kada žmogus ypatingai reikalauja dangaus pagalbos, jei ne mirdamas? Pikta dvasia, it liūtas, laukia praryti mirštančio sielą, tuo tarpu angelas sargas budi prie lovos, žadindamas ligonio sieloje šventus tikėjimo, vilties, meilės ir gailesčio jausmus ir stiprindamas, kaip Viešpatį Jėzų Alyvų darže....

Kiekvienas žmogus, šeima, kaimas, miestas, parapija, vyskupija, provincija, tauta, valstybė turi savo angelą sargą.

4) Kokios mūsų pareigos angelams? Turime savo angelus gerbti. Gerbsim, jei dorai elgsimės ir vengsime pikto. Iš tikrųjų, jei doro žmogaus akivaizdoje yra gėda nusidėti, tai kaip galima drįsti piktai daryti savo angelo akivaizdoje? Turime angelams dėkoti už jų tarnybą. — Turime klausyti angelo sargo įkvėpimų. „Viešpats... siųs savo angelą draug su tavim ir ves tave keliu... Gerbk jį ir klausyk jo balso" (Iš. 24,40).

Piktosios dvasios.

1) *Dievas piktųjų dvasių nesutvėrė.* Visos dvasios išėjo iš Dievo rankų geros, teisingos, šventos; pažino savo Tvėrėją ir Viešpatį, Jį garbino, mylėjo ir noriai vykdė Jo valią. Visos buvo laimingos ir ketino susilaukti amžinos laimės, jeigu liks ištikimos Dievui.

Bet Dievas nenorėjo veltui suteikti angelams amžinos lai mės; norėjo juos pirmiau išbandyti ir patirti jų ištikimybę; norėjo, kad patys nusipelnytų Dievo malonę. Todėl, kaip pirmi žmonės, taip ir angelai, turėdami laisvą valią, galėjo Dievui tarnauti ir netarnauti, galėjo įgyti amžiną palaiminimą ar prakeikimą. Ne visi angelai ištesėjo Dievo tarnyboje. Kurie ištesėjo, tiems Dievas suteikė amžinąją laimę, kitus — neištikimus nubaudė. Šv. Raštas pavadino juos piktomis dvasiomis.

Bausmės dydį reikia spręsti pagal suteiktas Dievo malones, pagal prižadėtos laimės laipsnį ir užrūstintos Dievo Didenybės didumą. Juo daugiau angelams Dievas buvo suteikęs savo malonių, juo daugiau iš jų reikalavo; juo didesnę jiems buvo pažadėjęs laimę, juo sunkesnę skyrė bausmę. Svarstant šias aplinkybes, angelų prasižengimas buvo nepaprastas — nepaprastai baustinas.

Kokia ta bausmė? Jie prarado dangų, kur kartu su angelais ir šventaisiais turėjo per amžių amžius regėti Dievo veidą; buvo ištremti į pragarą, kur amžina kančia ir nuliūdimas, kur prakeikimo ugnis negęsta, kirminas nemiršta. Nors piktosios dvasios išeina iš pragaro, lanko mūsų žemę, tačiau visur su savim pragaro kančias nešasi. Pagaliau tikime, jog visos piktosios dvasios kartu su piktais žmonėmis amžių pabaigoje bus iškilmingai, viešai ištremtos pragaran amžių amžiams.

Kokia gi ta kaltė, už kurią taip smarkiai Dievas nubaudė neištikimus angelus? Gi puikybė. Kilniausias angelas Liucifer, trokšdamas sau garbės, patraukęs prie savęs daugybę dvasių, pakelbė Dievui karą. Mykolas arkangelas drauge su visa dangaus kareivija nuveikė pasipriešinusius ir išmetė juos iš dangaus (Apr. 12,7—9). Kadangi „puikybė kiekvienos nuodėmės pradžia“ (Pamoksl. 10.15), tai galėjo nusidėti ir pavydu ir rūstybe.

2) Ką piktosios dvasios daro žmogui? Velnias yra didžiausias mūsų priešas. Jis, būdamas pats prakeiktas, nelaimingas, pavydi ir žmogui laimės ir geidžia jam viso pikto. Jis žmonėms miegant, tarp kviečių pasėja raugių (Mat. 13,25); jis žmogžudys nuo pradžios, melagis ir melo tėvas (Jon. 8,44); jis ateina ir išrauna Dievo žodį iš žmogaus širdies (Mat. 13,19); jį šv. Petras lygina su kriokiančiu liūtu, ieškančiu ką praryti.

Velnias kenkia žmogaus *kūnui*. Velnias Senojo Įstatymo Jobui išplėšė turtą, suardė kūną. Velnias surietė moteriškę, kuri per 18 metų akių negalėjo pakelti (Luk. 13,11—13). Velnias atėmė žmogui kalbą ir girdėjimą (Mat. 12,22). Velnias ateina į

žmogaus kūną ir jame gyvena. Žmonių, stabu ištiktų bei piktųjų dvasių apsėstų, randame abejų Testamentų Šv. Rašte.

Velnias kenkia žmogaus *sielai*. Piktosios dvasios pavydi žmogui amžinos laimės, nori, kad ir žmogus, praradęs savo amžiną tėvainystę, kartu su jomis per amžius kentėtų ir neapkęstų Dievo. Todėl, kaip įmanydamas, stengiasi atskirti žmogų nuo Dievo. Nėra žmogaus, kurio piktosios dvasios negundytų.

Gundo įvairiausiu būdu: sėdamos, it kukalius tarp kviečių, klaidas, melagingas teorijas, kad žmones atitrauktų nuo tikėjimo ir doros; raudamos iš širdies geras mintis ir pasiryžimus; erzindamos mūsų vaizduotę ir jausmus; vesdamos į piktą draugiją ir pažintį; jauniems įkalbėdamos jaunystės laisvę, gyvenimo džiaugsmą, seniems ilgą amžių, išdidusiems puikybę, šykštiems godulystę, ištvirkusiems paleistuvystę, rūstiems kerštą ir tt. Pats vienas neįveikdamas, pasitelkia už save piktesnį žmogų, kad šis padėtų jų darbą dirbti.

3) *Ką turime daryti, kad apsigintume nuo piktų dvasių?* Malda, būdama dieviškųjų dorybių tikėjimo, vilties ir meilės reiškėja ir gaivintoja, yra geriausias ginklas atsiginti nuo piktos dvasios. Pats Išganytojas sako mokiniams: „Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas“ (Mat. 26,41). Viešpaties maldoje liepia prašyti: „ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikto“. Piktos dvasios bijo Šv. Kryžiaus ženklo, Jėzaus ir Marijos vardo ir Bažnyčios palaiminimų.

Kad šios dvasiškos priemonės kovoje su pikta dvasia būtų sėkmingos, turime iš savo pusės pridėti gerų norų ir tvirtos valios, tuomet tik, Dievo malonei padedant, nugalėsime priešą. „Priešinkitės velniui — ir jis bėgs nuo jūsų“ (Jok. 4,7)

Žmogus.

Jo sutvėrimas ir išaukštinimas.

1) *Žmogaus sutvėrimas.* Jau įrengtas puikus Dievo rankų rūmas. Saulė savo spinduliais apšvietė kalnus ir pakalnes; mėnulis ir skaisčiai blizgančios žvaigždės papuošė dangaus skliautus; ore skraido ir čiulba paukščiai; vandenyse nardo žuvys; visur knibžda, kruta vabalėliai. Visa žemė, lyg puikus sodas, žaliuoja, žydi, klesti ir savo kvapties pripildo orą. Viskas pagamin-

ta. Bet dar nėra protingo sutvėrimo, kurs protu pažintų didį ir gerą Tvėrėją ir visų kūrinių vardu Jį pagarbintų. Štai, tarė Viešpats: „Padarykime žmogų į mūsų paveikslą ir mūsų panašumą, ir jis tevaldo jūros žuvis ir dangaus paukščius, ir žvėris, ir visą žemę, ir visus slankiojančius, kurie kruta ant žemės“ (Pradž. 1,26). Ir, tai pasakęs, „padarė iš žemės molio žmogų ir įkvėpė į jo veidą gyvybės kvapą“ (Pradž. 2,7), ir pavadino jį vardu Adomas, būtent, paimtas iš žemės. Dievas, sutvėręs žmogų, atvedė pas jį visus laukų gyvulius ir visus paukščius. Adomas davė jiems vardus pagal jų veislės ir rūšies savumus. Vadindamas gyvulius, Adomas įsitikino, jog tarp jų nėra nė vieno, kurs galėtų būti jam padėjėjas, visai į jį panašus. Dievas todėl tarė: „Negera žmogui būti vienam. Padarykime jam padėjėją į jį panašią“ (Pradž. 2,18). Taigi Viešpats Dievas leido Adomui gilų miegą; o jam užmigus, išėmė vieną jo šonkaulių... ir perdirbo į moteriškę, kurią vyras pamatęs, tarė: „Šitai dabar yra kaulas iš mano kaulų ir kūnas iš mano kūno! Ji vadinsis žmona, nes iš žmogaus paimta. To dėliai žmogus paliks savo tėvą ir motiną ir glausis prie savo moters; ir bus du viename kūne“ (Pradž. 2,21—24). Tas Adomo miegas buvo panašus į dvasios pagavimą, taip kad jis, ir miegodamas, aiškiai matė, ką Dievas darė, ir suprato, ką tai turėjo reikšti. Sutvėrimas pirmajam žmogui padėjėjos iš jo paties kūno turėjo reikšti, kad visa žmonių giminė kils iš vieno (Apd. 17,2), ir kad moterystė turi būti glaudžiausias susivienijimas vyriškio su moteriške, vieno su viena (Ef. 5,28—30). Sielą Ievai Dievas sutvėrė iš nieko, lygiai kaip ir Adomui. Adomas, pamatęs moteriškę, su džiaugsmu sakosi turįs tokią padėjėją, kokios neradęs tarp gyvulių, ir duoda jai vardą, rodantį, jog moteriškė turi tokią pat prigimtį, kaip ir vyras: Adomas — tėvas, Ieva — motina; Adomas — žmogus, Ieva — žmona (Ebr. kalboje — iš, iša). Toliau įkvėptas Adomas pranašauja apie moterystę, kurios nurodo svarbiausias žymes, būtent, vyrą ir moterį jungiantį meilės ryšį, gilesnį ir stipresnį net už gimdytojų meilę.

2) *Žmogaus išaukštinimas.* Visą pasaulį Dievas sutvėręs vienu savo galybės žodžiu „teesie“, tverdamas žmogų, kviečia dalyvauti visus tris asmenis: „Padarykime“. Be to, žmogų sutveria pagal savo paveikslą — „padarykime žmogų į mūsų paveikslą ir mūsų panašumą“. Gražus, žavintis turi būti kūrinys, kurį tveria visa Švenčiausioji Trejybė. Kilnus turi būti kūrinys, kurį

Dievas padarė „mažką mažesnį už angelus“, padarė viso regimo sutvėrimo viešpačiu ir apgyvendino rojuje.

Ir išorinė žmogaus išvaizda yra pilna didybės. Graikai dėl to jį vadina „antropos“ — žiūrįs aukštyn ir „mikrokosmos“ — mažas pasaulis.

Kuriuo atžvilgiu žmogus yra panašus į Dievą? Ne kūnu, nors išorinė jo išvaizda, jo viešpatavimas daug reiškia; vis dėlto kūnas yra medžiaga, paimta iš žemės, ir todėl žemėn grįš. Kūnas žmoguje yra gyvuliškumo pradas. Žmogus panašus į Dievą *siela.* Tą sielą Dievas papuošė prigimtomis ir antprigimtomis savo malonėmis, kurios ir daro žmogų panašų į Dievą.

Prigimtieji sielos savumai, kurie atskiria žmogų nuo gyvulio ir daro jį panašų į Dievą, yra šie: a) Siela yra dvasia; būtent, būtybė atskira nuo kūno, be kūno galinti gyventi. b) Dvasia nemirštanti. Miršta visoks kūnas; dvasia kūno neturi, todėl ir mirti negali. c) Dvasia protinga, galinti galvoti, mąstyti, pažinti tiesą, gėrį, grožį. d) Dvasia turinti laisvą valią, galinčią pasirinkti gera ar pikta, vandenį ar ugnį, užmokestį ar bausmę, gyvenimą ar mirtį (Pamoksl. 15,14—18). Kitaip kalbant, Dievas yra dvasia, taip pat ir žmogus; Dievas nemirtingas, ir žmogus; Dievas protingas, ir žmogus; Dievas laisvas, ir žmogus; Dievas visų žemės kūrinių Viešpats, ir žmogus.

Be paminėtų savumų, pirmuosius tėvus Dievas dar papuošė *antprigimtomis* malonėmis: a) Suteikė jiems pašvenčiamąją malonę, kuri daro žmogų Dievo sūnumi ir amžinos laimės dalyviu. b) Davė jiems šviesų protą, didelę pažinimo galią, tobulą atmintį, taip jog be mokinimos, be mokytojo visa suprato ir žinojo, ką žmogui pridera žinoti. c) Davė jiems tvirtą valią, nepalinkusią į pikta ir d) širdį, mylinčią dorybę. e) Suteikė jiems malonę nepatirti vargų, būti laisviems nuo sielvartų, bado, šalčio, ligų ir mirties. f) Skaisčioje sieloje visad žadėjo spindėti nesudrumsta giedra ir ramybė.

Šias antprigimtas sielai malones Dievas skyrė visiems Adomo vaikams.

Dievo įsakymas ir žmogaus puolimas.

1) *Dievo įsakymas.* Laimingi buvo pirmieji žmonės. Tačiau jų laimė buvo sąlyginė, paremta jų ištikimybe. Ir angelai būsimą laimę įsigijo ištikimybe. Dievas norėjo, kad protingas sutvėrimas pažintų savo Sutvėrėją ir Viešpatį, Jo klau-

sytų, Jį garbintų; norėjo, kad žmogaus lūpomis visas sutvėrimas ištartų: „Dievas mūsų Tvėrėjas ir mūsų Viešpats". Adomas tad, kaip protingas kūrinys, turėjo savo Tvėrėjo klausyti ir Jį garbinti; turėjo būtinai įrodyti esąs ištikimas.

Be dorinio įstatymo, įrašyto jo širdyje, reikalaujančio nusilenkti Sutvėrėjui, Adomas gauna dar apreikštąjį įsakymą, kurs turi nuolat jam priminti priklausomybę nuo Dievo ir duoti progos tobulėti. Štai jis: „Valgyk iš visų sodo medžių; o iš medžio žinojimo gero ir pikto nevalgyk; nes tą dien, kurioje iš jo valgysi, mirte numirsi" (Pradž. 2,16—17). Šiuo įsakymu reiškėsi pirmųjų žmonių apreikštoji religija. Už šio įsakymo nevykdymą buvo skiriama bausmė — žmogus taps mirtingas, neteks pirmykštės nekaltybės ir pašvenčiamosios malonės.

2) *Žmogaus puolimas.* Užgintas medis tapo nelaimių, vargų ir mirties šaltiniu. Pavydus velnias, Dievo ir žmogaus priešas, norėdamas sukelti žmogų prieš Tvėrėją, sudrumsti jo religiją ir jį pražudyti, pasivertęs žalčiu, įšliaužė į užgintą medį ir prabilo į Ievą: „Kodėl Dievas judum įsakė, kad judu nevalgytumėte iš visų sodno medžių? Moteriškė atsakė: Mudu valgova iš vaisių sodne esančiųjų medžių, bet apie vaisių medžio, esančio sodno viduryje, mudum Dievas įsakė, kad jo nevalgytumėva, idant kartais nenumirtumėva. O žaltys tarė moteriškei: Visai judu nenumirsita, nes Dievas žino, kad tą dieną, kurioje judu iš jo valgysita, atsidarys judviejų akys, ir būsita kaip dievai, ir žinosita, kas gera ir kas pikta". Gundoma Ieva susidomėjusi pradėjo žiūrėti į medį; juo ilgiau žiūrėjo, juo gražesnis atrodė jai užgintasis vaisius. Bežiūrėdama jo labai įsigeidė; sugundyta, ištiesė ranką, ėmė vaisių ir valgė; davė savo vyrui; ir jis, norėdamas tapti lygus Dievui, ėmė ir valgė. Nusidedančiame Adome nukentėjo visa žmogaus prigimtis. Nuodėmės pasėkos netruko apsireikšti.

3) *Puolimo pasėkos.* Adomo ir Ievos „akys atsidarė"... pirma pažino, kas gera, dabar pažino ir kas pikta. Jų dvasia sukilo prieš Dievą, ir tuojau kūnas sukilo prieš jų pačių dvasią; pikti pageidimai jau reiškiasi; stengiasi, vargšai, šiaip taip pridengti savo nuogą kūną, nežinodami, kuo galėtų pridengti dvasios nuogumą.

Supratę savo puolimą ir Dievo rūstybę, pirma ieškoję, dabar bėga nuo Jo veido — dangstosi lapais, lenda į tankumynus. Bėga. Bet Dievas nenori apleisti nusikaltusio sutvėrimo. Atei-

na nubausti, bet draug ir paguosti. Adomas, užuot gailėjęsis ir išpažinęs savo nuodėmę ir maldavęs atleisti, verčia kaltę ant moteriškės, net ant paties Dievo. Teisinasi ir Ieva. Dievas, ištyręs sugundintuosius, be ištyrimo meta rūstybės žaibą žalčiui: „Prakeiktas esi tarp visų žemės gyvulių; tu slinksi ant savo pilvo ir ėsi žemę per visas tavo gyvenimo dienas". Kas pirma buvo žalčiui prigimta, tapo prakeikimo ženklu. Čia baudžiamas šėtonas išmestas už puikybę iš dangaus ir pasmerktas, jis nebegali pakilti į aukštybes, tarsi, šliaužioja žemėje ir ja maitinasi. Be to, žalčiui sutrinama galva, o žmogui suteikiama išganymo viltis — „aš padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir tarp moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos, ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies" (Pradž. 3,15). Sukursiu kovą, tu tykosi įkąsti, bet antroji Ieva, Marija, sutrins tau galvą.

Skiria bausmę Ievai. „Tarė taipogi moteriškei: padauginsiu tavo vargus... sopuliuose gimdysi ir būsi po vyro valdžia, o jis bus tavo ponas". Vyro viešpatavimas greitu laiku virto visišku moters pavergimu ir pažeminimu. Tik Kristus ją išgelbėjo iš šios nelaimingos būklės.

„Adomui gi tarė... prakeikta tau žemė... Ji tau želdins erškėčius ir usnis... savo veido prakaite tu valgysi duoną, iki sugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas, kadangi tu esi dulkės ir vėl dulkėmis pavirsi" (Pradž. 3,17—20).

Dievas, bausdamas žmogų, išvilko jo sielą ir kūną iš visų antprigimtinių malonių — protas paseko; valia, kad ir laisva, palinko į pikta; sunkiai suvaldomos kūno aistros jau nebeklauso proto; širdyje užgeso dangiška ramybė ir giedra. Ir kūno skaistybė dingo. Vargai, ligos, mirtis įsiprašė į žmogaus namus. Didžiausia gimtosios nuodėmės pasėka yra Dievo rūstybė. Dievo vaikai, amžinos laimės dalininkai, dabar tapo Dievo rūstybės ir atmetimo vaikais.

Pirmųjų tėvų laimė buvo žadama visai žmonijai. Adomas, praradęs tą laimę, pažymėjo prakeikimo dėme visus savo palikuonis. Nuo šiol sugedęs žmogus gimdys sugedusius vaikus.

Gimtoji nuodėmė tenka iš tėvų vaikams, kaip limpama liga, įgilusi į tėvų kraują ir kaulus, kaip tėvų vargas, kaip teismo atėmimas iš tėvų visų privilegijų. Vaikai, tarsi, čia nekalti, tačiau neša tėvų kaltybę ir bausmę. „Per vieną žmogų nuodėmė įėjo į pasaulį ir per nuodėmę mirtis, ir taip mirtis perėjo ant

visų žmonių, kadangi visi jame nusidėjo“ (Rom. 5,12). Šv. Augustinas sako: „Adomo nusidėjimas yra kiekvieno žmogaus, ateinančio į šį pasaulį, nuodėmė; jos sutepimas, tarytum, užnuodytos medžio sultys, eina iš bendros šaknies, sunkiasi per visas žmonių giminės šakas, taip kad ir vienos dienos kūdikis nėra laisvas nuo kaltės rojuje įgytos“.

Ką sako mūsų prigimtis? Žmogus, tirdamas savo prigimtį, randa savy dalykų, kuriuos galima išaiškinti tik prigimties apgedimu. Jis amžiais jauste jaučia pirmųjų žmonių puolimą. Iš tikrųjų, juk be gimtosios nuodėmės nesuprantamas būtų vargingas žmogaus gyvenimas nuo lopšio iki karsto. Be gimtosios nuodėmės žmogus pats savęs nesuprastų, nesuprastų tų prieštaravimų, kokių savy pastebi: jis mato savy išaukštinimą, susijusį su nužeminimu, garbę su gėda, laimės geidimą su nelaime; pažįsta gėrį, gėrisi juo, o gerai nedaro; neapkenčia pikto, o pikta daro. Žmogus ne kartą puola žemiau už neprotingą gyvulį ir daro tai, ko gyvulys nedaro: valgo be saiko, geria be saiko, vartoja alkoholį, rūko... Šitokio žmogaus Dievas nesutvėrė. Aišku tad, kad žmogaus prigimtis apgedusi, valia sužeista, ir todėl linksta žmogus į tai, kas užginta; kūno aistros sunkiai suvaldomos; junta savy tarytum dvi prigimtis, du įstatymus — narių įstatymą ir proto įstatymą (Rom. 7, 23).

Marijos nekaltas prasidėjimas.

Dievas nuo amžių norėjo įkurti pasaulį; nuo amžių pramatė žmogų pulsiant; nuo amžių buvo pasiryžęs jį gelbėti, atsiųsti Išganytoją; todėl nuo amžių pramatė ir paskyrė Išganytojui motiną, Mariją.

Mes, Adomo vaikai, gimstame Adomo nuodėmėje; o Marija, kuri turėjo dalyvauti pasaulio atpirkime, turėjo būti gimtosios nuodėmės nepaliesta. Ji viena, lyg Nojaus arka, turėjo nešti pasauliui gyvybės pradą. Todėl amžina Dievo išmintis reikalauja, kad Dievo motina išliktų nepaliesta gimtosios nuodėmės.

Dievas yra šventas, ir visi, kas prie Jo artinasi, turi būti šventi. Kas arčiau susijo su Dievu, jei ne Marija; todėl kam. jei ne Marijai, pritaikintini privalumai „šventa, nesutepta, nekaltai pradėta?“ „Visa tu graži, mano prietele, ir dėmės nėra tavyje“ (Giesmių giesm. 4,7). „Kaip lelija tarp erškėčių, taip mano prietelė tarp dukterų“ (Giesm. 2,2).

Žaltys raitysis po Jos kojomis, norėdamas įkąsti, Marija sutrins jam galvą. Tad nė akimirksnio gimtoji nuodėmė negalėjo Jos paliesti.

Marija malonės pilnoji; su Marija buvo Viešpats, buvo pagirta tarp moterų, ir pagirtas Jos vaisius. Ar galėjo tad Dievas leisti nors trumpą valandėlę ją nuodėmei suteršti?

Jei Dievas pranašą Jeremiją, Šv. Joną Krikštytoją nuteisino prieš gimsiant, tai dar labiau pritiko išlaisvinti nuo gimtosios nuodėmės Mariją, kuri turėjo tapti Dievo Sūnaus ir pasaulio Atpirkėjo motina ir Tarpininke tarp Dievo ir žmonių.

Nekaltą Marijos Prasidėjimo šventę švenčia visa Katalikų Bažnyčia gruodžio 8 dieną.

Skirtumas tarp gyvulio ir žmogaus.

Pažinę Dievo kūrinius, arčiau pažvelkim į žmogų, į tai, kuo jis skiriasi nuo gyvulio.

1) a) Kūno atžvilgiu yra panašumų tarp gyvulio ir žmogaus — gimsta, auga, sensta, miršta ir vėl gimsta, auga, sensta, miršta, vis gyvis iš gyvio.

Bet yra ir labai didžių skirtumų: gyvulys, savo tikslo beieškodamas žemėje, žiūri visuomet žemyn, o žmogus kelia galvą aukštyn, vaikščioja iškilmingai, lyg karalius tarp nusilenkusių savo valdinių, lyg aukščiausias kunigas, pašauktas vykdyti Dievo įsakymus, lyg tikras pranašas, turįs ir pats eiti, ir kitus vesti į dangų! Jo veidas viską pasako: tai nušvinta, kaip giedra, tai vėl apsiniaukia, kaip ūkanotas dangus; akys tai blizga ramybės spinduliais, tai mėto rūstybės žaibus, tai vilgosi skausmo ašaromis; lūpos tai šypso ramiai, tai nervingai virpa; visame veide spinduliuoja mintys, dora, aistra, talentas, genijus, gerumas, meilė; iš balso stygų ir krūtinės skamba muzikališki garsai, o tuos garsus lydi įvairūs veido žaidimai, tartum, visas kūnas virpa skambančia arfa artisto rankoje. Čia matyti dvasios viešpatavimas. Tad kūniškas skirtumas tarp žmogaus ir gyvulio yra labai žymus.

b) Bet nesulyginamai žymesnis dvasiškas skirtumas: Žmogaus protas sprendžia, protauja, lygina... gyvulys pasitenkina instinktu (įgimtu sugebėjimu); todėl gyvulys nekalba, nepažįsta savęs, nedaro pažangos — iš gamtos užbrėžtų ribų neišeina, užburtu ratu vis grįžta į savo rūšies padėtį; iš to būtinumo jokiu būdu negali ir nebando išsiveržti. Nors pas kai kuriuos

gyvulius yra tobulų veiksmų — voras audžia savo tinklus, bebris stato namus, bitė lipdo korius neblogiau už gerą matematiką, techniką; bet nematome ten jokios pažangos, jokio linkimo tobulėti; jie amžius taip pat tebedaro tą patį darbą. Aišku, tame instinkte veikia ne protas, bet įgimtas kūno palinkimas veikti savo naudai, būtent, apsiginti, išsilaikyti, savo rūšį išlaikyti. Bezdžionė tiek yra kvaila, jog, virpėdama nuo šalčio, nesupranta ugnies susikurti nei sukurtos palaikyti, kad negestų.. Nėra pas gyvulį nei doros, nei grožio supratimo. — Pažangoje pasireiškia dvasinė mintis, kurios gyvulys neturi. Gyvulys tobulėja tiek, kiek žmogus įdeda į jį savo proto — laukinis tampa jaukiu, lėtu, dresiruotu.

Tuo tarpu žmogus nuolat žengia pirmyn: turi įgimtą norą ieškoti dvasinių turtų — tiesos, grožio, gėrio, Dievo, mokslo, meno, doros, religijos. Šie palinkimai, gamtos Tvėrėjo jam įdiegti, esminiai jo buities savumai, esmingai jį skiria nuo gyvulio.

2) Dievas, tverdamas gyvulį, tarė: „Vandenys teišduoda", „žemė teišduoda" gyvas būtybes. Ir tiek. O žmogų tverdamas, sako: „Padarykime žmogų į mūsų paveikslą ir mūsų panašumą, ir jis tevaldo jūros žuvis ir dangaus paukščius ir visą žemę ir visus slankiojančius, kurie kruta ant žemės" (Pradž. 1,26). „Viešpats Dievas padarė iš žemės molio žmogų ir įkvėpė į jo veidą gyvybės kvapą... (Pradž. 2,7), padarė į save panašų.

Kame glūdi tas jo panašumas? Dievas yra Tvėrėjas, Jo paveikslas žmogus irgi; Dievas yra aukščiausias pasaulio Tvėrėjas, žmogus — tvėrėjėlis. Dievas į žmogų įdiegė savo dvasios galių. Žmogus tad yra leistas žemėn ne tam, kad, kaip akmuo, žolė, gyvulys, nieko neveiktų, bet tam, kad, būdamas panašus į Dievą amžinai veikiantį, ir pats nuolat kurtų.

Įgijęs iš Dievo kūrybos galios, žmogus žengia pirmyn: jo dvasia kuria mokslą, kurio pagalba pavergė gamtos jėgas — vandenį, ugnį, vėjus, elektrą, radio, išmatavo beribes erdves, susekė žvaigždynų kelius; jo mintis lekia greičiau už šviesos spindulį, vieną akimirksnį skrenda nuo visatos krašto iki krašto, nuo medžiaginių pasaulių į nemedžiaginę minčių karalystę. Jo dvasia, pradėjusi nuo šeimos, tveria valstybes, organizacijas, bendroves.... Jo dvasia įkvepia meną — artisto menininko rankos užsimojimu kyla vis nauji ir nauji pasauliai. Jo dvasia suseka doros idealus, tobulėja — turi galią perdirbti save, pataisyti savo blogą būdą, pasiaukoti, kentėti, mirti dėl idėjos, virsti doresnė, tobulesnė,

šventesnė, siekti prie aukščiausios tobulybės — susijungimo su Dievu. Jo dvasia pasikelia iki religijos; religija mus pakelia į antgamtinį gyvenimą; antgamtinis gyvenimas gryna tobula meile mus riša su Dievu; o Dievo meilė teikia dvasios pagavimų, sukelia karščiausių vilčių; ji trykšta ir iš gražiausių genijaus kūrinių, ir spindi kilnių širdžių įkvėpimuose, ji veikia valią, įkvėpdama jai noro ir pastangų ieškoti ir rasti Dievuje savo laimę. Žmogaus dvasia veržiasi vis priekin, vis aukštyn, veržiasi prie to, kas yra nekintama, būtina, amžina.

Sugretink dabar žmogų ir gyvulį. Randi skirtumą tarp jų ne laipsnio, bet esmės. Dėl ko tik žmogus teturi kūrybos galią? Dėl ko tik pas žmogų toji kūryba progresuoja, gali sukurti ištisas naujas kultūras ir civilizacijas? Dėl ko tik žmogus tegali save tobulinti? Dėl to, kad tik žmogus tėra Dievo Tvėrėjo paveikslas — tik jo dvasia kyla viršum materijos. Aišku tad, kaip diena, jog žmogus ir gyvulys skiriasi esme, ne laipsniu. Gyvulys niekuomet negalėjo sužmogėti.

Žmogaus siela nemiršta.

Kūnas miršta, dvasia negali mirti; Dievo gerumas, išmintis, teisingumas neleidžia sielai mirti. Troškimas gyvent, visa žinoti, būti laimingiems, žmonijos visuotinis tikėjimas, krikščioniškoji dorovė, na, iš dalies ir spiritizmas įrodo sielą esant nemirtingą.

a) Gyvis užsimezga, auga, sensta ir miršta. Sudėtinės jo kūno dalys išsiskaido į atomus. Ir žmogus, gamtos kūdikis, norinenori, turi mirti. Kūnas turi grįžti į žemę. Bet antra jo buities dalis, siela, nemiršta. Ji yra dvasia, nesudėta iš dalelių būtybė; dvasia protinga, galinti galvoti, mąstyti, pažinti tiesą, gėrį, grožį; dvasia turinti laisvą valią, galinčią pasirinkti gera ir pikta, — tad dvasia galinti gyventi ir be kūno. Kadangi jos veiksmo, darbo, užsiėmimo dalykas yra ne medžiaginiai daiktai, tik amžinos, nekintančios tiesos, tad ir jinai, toji veikėja, turi būti nemedžiaginė, amžina; būtent, kai gyvulių gyvybės pradas baigiasi kartu su materija, žmogaus dvasia skiriama amžinybei, kūnui mirštant, nemiršta.

b) Dievo gerumas, išmintis ir teisingumas reikalauja, kad siela amžinai gyvuotų.

Žmoguje *yra linkimas nemirti,* visuomet būti, yra linkimas siekti pastovios laimės. Šis linkimas žmogaus prigimtyje atsirado ne atsitiktinai, bet yra esminė josios ypatybė. Ją įdiegė pats

gamtos Tvėrėjas — Dievas. Jei žmogus iš prigimties geidžia amžinai gyventi, geidžia absoliučios laimės, o žemėje jos nėra, tai Dievo gerumas, išmintis ir teisingumas reikalauja, kad šis įgimtas žmogaus linkimas liktų patenkintas anapus kapo.

Žmogus geidžia *mokslo*. Kad jį įgytų, jis dieną-naktį rymo ant knygos, rausiasi knygynuose; vartoja visas savo kūno ir dvasios jėgas, kad tik patenkintų troškimą pažinti tiesą. Deja, mirdamas pastebi — beveik nieko nežinąs. Jeigu žmogaus siela mirtų kartu su kūnu, šis geismas liktų nepatenkintas. Juk tai pikta pašaipa! Išmintingas ir teisingas Dievas negali to leisti. Taigi žinių horinzontas patenkinamai prasiskleis kitame gyvenime.

Žmogus geidžia *laimės*, ją vejasi, o ji nuo jo bėga, bėga per visą gyvenimą. Nerasi žmogaus, kurs būtų visai patenkintas, visai laimingas, kurs nieko netrokštų — vienas turi turtų, neturi sveikatos; kitas sveikas ir stiprus, bet plikas; trečias viskuo aptekęs, bet trūksta jam garbės. Uždėk jam garbės vainiką — vis jam bus per maža, vis dar jis sieks didesnės laimės... laimės, kokios žemėje nėra. Rodos, jau toks laimingas, Saliamonas sako: „Sukroviau sau sidabro ir aukso, karalių ir šalių turtus... Ko mano akis geidė, joms negyniau, ir nedraudžiau savo širdžiai džiaugtis visokiu pasimėgimu... Bet apsigrįžęs... aš mačiau visuose tuštybę ir sielos prislėgimą, ir kad niekas nepasilieka po saule" (Pamoksl. 2,8—11).

Jei tad siela mirtų draug su kūnu, ji nebegalėtų patenkinti šito įgimto laimės troškimo. O tai prieštarautų Dievo gerumui ir išminčiai.

c) Visa *žmonija* visais amžiais *tiki* sielą esant nemirtingą. Tai liudija seniausi dokumentai, liudija tikybų istorija, laidojimo apeigos, karstai, paminklai; liudija maldos už mirusius, aukurai, aukos; liudija ne tik civilizuotos, bet ir laukinės tautos.

Nieko nėra pasaulyje amžino: viskas nyksta, miršta; miršta ir žmogus. Visuotinės mirties akivaizdoje iš kur atsirado tikėjimas į žmogaus sielos nemirtingumą, iš kur atsirado nemirtingumo sąvoka, net pats „amžinumo" vardas? Dėl ko nemirtingumą tepripažįstame vienam žmogui — juk mirtis, rodos, visus lygiai paliečia. Visuotinės mirties akivaizdoje, rodos, turėtumėm neigti sielos nemirtingumą, tačiau žmonija jį pripažįsta. O ar galimas daiktas, kad visa žmonija save apgaudinėtų, ar galima, kad gamtos Tvėrėjas — Dievas leistų visai žmonijai būti tokios didės klaidos auka? Todėl žmonijos tikėji-

mas į būsimąjį gyvenimą, tikėjimas gilus ir sąmoningas, patikrina mūsų protavimą apie sielos nemirtingumą.

d) Ką sako krikščioniškoji *etika* (doros mokslas)? Už gerus darbus ji žada dangų, už piktus pragarą. Vadinas, krikščioniškosios dorovės pamatas yra sielos nemirtingumas. Jeigu siela mirtų, griūtų krikščioniškosios dorovės pagrindas. Be sielos nemirtingumo nesuprastumėm regimos pasaulyje keistenybės: vieni čia, nepadoriai gyvendami, gyvenimu džiaugiasi, kiti, dorovės įsakymų uoliai laikydamies, skurdą kenčia; vieni su Lozorium ant mėšlyno pusnuogiai badu miršta, kiti su turtuoliu puotauja, brangiais rūbais dėvi; vieni pavargėlius šelpia, šluosto nuskriaustiesiems ašaras, kiti, beširdžiai, vargšų vargu naudojasi, juos engia, plėšia, vagia, suka. Teisybė pasauly paneigta; įstatymai mindomi; žmonija vaitoja nedorybių slegiama. „Ir šio pasaulio teismai neteisingi" (Pamoksl. 3,16).

Mes tikime, jog ta nelygybė bus išlyginta, ašaros bus nušluostytos kitame gyvenime. Jei Dievas yra, Jis tur tai padaryti! Paneigus Dievo teismą, dorovė liktų neapdrausta, nebūtų jokio skirtumo tarp dorybės ir nedorybės. Geri darbai, vargai ir idėjiniai žygiai liktų be nuopelnų, pikti darbai — be bausmės. Sąžinė, tiesa, teisybė būtų tušti žodžiai. Žmogus būtų nelaimingiausias sutvėrimas, daug vargęs, daug kentėjęs, regėdamas turis išnykti, su širdgėla žengtų į karstą.

e) Ką sako Šv. Raštas? Sielos nemirtingumas — Šv. Rašto pamatas. Š. Raštas nuolat kalba apie žmogaus sielą, jos nemirtingumą, jos išganymą... (Pradž. 2,7; 12,7; Job. 19,25; Ezek. 37,10; 2 Mak. 7,9; Mat. 16,26; 2 Kor. 5,1; Mat. 10,28; Luk. 16, 19—31; Mat. 5,26; Mat. 25,31—46; Jon. 11,24; 1 Kor. 15,12—25; 1 Kor. 15,51).

Išvada: 1) Siela yra; ji yra dvasia, neturinti jokių materijos ypatybių, todėl nematoma, neapčiuopiama, atspėjama tik iš savo veikimo kūne. Ji negali kuo kitu virsti, taigi ir pasilieka amžinai dvasia. Kadangi joje nėra jokių dalių, tai nėra ir kas galėtų joje irti ir ją sunaikinti.

2) Kaip iš regimo pasaulio pažįstame neregimą jo Tvėrėją, kaip iš pasėkos pažįstame priežastį, taip ir žmogų pažįstame iš jo darbų. Ne materija, tik dvasia tenuveikia tokius žmogaus darbus. Jo dvasiai žemė per ankšta, pasaulis per siauras; ji siekia prie nematerialių dalykų. Ją mes matome nematerialėje žmogaus prigimtyje, jo dvasiškuose palinkimuose;

kad yra nemirtinga siela, sprendžiame, atsižiūrėję į Dievo tobulybes, žmonijos įsitikinimą, Švento Rašto tvirtinimus.

3) Per giliai įleido šaknis į žmogaus prigimtį nemirtingumo tiesa; jokios aistrų nei klaidų pastangos, bandančios žmogų sugyvulinti, neužgesys žmonijoje nemirštančios dvasios. Žmogaus sielos nemirtingumas eina greta Dievo buvimo. Jei Dievas yra, toki siela yra; jei Dievo nėra, jos nėra. Šalin juoda mintis! Tikiu į Dievą Tėvą visagalį, dangaus ir žemės Sutvėrėją!

II Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Tikiu į Jėzų Kristų, vienatinį Jo Sūnų, mūsų Viešpatį".

Apaštalų Tikėjimo Išpažinimas po Dievo Tėvo, dangaus ir žemės Tvėrėjo, tikėti paduoda Jo Sūnų, pasaulio Išganytoją Jėzų Kristų.

1. *Tikiu* — greta Dievo Tėvo lygiai išpažįstu ir Jėzų Kristų, kaip tikrą Dievą. Jis yra kelias, tiesa ir gyvenimas. „Kas tiki į Sūnų, tas turi amžinąjį gyvenimą" (Jon. 3,36). Tikiu — išpažįstu Jo mokslą ir geidžiu vykdyti Jo įsakymus, Jam tarnauti, Jį mylėti, žodžiu sakant, krikščioniškai tikėdamas, žadu krikščioniškai gyventi, nes tikėjimas be doro gyvenimo yra miręs.

2. Tikiu *į Jėzų*. Vardas Jėzus reiškia „Išganytojas", „Atpirkėjas"; „Praminsi jį vardu Jėzus, nes jis išgelbės savo tautą nuo jųjų nuodėmių" (Mat. 1,21). Nėra danguje kito vardo, per kurį gautume išganymą. Visas išganymo malones gauname Jėzaus vardu. Todėl vardas Jėzus — vardas saldus, vardas garbingas, vardas galingas, vardas šventas.

3. Tikiu *į Kristų*. Kristus bei Mesijas reiškia „pateptasis", pateptas ne šv. Aliejumi, bet dangaus malone, pateptas trejopu garbės laipsniu: pranašo, kunigo, karaliaus — kaip pranašas baudžia, pranašauja; kaip kunigas pats save aukoja Dievui Tėvui; kaip karalių karalius, valdovų valdovas, valdo pasaulį. Jo mokslu turi būti pagrįstas valstybių, organizacijų, šeimos ir kiekvieno žmogaus gyvenimas. Jo sostas danguje ir žmogaus sieloje. Jis yra tvirtas, nenugalimas, amžinas. Kristus pats pasisakė esąs karalius, tik ne šio pasaulio karalystės karalius. Popiežius Pijus XI, pažymėdamas tą tiesą, visam katalikiškam pasauliui įsakė švęsti Jėzaus Karaliaus šventę paskutinį spalių sekmadienį. Katalikų Bažnyčia nuo senovės įsakė sveikintis žo-

džiais: „Garbė Jėzui Kristui“, suteikdama šiam pasveikinimui ir atsakymui „per amžius“ šimtą dienų atlaidų. Taigi visi be reikalo dabar linkstame šį krikščionišką pasveikinimą pakeisti stabmeldišku: „labs ryts“, „laba diena“, „labs vakars“.

4. Tikiu į... *Sūnų.* Išganytojas yra tikras Dievo Sūnus. Tėvas Jį prieš amžius pagimdė. „Tu mano Sūnus; aš šiandien pagimdžiau tave“ (ps. 2,7). „Tasai yra mano mylimasis Sūnus, kuriame aš turiu sau pasimėgimo“ (Mat. 3,17).

Tikiu į *vienatinį* Sūnų. Jėzus yra „vienatinis“ Dievo Sūnus, nes kito Sūnaus Dievas neturi. Mes esame Dievo vaikai Jo malone įsūnyti; vienos prigimties ir būtybės su Dievu Tėvu tėra „vienatinis“ Jėzus Kristus.

5. Tikiu į... *mūsų Viešpatį.* Jėzus Kristus yra mūsų Viešpats, nes, kaip tikras Dievas, kartu su Dievu Tėvu mus sutvėrė ir palaiko. Ir nužengdamas iš dangaus, nesiliovė buvęs Dievu. Jo klauso vėjai ir audros, ligos ir pati mirtis. Todėl turime Jį garbinti ir gyventi, kaip Jam patinka.

Išganytojas pažadamas.

Kas galėjo pakelti puolusį žmogų? Tas, kuris, išmokėjęs jo skolas, galėjo patenkinti Dievo teisybę. Bet rask žmogų, kuris taip daug galėtų, kuris galėtų sutaikinti žemę su dangumi! Žmogus gali atsilyginti žmogui, bet ne Dievui... Būtinai čia reikėjo dieviško Tarpininko.

Todėl Dievas, pasigailėjęs žmogaus, ištremdamas jį iš rojaus, pažadėjo jam Išganytoją: „Aš padarysiu neprietelystę tarp tavęs ir moteriškės, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji sutrins tavo galvą, o tu tykosi jos kulnies“ (Pradž. 3,15). Čia antroji Ieva — Marija ir Jos Sūnus Jėzus žada nugalėti žmonijos priešą ir sutrinti jam galvą. Tą pažadą Dievas pakartojo Abraomui: „Tavo ainijoje bus palaimintos visos žemės tautos“ (Pradž. 22,18), pakartojo Izaokui, Jokūbui, pažadėdamas padauginti jų palikuonis, kaip dangaus žvaigždes, kaip jūrose smėlį. Paskui pažadėjo Dovidui jo giminėje išlaikyti sostą per amžius. Šv. Dvasios įkvėptas karalius pažadėtąjį ainį, kaip Dievą ir žmogų, garbina psalmėje: „Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje... Tu kunigas per amžius Melchizedeko būdu“ (ps. 109,1—4).

Išganytojas pranešamas.

Įkvėptas Jokūbas mirdamas pranešė savo sūnui Jūdui, kad jo ainiai viešpataus Izraėlyje tol, kol ateis tas, kurio laukia visos tautos. „Nebus atimta iš Jūdo lazda ir vadas iš jo ainijos, kolei neateis siųstinasis, ir jo tai lauks tautos“ (Pradž. 49,10). Trims amžiams praslinkus, įkvėptas Mozė regėjo Senąme Įstatyme glūdintį Naująjį. Todėl per jo burną Dievas pranešė tautai: „Aš jiems pažadinsiu iš jų brolių tarpo pranašą, panašų į tave, ir įdėsiu savo žodžius į jo burną, ir jis jiems kalbės visa, ką jam būsiu įsakęs. Kas gi nenorės klausyti jo žodžių, kuriuos jis kalbės mano vardu, tam aš atkeršysiu“ (Atk. 18,18—19).

Pagaliau pranašai, įkvėpti vyrai ir uolūs tiesos gynėjai, taip aiškiai ir vaizdžiai gvildeno ir nupiešė ateisiantį Išganytoją, Jo kilnų gimimą, mokslą, darbus, stebuklus, kančią, viso gyvenimo ir mirties aplinkybes, Jo iš numirusių prisikėlimą, tarytum, kartu su Išganytoju būtų gyvenę, Jį regėję, klausę, nors pirmas pranašas Izaijas gyveno 785 m., paskutinis, Malakijas, 442 m. prieš Kristų. Štai keletas pavyzdžių.

Kristaus atėjimo *laiką* pranašauja Jokūbas, būtent, kad Jūdo ainiai tol viešpataus Izraėlyje, kol ateis tas, kurio laukia visos tautos (Pradž. 49,10). Pranašavimas įvyko: kai Išganytojas atėjo, žydų tautą jau buvo pavergę romėnai; Jėruzalės soste sėdėjo jau žydams svetimas idumietis, žiaurusis Erodas. Pranašai Aggėjus ir Malakijas pranašauja, kad Išganytojas ateisiąs dar tebestovint Zorobabėlio bažnyčiai, kurioje Išganytojas, 12 metų kūdikis, stebino Rašto mokytojus; kurioje, susisukęs virvę, išvarė perkančius ir parduodančius, kurioje darė stebuklų, barė pariziejus, iš kurios pagaliau, kaip žinome, nebeliko akmens ant akmens (Agg. 2,7—10; Malach. 3,1). Pranašas Danielius pranešė, kad, praslinkus 490 metų nuo Jėruzalės atstatymo, gimsiąs ir mirsiąs Išganytojas (9,22—27). Malakijas pranešė, kad pirma Išganytojo ateisiąs Jonas Krikštytojas (3,1—2).

Kristaus žydišką kilmę pranešė Dievas per įkvėptą Mozę: „Aš jiems pažadinsiu iš jų brolių tarpo pranašą, panašų į tave, ir įdėsiu savo žodžius į jo burną“ (Atk. 18,18). Balaamas pranašauja: „Aš jį matysiu, bet ne dabar, į jį veizdėsiu, bet ne iš arti. Žvaigždė užtekės iš Jokūbo ir lazda pakils iš Izraėlio“ (Skaič. 24,17). Kristus kilsiąs iš Dovido namų: „Atžala išeis

iš Jesės šaknies, ir žiedas kils iš jo šaknies“ (Iz. 11,1—3). Kristaus motina būsianti mergaitė: „Štai mergaitė pradės ir pagimdys Sūnų, ir Jis bus vadinamas vardu Emanuel“ (Iz. 7,14).

Gimimo vietą pranešė pranašas Michėjus: „Ir tu, Efratos Betlėjeme, mažutėlis esi tarp Jūdos tūkstančių, iš tavęs man išeis, kurs bus valdovu Izraėlyje, o jo išėjimas nuo pradžių, nuo amžinumos dienų“ (Mich. 5,2).

Stebuklus nurodė Izaijas: „Pats Dievas ateis ir išgelbės jus. Tuomet atsivers aklųjų akys ir kurtinių ausys bus atkimštos. Tuomet raišas šokinės, kaip briedis, ir nebylių liežuvis bus palaidas“ (Iz. 35,4—6).

Žengimą į Jeruzalę pranešė Zakarijas; kančią Izaijas: „Jis ėmė ant savęs mūsų skausmus ir jis nešė mūsų sopulius... Jis buvo sužeistas dėl mūsų neteisybių, sudaužytas dėl mūsų kaltybių... Jis buvo paaukotas, nes norėjo, ir neatvėrė savo burnos, kaip avis, vedama piauti, ir kaip avinėlis nutilsta prieš tą, kurs jį kerpa, taip ir jis neatvėrė savo burnos“ (Iz. 53,4—7). „Dieve, mano Dieve, pažvelk į mane, kam mane apleidai?.. Aš esu kirminas, o ne žmogus... žmonių pasityčiojimas ir liaudies atmata... visi, kurie mane mato, juokiasi iš manęs, judina lūpas ir kraipo galvą... Piktadarių gauja apgulė mane. Jie perdūrė mano rankas ir mano kojas, suskaitė visus mano kaulus... Jie pasidalino sau mano drabužius ir metė burtą apie mano jupą“ (ps. 21,2—19).

Saulės užtemimą pranešė Amosas (8,5); šono perdūrimą Zakarijas (12,10); laidotuves — Izaijas (53,9—12); atsikėlimą iš numirusių — Dovidas (ps. 15,10; Izaijas 11,10); į dangų įžengimą — Dovidas (ps. 67,19); Šv. Dvasios atsiuntimą — Joėlis (2,28—29).

Bažnyčios įsteigimą, Jos išsiplėtojimą ir tvirtumą — pranašas Malachijas. Pasak jo, Senojo Įstatymo aukoms pasibaigus, prasidėsianti Nauja Auka, auka gryna, nesutepta, šventa, ne tik Jėruzalėje, bet visur nuo rytų lig vakarų; ir Viešpaties vardas būsiąs pagarbintas tarp visų tautų. Dovidas sako: „Viešpataus nuo jūros iki jūrai, nuo upės iki žemės skritulio pakraščių“ (Ps. 71,8). Įsteigs viešpatystę iš visų tautų, kuri per amžius stovės (Iz. 66,19—22; Dan. 2,44).

Kas tai yra pranašas.

Pranašas yra Dievo įkvėptas vyras, uolus tiesos gynėjas. Pranašas — tai balsas, kuris kalba Dievo vardu; tai ranka, kuri rašo Dievui diktuojant; tai pasiųstasis rodyti kelio tiems, kurie paklydo; priminti, kurie pamiršo sandorą; pabarti, pabausti, kurie nevykdo įstatymo. Pranašas neramia širdimi, bet giedria akimi mato viešpataujantį pikta, mato būsimą bausmę, po bausmės ir atgailos mato būsimą paguodą. Pranašas yra balsas nemokančiųjų kalbėti, ranka nemokančiųjų rašyti, beteisių gynėjas, vargšų užtarėjas; balsas, kuris kalba karalių rūmuose ir kalnų lindynėse, ant šventyklos laiptų ir sostinės aikštėse. Jo širdis pripildyta skausmo, jis kenčia dėl savo tautos, bara, gąsdina ją bausmėmis, nes ją myli; šaukia į atgailą, nes trokšta jai amžinybės.

Jis ne karalius, ne kunigaikštis, ne kunigas, ne įstatymų rašytojas; jis atsiskyrėlis žmogus, neturįs nei ginklo, nei turtų, nei aukštos vietos, nei sekėjų; jis graudus, kartu ir galingas balsas tyruose; jis dainius, kalbąs galingais vaizdais. Jis Dievo pasiuntinys, skelbėjas, aiškintojas ir Dievo valios reiškėjas. Todėl jis aukštesnis už karalių, kuris neklauso Dievo, ir už filosofą, kuris neigia Dievą, ir už žmones, kurie apleidžia Dievą.

Jis gydytojas, bet ligoniai sakosi nesergą; jis kaltintojas, bet kaltinamieji neprisipažįsta kalti; jis užtarytojas, bet užtariamieji nereikalauja jo pagalbos; jis pranešėjas, bet nebyliai negirdi jo pranešimų; jis gelbėtojas, bet merdintieji patenkinti puvimu.

Kadangi teisybės balsas bado akis, tai pranašas, kaip raupsuotasis, vengiamas, kaip priešas, persekiojamas ir žudomas: Elijas bėga nuo Jezabėlės; Amosas ištremiamas, Izaijas žudomas, Zakarijas užmušamas tarp šventyklos ir altoriaus, Jonas įmetamas į jūrą, Jonas Krikštytojas žiauriojo Erodo įkišamas į kalėjimą ir nukertamas jo liežuvis, kuris tiesą kalbėjo, badomas yla. Pagaliau pranašų pranašas, Jėzus Kristus, prikalamas prie kryžiaus, kurio kraujo lašo pakako visai žmonijai atpirkti.

Išganytojas laukiamas.

Pažadų, pranešimų šviesoje žmonija laukė ateinančio Išganytojo.

Laukė dangus — angelai gieda: „Garbė Dievui aukštybėse ir ramybė žemėje geros valios žmonėms“ (Luk. 2,14).

Laukė žemė — piemenys jo ieško ir randa. Trims išminčiams atvykus pasveikinti gimusio Išganytojo, sujunda visa Jėruzalė; Erodas nusigąsta, šaukia Rašto mokytojus, teiraujasi, kur turi gimti žydų karalius; paskiau išžudo nekaltus Betliejaus bernelius. Minios telkiasi apie Joną Krikštytoją, atgailoja, plauna nuodėmes Jordano vandenyje, klausdami: „Kas tu esi? ar neesi Elijas, ar ne pranašas, ar ne Mesijas?“ Samarietė prie šulinio prašoma gerti, sako Išganytojui: „Žinome, kad ateis Išganytojas, ir jo laukiame“. Pilypas skubinas pranešti Baltramiejui, radęs tą, apie kurį Mozė ir pranašai kalbėjo — Jėzų iš Nazareto... Vis tai įrodo, kad žydų tauta Išganytojo laukė. „Jis tikrai tas pranašas, kurs turi ateiti į pasaulį“ (Jon. 6,14).

Deja, sumedžiagėjusi žydų tauta laukė savotiško išganytojo. Ji svajojo apie galingą mesiją, galingą karalių, panašų į Dovidą; svajojo apie valdovą, kuris atstatys galingą žydų valstybę, atstatys Saliamono rūmus ir bažnyčią. Jis atkeršys visiems Izraėlio priešams. Pasaulio karaliai mokės jam duoklę. Jėruzalė taps pasaulio sostine. Vainikuoti karaliai klaupsis prieš Izraėlio tautą. Vergai viešpataus, viešpačiai vergaus.

Žinoma, netrūko žydų, kurie laukiamąjį Išganytoją suprato tikra prasme. Patekę romėnams, regėdami Jėruzalės soste sėdinčius jau svetimus karalius, vieni ir kiti suprato, kad Jokūbo pranašavimas jau turi įvykti. Todėl abeji pranašo žodžiais karštai maldavo Dievą: „Rasokite, dangūs, iš aukštybių, ir tegul debesys išlyja teisingą, tegul atsiveria žemė ir teišželdo gelbėtoją“ (Iz. 45,8).

2) Laukia pagonys. Įsigilinus į pagonių religiją, į jų pasakas, mitus ir padavimus, randame pažadėto ir laukiamo Išganytojo pėdsakų. Ten irgi pasakojama apie rojų, apie žmogaus puolimą, žmonijos skurdą ir gelbėtoją. Temstant Dievo pažinimui, nykstant religijai, žmogui tolstant nuo Dievo, gyvenimui krypstant iš dorovės kelio, krypo, temo kartu ir pažadų supratimas — virto mitais, legendomis, pasakomis. Tačiau, vienaip ar kitaip suprato Išganytoją, vis dėlto Jo laukė.

Adventas.

Pažado, pranešimo, laukimo laikas reiškiamas Adventu, kuris primena žmogaus būklę prieš Kristų ir ragina mus pri-

rengti sielas tinkamai pasitikti ateinantį Išganytoją. Tuo laiku laikomos Rarotinės Mišios, kurios prasideda: „Rasokite, dangūs, iš aukštybių, ir tegul debesys išlyja teisųjį, tegul atsiveria žemė ir teišželdo gelbėtoją“ (Iz. 45,8)

III Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Kursai prasidėjo iš Šventosios Dvasios, gimė iš Panos Marijos“.

Išganytojas ateina.

Dievas sutvėrė žmogų žemės valdovu. Deja, tas valdovo vainikas nuvyto. Žmogus pradėjo kas kartą labiau tolti nuo Dievo, pradėjo Dievo bijoti ir nuo Jo bėgti. Bet kur pabėgsi? Įlįsi į žemę, ir ten yra Dievas; pasinersi jūrų gelmėse, ir ten yra Dievas; erelio sparnais nulėksi į žemės kraštą, ir ten Dievo dešinė pasieks tave! Žmonija stengėsi permaldauti Dievą aukomis, bet veltui. Tik pats Dievas tegalėjo grąžinti žmogui ramybę.

Kadangi žmogus nuo Dievo bėgo, tai pats Dievas ateina pas jį, ateina ne kaip Viešpats, bet kaip Tėvas, brolis, draugas ir prietelis; ateina nusižeminęs ir pasislėpęs žmogaus kūne Gimsta kaip žmogus, auga kaip žmogus, miega kaip žmogus, valgo kaip žmogus, džiaugiasi, verkia, liūsta kaip žmogus, kenčia kaip žmogus, miršta kaip žmogus.

Tačiau ir pasislėpęs žmogaus kūne blizga dievybės spinduliais — gimsta Šventosios Dvasios surėdymu; žvaigždė blizga ant Betliejaus tvartelio, angelai gieda: „Garbė Dievui aukštybėse ir ramybė žemėje geros valios žmonėms“ (Luk. 2,14); piemenėliai ir išminčiai Jį sveikina; būdamas kūdikiu, moko bažnyčioje Rašto mokytojus; pats vargšas, vargšus prie savęs glaudžia, alkanas alkanus peni, nuliūdęs nuliūdusius guodžia, ligonius gydo; gimsta, kad mirtų; miršta, kad mirtį nugalėtų ir mus visus iš numirusių prikeltų. Visagalis tampa silpnas, garbingas — nužemintas; pasaulio Viešpats — pavargėlis; gyvų ir mirusiųjų Teisėjas — kaltininkas.

Kodėl Išganytojas ateina nusižeminęs?

1) Ateina nusižeminęs, vargdamas, kaip mes vargstame, kentėdamas, kaip mes kenčiame, kad vargo žmogus jo nebijotų, bet gryna širdimi, kaip tėvą, brolį, prietelį pamiltų. Ramybės

kunigaikštis ateina nešinas geros valios žmonėms ramybe, kuri pakeičia jų širdį, pakeičia žemės veidą. — Ateina nusižeminęs, nes, jei būtų atėjęs, kaip valdovas ir galybių viešpats, toks, kokio žydai ir šiandien tebelaukia, tuomet ir pikta širdis būtų jam nusilenkusi. Bet Dievas šitokios aukos nereikalauja. Jis reikalauja, kad žmogus laisva valia, gryna, nesutepta, tauria meile pamiltų savo Išganytoją, meile, kokia Jis pats žmogų mylėjo. — Kadangi pasaulis buvo virtęs šlykščių pageidimų dirva, tai skaistusis Išganytojas ateina nusižeminęs, kad išgydytų kūno ir sielos aistras, širdį pakeltų aukštyn.

Tvartas, šienas, gyvuliai, piemenėliai, išminčiai, nusižeminęs Kūdikėlis paslaptingai į mus kalba: ko vertas pasaulio džiaugsmas, kurs virsta ašaromis? ko verti jo turtai, jo nykstančios gerybės, nesugebančios patenkinti širdies troškimų, priešingai, gimdančios godumą, apgaulę, skriaudą, neapykantą, kerštą? ko verta pasaulio didybė, nesugebanti nusilenkti amžinai tiesai? ko vertas sumedžiagėjęs žmogus, išaikvojęs dvasines jėgas, virtęs tuščiu padaru? ko vertas žmogus be sielos?...

2) Kadangi nuo amžių Dievas buvo pasiryžęs ne kitaip, kaip tik per kryžių atpirkti pasaulį, tai ateina Išganytojas nusižeminęs, kad piktos valios žmonės Jo nepažintų, nepažinę. kad nukryžiuotų.

Kaip pasaulis sutiko Išganytoją.

1) Angelai, piemenys, išminčiai.

Dangaus vardu pasitinka ir sveikina gimusį Išganytoją angelai, giedodami: „Garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje geros valios žmonėms“[1]). Pragaras dreba, dangus linksminasi, švęsdamas Dievo malonės ir meilės šventę.

Žemės vardu sveikina piemenys ir išminčiai.

Kaip pasitinka piemenys? Betliejaus piemenys buvo iš Uro piemenų giminės, Sauliaus ir Dovido ainiai. Tačiau, nors karališkos kilmės, šie piemenys nebuvo išdidūs, jie buvo kuklūs kaip kūdikiai, patys vargšai, vargšą supranta. Dangaus įkvėpti, jie sužino, jog šitas kuklus kūdikėlis, varguose gimęs, yra Gelbėtojas tų geros valios žmonių, kuriems angelas paskelbė ramybę. Todėl sveikina jį meilės kupinu žvilgsniu, aukoja savo

---

[1]) Luk. 2,14.

skaisčios širdies jausmus. Jie atstovavo tos rūšies žmonėms, kurie visa siela pasitiko ateinantį Išganytoją.

Kaip pasitinka išminčiai? Išminčiai nebuvo karaliai. Tai buvo Medijos ir Persijos karalių mokytojai, patarėjai, dievų valios reiškėjai, aukų atnašautojai, sapnų aiškintojai, astrologai, pranašai. Jie vadovaudavo tautai mokslo ir religijos dalykuose, jie buvo tautos sielos ir kūno vadai.

Nepaprasta žvaigždė, pasirodžiusi dangaus erdvėse, įkvėpė jiems, kad gimė žydų karalius — Mesijas. Kupranugariais perjoję Nomadų smėlio dykumą, aplenkę Mirties jūrą, žvaigždės vedami, išminčiai pasiekė Palestiną. Čia jie klausinėjo, „kame yra gimusis žydų karalius? nes mes matėme jo žvaigždę Rytų krašte ir atėjome jo pagarbinti"[1]. Visa Jėruzolima sujudo. Žiaurusis Erodas nusigando, sušaukė Rašto žinovus ir teiravosi, kur turi gimti žydų karalius. Sužinojęs, siunčia išminčius į Betliejų.

Vos išminčiai įžengė į Betliejaus kelią, žvaigždė sublizgėjo nepaprastu skaistumu. Jie galėjo manyti, išvysią karališkus rūmus, karalaitį, gulintį auksinėje lovelėje, šilkais suvystytą. Deja, žvaigždė sustojo ant gyvulių tvartelio. Išminčiai nenusimena, neabejodami eina į tvartą. Radę kuklų kūdikį, paguldytą prakartėje ant šieno, sveikina bejėgį kūdikėlį, kurs negalėjo nei paklausti, nei atsakyti, nei rankutės pakelti, kurs tačiau turėjo paveikti medžiaginį pasaulį. Aukoja Jam auksą (kurį Jis pamins po kojų), kaip karaliui; aukoja smilkalą, kaip Dievui; mirą, kaip mirtingam žmogui.

Išminčiai pagonių vardu sveikina Išganytoją. Todėl Bažnyčia trijų išminčių šventę vadina „Epifanija", Viešpaties apsireiškimo švente pagonių tautoms.

Ir mes turime savo Betliejų, bažnyčią, kur Išganytojas kasdien gimsta; mes Jį lankome, sveikiname ir Jam aukojame savo širdies jausmus.

2) Kaip pasitiko Erodas ir jo sekėjai

Išganytojas atėjo. Pasaulis sušvito skaisčia dienos šviesa. „Aš pasaulio šviesa. Kas mane seka, nevaikščioja tamsybėse"[2]. Jis dvasine jėga nugalėjo senąjį, sugedusį pasaulį. Jis įkūrė

---

[1]) Mat. 2,2; [2]) Jon. 8,12.

savo karalystę — Bažnyčią, pagrįstą Dievo ir artimo meile. Jis — karalių Karalius, visų valdžių Kūrėjas, atėjo ne viešpatauti ir ne griauti valstybių, bet dvasine jėga perkeisti žemės veido; atėjo padėti žmonijai sutvarkyti kūno ir sielos gyvenimą.

Deja, vos tik Jis gimė, tuoj pasaulis sukilo prieš Jį, pradėjo persekioti, nuo pat lopšio tykoti Jo mirties. Erodas nuolat drebėjo dėl savo sosto; šluote šluoja savo priešus — galimus sosto rangovus. Štai pasklinda gandas, kad Betliejuj gimė Dovido ainis — žydų karalius. Erodas sudrebėjo. Siunčia savo bernus išžudyti visų Betliejaus kūdikių, manydamas kartu nužudysiąs ir tą, kurio mirties troško. Tie nekaltieji berneliai buvo pirmi kankiniai už Kristų, pirmi šventieji, pirmos atpirkimo aukos.

Erodo šalininkai nenyksta; jų visur pilna. Jie apsivelka įvairiais drabužiais, maino kailį, pasivadina įvairiais vardais, prisitaiko prie įvairių aplinkybių. Jie, nieko bendro tarp savęs neturėdami, bendru frontu eina prieš Kristų. Visas jų tikslas nepermaldaujamai nekęsti Kristaus, nekęsti ir naikinti visa, kas primena Kristų ir Jo kilnųjį mokslą; ardyti Kristaus mokinių padarytus darbus, persekioti Bažnyčią, griauti naudingiausias jos įstaigas. Kalvarijos tragedija pasikartoja per amžius — Kristus persekiojamas, kryžiuojamas. — Nors pikto pasaulio dvasia eina prieš Kristų, Jį kryžiuoja, tačiau Jis per amžius gyvas ir galingas.

3) Kaip pasitiko Išganytoją žydai.

Žydų tauta buvo Dievo išrinktoji ir mylimoji tauta. Ji turėjo išsaugoti išganymo mintį. Iš jos turėjo ateiti pasaulio laukiamas Išganytojas. Dievas tą mintį amžiais žadino ir gaivino. Išganytojas atėjo.

Deja, kieto sprando tauta sumedžiagėjo ir Išganytojo asmenį įpynė į tautos gyvenimo likimą. Todėl, Jam atėjus, Jo nepažino, nesuprato, ir todėl prikalė prie kryžiaus. Varginama tai asiriečių, tai babiloniečių, tai persų, tai graikų, tai romėnų, tai idumiečių, apgailestauja dingusios prieš tūkstantį metų žemiškos karalystės didingumą ir laukia išvaduotojo, kurs užims Saliamono sostą ir viešpataus visame pasaulyje.

Atėjusis Išganytojas negalėjo žydams duoti to, ko jie iš Jo laukė. Jis negalėjo būti nei laimingu karvedžiu, nei išdidu-

siu karalium, nes Jo karalystė yra ne iš šio pasaulio. Jis davė žmonėms tik savo meilę. Sava tauta pirmoji pradeda Jo neapkęsti, persekioti ir nuveda pagaliau ant Golgotos.

Blizga Išganytojas spinduliais pranašų, Jono Krikštytojo, — spinduliais dieviškojo mokslo, gyvenimo, — stebuklais. Amžinos šviesybės saulė šviečia, o žydai palieka akli ir kurti. Nors milijonai saulių šviestų — aklam vis tamsu.

Žydų tautos nuodėmė buvo perdaug didelė; Dievas tad negalėjo jos nebausti jau žemėje.

Išganytojas yra Dievas.

Jėzus Kristus yra mūsų Išganytojas ir tikrasis Dievas. Tą tiesą žinome iš pranašų, iš Dievo Tėvo ir paties Išganytojo žodžių, iš Jo stebuklų, gyvenimo ir mokslo, iš apaštalų liudijimo, iš nuostabaus šv. Evangelijos plitimo.

1) Išganytojas kentėjo, kaip žmogus, siela ir kūnu. Reikia ti vyrai, sielos akimis regėdami ateisiantį Mesiją, nepaliko nepažymėję nė smulkiausios apie Jį aplinkybės. Pažymėjo, kada. kur ir kokios kilmės Išganytojas ateis; pranešė Jo gyvenimą, Jo darbus nuo gimimo iki mirties, Jo mokslą, nužeminimą ir garbę. Vadina ateisiantį Išganytoją Dievu, švenčiausiu, stebuklingu, Tėvu, ramybės kunigaikščiu. Izaijas sako: „Pats Dievas ateis ir išgelbės jus“.[1])

Šiandien, skaitydami pranašus, jaučiame, tarytum, skaitą Naujo Įstatymo Evangeliją. Ką pranašai pranešė, viskas įvyko. Tad įkvėpti pranašai mus skatina išpažinti Kristaus dievybę.

2) Dievas Tėvas Išganytoją vadina Savo Sūnumi per krikštą ir atsimainant ant Taboro kalno: „Tasai yra mano mylimasai Sūnus, kuriame aš turiu sau pasimėgimo“[2]); sveikindamas Mariją, per angelą tarė: „Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi“[3]).

3) Išganytojas pats save vadina Dievo Sūnumi, lygiu Dievui Tėvui: „Aš ir Tėvas esame vienas“[4]), būtent, vienos su Dievu Tėvu prigimties, vienos esmės — tikras Dievas. Šv. Petras, Išganytojo klausiamas, kuo Jį laiko žmonės, tarė: „Tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“[5]). Kaip Dievas, Kristus geriems žada am-

---

[1]) Iz. 35,4; [2]) Mat. 3,17; [3]) Luk. 1,35; [4]) Jono 10,30; [5]) Mat. 16,13—17.

žiną gyvenimą, nusidėjėliams atleidžia kaltybes, — duoną ir vyną permaino į savo kūną ir kraują. Daug kur Jėzus Kristus sakosi esąs Išganytojas ir tikras Dievas. Kas gali taip drąsiai pasisavinti Dievystę? Tik Dievas.

a) Savo Dievystę Išganytojas įrodė stebuklais. Stebuklas yra regimas darbas, įvykstąs gamtoje, bet ne pagal gamtos dėsnius. Antgamtinį darbą bei stebuklą reikia naujai sutverti. Sutverti gi tegali gamtos Viešpats. Išganytojas permainė vandenį į vyną, duoną ir vyną į savo kūną ir kraują; prašvinta kaip saulė, išblykšta kaip sniegas; vaikščioja viršum ežero bangų; tildo vėjus ir audras; penketu duonos kepalų ir dviem žuvelėmis pavalgydina 5000 žmonių, jiems pavalgius surenka 12 pintinių trupinių; gydė neišgydomus ligonius; prikėlė iš numirusių Lozorių, jaunikaitį iš Naimo, Jairo dukterį; pagaliau pats trečią dieną kėlės iš numirusių, keturiasdešimtoje dienoje įžengė į dangų.

Kristaus vardu darė stebuklų apaštalai, šventieji, ir šiandien stebuklų nestinga. Ir šiandien Išganytojas gali pasakyti tai, ką pasakė atkakliems žydams: „Jei nenorite manim tikėti, tai tikėkite darbams, kad pripažintumėte ir įsitikintumėte, kad Tėvas yra manyję ir aš Tėvuje“[1]).

b) Savo Dievystę Kristus įrodė pranašystėmis. Jis pranešė tokių dalykų, kuriuos tik Dievas tegalėjo žinoti: Judos Iskarijoto išdavimą, šv. Petro užsigynimą, savo kančią, mirtį, iš numirusių atsikėlimą, į dangų įžengimą, Šventosios Dvasios atsiuntimą, Evangelijos išsiplėtojimą, Bažnyčios uolos tvirtumą, Jeruzalės ir bažnyčios išgriovimą.

c) Savo Dievystę Kristus įrodė šventu ir stebuklingu gyvenimu. Pranašai praneša Jo gyvenimo aplinkybes. Prasideda iš Šventosios Dvasios; dar negimęs šv. Elžbietos sveikinamas; gimdamas savo motinai apsaugoja panystę; patekėjo nepaprasta Betliejaus žvaigždė; angelai gieda: „Garbė Dievui aukštybėje...“; piemenys, trys išminčiai Jį sveikina; žiaurusis Erodas išžudo visus Betliejaus bernelius; šventa šeima, angelo įsakoma, bėga į Egiptą; dvylikos metų kūdikis moko daktarus; didi švento Jono asmenybė taiso Jam kelią; visų dorybių idealas eina skersai-išilgai Palestinos „gerai darydamas“; pikčiausieji priešai neranda Jame jokio pikto. Kentėdamas didžiausius sopu-

[1]) Jono 10,38.

lius, nemurma; mirdamas ant kryžiaus, meldžiasi už savo budelius. Mirus, verkia visa gamta — saulė temsta, žemė dreba, uolos plyšta, numirę keliasi iš numirusių. Jis keliasi iš numirusių, žengia į dangų. Visas Jo gyvenimas blizga Dievybės spinduliais!

d) Dieviškas yra ir Jo mokslas. Žmogaus puolimas tikėjimo ir doros atžvilgiu buvo neapsakomas. Iškreipęs Dievo pažinimą, žmogus vietoj Tvėrėjo ėmė garbinti stabus, padarytus iš medžio, iš akmens, iš molio. Be to, pranykus širdyje dorybei, į savo dievus įkūnijo paleistuvystę, žmogžudystę, girtuoklystę ir kitus piktus palinkimus. Sąžinei užmigus, žmogus nebemokėjo atskirti gera nuo pikto. Jokia prigimta galybė negalėjo prikelti puolusios žmonijos; reikėjo, kad pats Dievas, pasigailėjęs savo sutvėrimo, paduotų jam ranką. Išganytojo mokslas pakeitė žemės veidą — žmogus vėl pažino tikrąjį Dievą ir savo gyvenimo tikslą; pažino krikščioniškosios dorybės grožį; Dievo paveikslas, išsilaisvinęs iš kūno vergu̲vės, pasikėlė į aukštybes. Jei iš vaisių pažįstame medį, iš pasėkų priežastį, tai kas galėjo atnešti tą stebuklingai gaivinantį mokslą, jei ne pats Dievas?

e) Savo Dievystės įrodymus — stebuklus, pranašavimus, gyvenimą, mokslą, Išganytojas patvirtina savo mirtim ant kryžiaus. Dievo vardu klausiamas, ar Jis yra Dievo Sūnus, ir mirties akivaizdoje, galėdamas išsigelbėti, tvirtino esąs Dievo Sūnus: „Jūs matysite žmogaus Sūnų, sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse“[1]).

Kalvarijos tragediją lydi stebuklai: žemė dreba, saulė temsta, uolos plyšta, numirėliai keliasi iš numirusių. Šimtininkas ir kiti palydovai, „kurie su juo buvo, sergėdami Jėzų, pamatę žemės drebėjimą ir tai, kas darėsi, labai nusigando ir sakė: Tikrai šitas buvo Dievo Sūnus“[2]).

4) Kristaus Dievystę išpažįsta apaštalai. Šv. Jonas pradeda Evangeliją žodžiais: „Pradžioje buvo žodis. Tas Žodis buvo pas Dievą, ir Žodis buvo Dievas... Tas Žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų“[3]). „Simonas Petras tarė: Tu Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“[4]). Tomas — „Mano Viešpats ir mano Dievas“[5]). Povilas — „Per jį sutverta visa danguje ir žemėje... jis yra pirm visų ir visa juo laikosi“[6]).

---

[1]) Mat. 26,63—64; [2]) Mat. 27,54; [3]) Jon. 1,1—14; [4]) Mat. 16,16; [5]) Jon. 20,28; [6]) Kolos. 1,16--17.

Apaštalai tvirtų tvirčiausiai buvo įsitikinę, jog Jėzus Kristus yra Dievas. Be šio beribio, antprigimtinio tikėjimo ar būtų jie pakėlę tiek vargo, paniekos, tiek kančių ir net mirtį?

5) Kristaus Dievystę tvirtina nuostabus Jo Evangelijos plitimas. Kad trumpu laiku būtų galima pavergti visas tautas ir sujungti jas į vieną bendruomenę, reikia tvirtos ir išmiklintos kariuomenės, reikia daug pinigų ir gabumų. O žmogaus širdis dar kietesnė už plieną, tvirtesnė už tvirčiausią tvirtovę, — ją dar sunkiau apvaldyti. Tuo tarpu Jėzus Kristus ją apvaldė be kariuomenės, be pinigų, be pasaulio gudrumų, būtent, apšarvavęs savo mokinius antgamtiniais šarvais, siunčia juos skelbti Evangelijos visoms tautoms. Stebuklas! Dvylika apaštalų, varguolių, žvejų, bemokslių visą pasaulį pavergė Jėzui Kristui. Ne žmogaus, Dievo vardu apaštalai tą didį darbą nuveikė!

6) Pagaliau, apaštalų tikėjimas — „Jėzus Kristus yra tikras Dievas", giliai įstrigo į žmonių širdį ir neužgeso per 19 amžių. Priešingai, kas kartą jis liepsnoja vis skaidresne šviesa.

Mūsų laikais Jėzaus Kristaus Dievystė daug turi priešų. Išganytojas jų nebijo. Jo Bažnyčia, pastatyta ant Petro uolos, stovės Jo Dievystės sargyboje iki amžių pabaigos.

Garbė Jėzui Kristui, mūsų Išganytojui ir Viešpačiui dabar ir per amžius!

Išganytojas yra tikras Dievas ir tikras žmogus.

Jėzus Kristus yra Dievas ir žmogus. Apie Jo Dievystę kalbėjau, dabar pasakysiu apie Jo žmogystę.

Tikiu ir išpažįstu, jog amžinasis Žodis priėmė žmogaus kūną iš Panos Marijos ir žmogaus sielą pagal Šventosios Dvasios surėdymą. Tą įsikūnijimo paslaptį šv. Jonas evangelistas išreiškia žodžiais: „Žodis įsikūnijo ir gyveno tarp mūsų"[1]).

Dievo Sūnus, priėmęs žmogaus prigimtį — kūną ir sielą, turi dvi prigimtis ir dvi valias – dievišką ir žmogišką. — Dievo Sūnus, priimdamas žmogaus prigimtį, savo Dievystę sujungia su žmogyste į vieną dievišką asmenį, likdamas kartu tikras Dievas ir tikras žmogus.

Kaip tikras žmogus turėjo visas sielos ir kūno ypatybes, kaip Dievas turi visas dieviškas ypatybes ir tobulybes. Dievišką

---

[1]) Jono 1,14.

prigimtį Jis turi nuo amžių, žmogišką — nuo įsikūnijimo valandos. Kaip Dievas yra lygus Dievui Tėvui, kaip žmogus Jam klusnus. Kaip Dievas negalėjo kentėti nei mirti; kaip žmogus galėjo ir tikrai kentėjo ir mirė.

Tiedvi prigimtis dievišką ir žmogišką regime visame Išganytojo gyvenime. Kaip Dievas, Jis daro stebuklus, pranašauja, skelbia savo mokslą, keliasi iš numirusių ir t.t. Kaip žmogus, Jis miega, valgo, meldžiasi, liūsta, verkia, kenčia, miršta. Gimsta kaip žmogus, — sako šv. Augustinas, bet iš skaisčiausios Mergelės; kaip žmogus maitinasi, bet Jo maistas — Dievo valia; miega, bet miegodamas tildo vėjus ir audrą; kenčia, bet angelai Jam tarnauja; miršta, bet visas sutvėrimas, gedulu prisidengęs, alpsta po nukankinto Viešpaties kojomis. Jis tad yra kartu Dievas ir žmogus; galingas ir silpnas; mažas ir savo didenybėje; guli prakartėje ir sėdi garbės soste. Mažutėlis, o trys išminčiai Jį garbina; gimsta gyvulių tvarte, o angelai skelbia Jo gimimą; guli ant šieno, o stebuklinga žvaigždė Jam šviečia; pats parduotas, atperka žmoniją; pakeltas ant kryžiaus, dalina amžinus vainikus; mirdamas, mirtį nugali; sužeistas, ligas gydo; gimsta, kad mirtų, o miršta, kad save ir visus iš numirusių prikeltų; nužengė į pragarus ir kartu yra danguje.

Pats Visagalis tampa silpnas, garbės pilnas kenčia nužeminimą; viso pasaulio Viešpats priima pavargėlio drabužius; gyvųjų ir mirusiųjų teisėjas darosi kaltininku, kaliniu, kad tikrus kaltininkus ne tik išteisintų, bet dar išaukštintų.

Išganytojas viename dieviškame asmenyje yra tikras Dievas ir tikras žmogus.

Marija Dievo Motina ir mergelių Karalienė.

1) Marija teisingai ir teisėtai yra Dievo Motina. a) Jėzus Kristus, kaip Dievas, yra amžinas, beribis, todėl motinos neturi ir negali turėti; turi Tėvą, kurs prieš amžius Jį pagimdė. Tačiau Marija, Šventosios Dvasios surėdymu, apdengusi amžinąjį Žodį žmogaus kūnu, teisingai vadinasi Dievo Motina, Dievo Gimdytoja. b) Jėzus Kristus savo dievystę ir žmogystę sujungė į vieną dievišką asmenį; todėl, jeigu galima sakyti: Dievas meldžiasi, valgo, kenčia, miršta, tai galima ir reikia sakyti: Dievas gimsta, Marija — Dievo Motina, Dievo Gimdytoja. c) Kad Marija nebūtų Dievo Motina, neturėtumėm Dievo-Išganytojo, nes

vien tik Jėzus Kristus kaip žmogus galėjo kentėti ir kaip Dievas mus atpirkti. d) Ta tiesa yra pagrįsta Šv. Raštu ir padavimu: „Štai pradėsi įsčioje ir pagimdysi sūnų ir praminsi jį vardu Jėzus. Jisai bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnumi"[1]...

2) Vardas „Dievo Motina" aukščiau Mariją iškelia už visą dangų: kai angelai ir šventieji — Dievo tarnai, Marija — Dievo motina. Tie žodžiai nesuprantami, neišmatuojami, kaip pats Dievas. Visas Marijos gyvenimas — stebuklų stebuklas — Jos prasidėjimas, jos mergystė, mirtis, į dangų priėmimas — vis tai dalykai, žmogaus protui nepasiekiami; bet Jos motinystė už viską kilnesnė, Ją iškelia ant aukščiausio tobulybės ir garbės laipsnio. Motinystės vardu Marija amžiais daro stebuklus.

3) Marija, priimdama Dievo motinystę, apdraudė sau mergystę. Ji suprato mergystės grožį; Ji pirma ją aukoja Dievui. Jos auka Dievui patiko. Todėl ją, ne kitą, amžinasis Žodis nuo amžių pasirenka sau motina. Marija priima motinystę, jei Dievas išlaikys jos mergystę. Dievas pažada; štai, sako, „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė apdengs tave savo šešėliu; todėl ir Šventasis, kurs gims iš tavęs, vadinsis Dievo Sūnumi"[2]. Marija sutinka, sakydama: „štai, aš Viešpaties tarnaitė, tebūnie man taip, kaip tu pasakei"[3]. Amžinasis Žodis tapo kūnu. Todėl Marija per amžius yra mergelių Karalienė.

4) Šventasis Juozapas buvo Marijos sužadėtinis, Kristaus globėjas.

Tylus Jėzaus Kristaus gyvenimas.

Nazarėtas. Skaisčioji Marija draug su sužadėtiniu Juozapu tyliai gyveno Nazarėte. Čia ją pasveikina arkangelas Gabrielius: „Sveika Marija, malonės pilnoji, Viešpats su Tavimi"... Čia Marija priėmė Dievo motinystę: „Štai aš Viešpaties tarnaitė. teesie man Tavo žodžiu". Čia amžinasis „Žodis tapo Kūnu"; iš čia Marija lanko tolimoje, kalnuotoje šalyje gyvenusią savo giminaitę Elžbietą, kuri, išvydusi Mariją, sveikino ją, kaip savo Viešpaties Motiną. Pagaliau iš Nazareto, ciesoriaus įsakoma, vyksta įsirašyti į savo kilmės miestą Betliejų.

---

[1]) Luk. 1,31—35; [2]) Luk. 1,35; [3]) Luk. 1,38.

Betliejus — mažas Judos miestelis. Bet jis pagarsėjo vadu, apie kurį kalbėjo pranašai, kuriam gimstant sublizgėjo danguj stebuklinga žvaigždė.

Įsirašymo metu rasti miestelyje žmoniškos vietos buvo neįmanoma. Juozapas ir Marija gavo patalpą gyvulių tvarte. Čia, kaip karaliaus rūme, gimė pasaulio Išganytojas.

Išganytojas, ramybės kunigaikštis, ateina pasislėpęs, nusižeminęs; tačiau Jo atėjimas yra garsesnis, negu žemės viešpačių. Evangelistas Lukas apie Jo atėjimą rašo, kaip apie didžiausį įvykį: „Penkioliktais ciesoriaus Tiberijaus viešpatavimo metais, Poncijui Pilotui valdant Judieją, Erodui gi esant Galiliejos tetrarka...po vyriausiais kunigais Annu ir Kaifu, Viešpaties Žodis pasigirdo... Jonui tyruose.“[1]) Dievo angelas Jėzų gimus apreiškė piemenims: „Skelbiu jums didį džiaugsmą, koks bus visai tautai, kad šiandien jums gimė Dovydo mieste Išganytojas; Jis yra Kristus viešpats. Ir tas jums bus ženklas: rasite kūdikį suvystytą vystyklais ir paguldytą prakartėje.“[2]) Piemenys tekini bėga pamatyti gimusio Išganytojo. Išvydę kūdikį, gulintį ant šieno, atiduoda jam garbę. Vos angelas ištarė „šiandien jums... gimė Išganytojas“, visas dangus sugaudė: „Garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje geros valios žmonėms.“[3]) Viršum tvartelio prašvito nuostabi žvaigždė. Trys išminčiai (Melchijoras, Gasparas, Baltazaras), išvydę žvaigždę, išgirdę įkvėpimo balsą: „Eikite pagerbti gimusiojo Išganytojo“, iš tolo atvyko Jeruzalėn, teiraujasi pas Erodą, kur yra gimęs žydų karalius, nes regėjome Jo žvaigždę. Erodas nusigando; įsako kunigams ir Rašto mokytojams patirti, kur turi gimti Mesijas. Trys išminčiai, žvaigždės vedami, leidosi Betliejaus link. Štai ir Betliejus! Išvydę nuostabią šviesą viršum tvarto, skubiai eina ten ir, radę suvystytą kūdikį, gulintį prakartėje, puola ant kelių prieš mažutėlį, garbina Jį ir aukoja auksą, smilkalą ir myrą — auksą, kaip dangaus ir žemės Viešpačiui, smilkalą, kaip vyriausiam kunigui ir Dievui, myrą, kaip žmogui.

Aštuntą dieną kūdikis pavadinamas vardu „Jėzus“, būtent, Išganytojas.

Erodas, žydų karalius, nesulaukdamas grįžtant išminčių, siunčia kareivių į Betliejų išžudyti visų iki dviejų metų bernelių.

Dievas norėjo, kad gimęs kūdikis augtų, kol ateis atpirkimo valanda. Todėl, kad išgelbėtų kūdikėlį Jėzų, apreiškė Juo-

---

[1]) Luk. 3; [2]) Luk. 2,10—12; [3]) Luk. 2,14.

zapui: „Kelkis, imk vaikelį ir Jo motiną, bėk į Egiptą ir būk tenai, kol tau pasakysiu“[1]). Juozapas, nesibijodamas tolimos ir sunkios kelionės, su Jėzum ir Marija iškeliauja į Egiptą ir gyvena tenai iki Erodo mirties.

Erodui mirus, Juozapas, angelo liepiamas, su Jėzum ir Marija grįžta į Nazarėtą, kur Išganytojas pasiliko iki trisdešimt metų.

Tylus ir romus Jėzaus gyvenimas Nazarėte pažymėtas Evangelijoje trumpais žodžiais: „Buvo jiems paklusnus... augo išmintimi, metais ir malone pas Dievą ir pas žmones“[2]). Buvo paklusnus, augo..., bet ir čia iškilmingai pareiškė savo dievišką išmintį bažnyčioje: dvylikos metų vaikelis draug su Juozapu ir Marija vyksta Jeruzalėn į Velykų šventę. Šventėms praslinkus, visiems grįžtant namo, Jėzus pasiliko bažnyčioje. Tėvai, spėdami Jėzų nuėjus su giminaičiais, ramiai per visą dieną keliavo, bet, pastebėję apsirikimą, su didžiu nuogąsčiu grįžta Jeruzalėn ir per tris dienas ieško Jėzaus. Pagaliau randa bažnyčioje sėdintį mokytojų tarpe, besiklausantį jų ir juos beklausinėjantį, visiems besistebint kūdikio išmintimi ir atsakymais. Kai Marija su širdgėla pasako: „Sūnau, kam mums taip padarei? Štai tavo tėvas ir aš su skausmu ieškojova tavęs. Jis jiems tarė: „Kam manęs ieškojote? argi nežinote, kad man reikia būti tuose dalykuose, kurie yra mano Tėvo?“[3]).

Viešasis Jėzaus Kristaus gyvenimas.

Šv. Jonas.

Išganytojui dar nepradėjus viešų išganymo darbų, dar tyliai, ramiai tebegyvenant Nazarėte, šv. Jonas, išėjęs iš tyrų, ėmė rengti Viešpačiui kelią, kad išsipildytų, kas buvo pranašo Malakijo pranešta: „Štai aš siunčiu savo angelą ties tavo veidu; jis pataisys tavo kelią ties tavimi“[4]), ir kas įkvėpto tėvo Zakarijo buvo pranešta: „Tu gi, vaikeli, vadinsies Aukščiausiojo pranašu, nes tu eisi ties Viešpaties veidu jo kelių taisyti“[5]).

Didęlė buvo šv. Jono asmenybė. „Iš tiesų sakau jums, tarp gimusiųjų iš moteriškės nekils didesnio už Joną Krikštytoją“.[6]) Ir nebuvo panašesnio į Jėzų Kristų: Išganytojas ateina praneša-

---

1) Mat. 2,13; 2) Luk. 2,51—52; 3) Luk. 2,48—51; 4) Luk. 7,27; 5) Luk. 1,67—76; 6) Mat. 11.11.

mas, ir Jonas; angelas skelbia Išanytojo Įsikūnijimą, ir Jono; Išganytojas motinos įsčioje šventųjų šventasis, ir Jonas; Kristus stebuklingai gimsta, ir Jonas; Išganytojas ruošiasi dideliam darbui tyruose, ir Jonas; Išganytojas miršta dėl amžinos idėjos, ir Jónas; Išganytojas skelbia atgailą, ir Jonas.

Visas šv. Jono gyvenimas yra didžios ir griežtos atgailos gyvenimas. Iš pasaulio moralinio skurdo eina į tyrus. Ten meldžiasi ir pasninkauja. Vilki apdaru iš kupranugario plaukų ir storu ašutiniu drabužiu, juosi šikšniniu diržu, minta skėriais ir miško medum. Gamta — miško ošimas, paukščių čiulbėjimas, laukinių žvėrių staugimas skelbia jam Dievo didybę, malonę, gėrybę. Atsiskyrėlio gyvenimas jam padėjo nugalėti aistras ir tinkamai prisiruošti dideliam darbui.

Į atgailą šaukte šaukė — aš „balsas šaukiančio tyruose", taisykite Viešpačiui kelius, taisykite savo gyvenimą, lai gyvenime kalnas ir kalnelis nusilenkia, pakalnės pakyla, kreivi keliai išsitiesia, šiurkštūs sušvelnėja, nes „kiekvienas kūnas regės Dievo išganymą".

Šv. Jono balsą išgirdo visa žydų žemė: ir muitininkai, ir kareiviai, ir pariziejai, ir kunigai, ir pats Erodas. Iš visur plūdo žmonės pasiklausyti Jo žodžių, priimti atgailos krikšto. Jo žodžių galybė buvo tokia didi, jog daugumas manė, Jį esant Mesiją. Siunčia „pas jį kunigus ir levitus jo paklausti, kas tu esi?... aš neesu Kristus... Tai kas gi tu? ar tu Elijas? ar tu esi pranašas? Jis atsakė: Ne... Aš šaukiančio tyruose balsas: Taisykite Viešpaties kelią. Tai kam tu krikštiji, jei tu ne Kristus, nei Elijas, nei pranašas?... Aš krikštiju vandenimi, bet tarp jūsų stovi tas, kurio jūs nepažįstate. Jis yra tasai, kurs po manęs ateis, kurs pirm manęs buvo"[1]). Aš krikštiju atgailos krikštu, Jis krikštys nuodėmių atleidimo krikštu, krikštu susitaikinimo su Dievu. Aš neesu vertas atrišti Jo kurpių dirželio, aš mažesnis už Jo tarną.

Išganytojas ateina pasislėpęs, nusižeminęs, veikia tyliai, o Jonas gimsta ir auga pertekliuje, veikia ugningai — jo žodžiai degte dega, lyg audra, laužte laužia. Eina, kaip didi šviesa, skersai-išilgai žydų žemės. Sugretinus su tyliu Išganytojum, atrodė, kad tarnas didesnis už poną, žvaigždė šviesesnė už saulę. Tačiau, ne kas kitas, tik pats nusižeminęs Išganytojas blizga tarno

[1]) Jono 1,19—27.

spinduliais, blizga slaptingai ir šviečia geros valios žmonėms. Blizga ir atkakliems žydams; deja, jie akli; nors milijonas saulių šviestų, jie nemato; praregės teismo dieną.

Išganytojo krikštas.

Sukako Jėzui trisdešimt metų amžiaus, be kurio senajame Įstatyme nė vieno nekelta į kunigus, nei į Rašto mokytojus, nei į pranašus [1]), — tada Jis ir pradeda viešą išganymo darbą, pradeda nuo šv. Jono krikšto. Išganytojui nereikėjo krikšto, nes savo nuodėmių neturėjo. Tačiau, kadangi prisiėmė visų žmonių kaltybes, tai visos žmonijos vardu pradėdamas atgailą, liepė Jonui save pakrikštyti atgailos krikštu. Nors nereikalingas buvo Išganytojas ir atgailos krikšto, bet žmonija buvo reikalinga nusižeminimo pavyzdžio. Kaip per puikybę pirmieji žmonės prarado savo laimę, taip per nusižeminimą Jėzus ketino ją sugrąžinti.

Išganytojui besikrikštydinant, įvyko didis stebuklas: „štai atsivėrė jam dangus, ir jis matė Dievo Dvasią, nužengiančią, kaip karvelį, ir nusileidžiančią ant savęs. Ir štai, balsas iš dangaus sakė: Tasai yra mano mylimasis Sūnus, kuriame aš turiu sau pasimėgimo." [2]) Jo klausykite.

Kristus gundomas.

Išganytojas, priėmęs krikštą, eina į tyrus, kad marinimu savęs ir malda prisirengtų išganymo darbui. Keturiasdešimt dienų ir naktų meldžiasi, pasninkauja. Sujudo pragaras, nujausdamas prasidėjusį žmonių išganymą. Kas tą darbą įvykdys, dar buvo paslėpta. Tačiau velnias, spėdamas, ar tik ne tas, kurs tyruose meldžiasi ir alksta, ėmė Jį gundyti, lyg Adomą ir Ievą rojuje. Rodydamas Adomui ir Ievai gardų obuolį, erzino jų geidulį; žinodamas Jėzaus alkį, gundo: „Jei tu Dievo Sūnus, sakyk, kad iš šitų akmenų pasidarytų duonos". Jis, atsakydamas, tarė: Parašyta: „žmogus yra gyvas ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, kurs išeina iš Dievo burnos." Velnias žadina Adomo ir Ievos drąsą: nesibijokite: „judu nenumirsite"...; ir Jėzų „paėmė į šventąjį miestą, pastatė jį ant bažnyčios viršaus ir jam tarė: Jei tu Dievo Sūnus, pulk žemyn; nes parašyta: Jis davė savo angelams paliepimą apie tave, ir jie neš tave ant rankų, kad kartais neužsi-

---

[1]) Kun. 4; [2]) Mat. 3,16—17.

gautumei sau kojos į akmenį". Velnias Adomui ir Ievai įkalba didybę: „atsidarys judviejų akys, ir būsita kaip dievai"; ir Jėzų Kristų, paėmęs į labai aukštą kalną, parodė jam visas pasaulio karalystes ir jųjų garbingumą ir jam tarė: „Aš visa tai tau duosiu, jei parpuolęs pagarbinsi mane." Taigi velnias, įtraukęs į savo pinkles pirmuosius žmones ir kartu visą žmonių giminę, dabar, gundydamas Išganytoją, bando pragaišinti išganymo darbą. Bet Jėzus nesileido gundomas: „Eik šalin, sako, šėtone! nes parašyta: Viešpatį savo Dievą, tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi. Po to velnias paliko Jį; štai, prisiartino angelai ir tarnavo jam".[1]

Jėzaus Kristaus mokslas.

Išmokė, kaip tikėti, kaip gyventi, kokių priemonių imtis pasiekti amžinai laimei.

1) *Išmokė, kaip tikėti.* Tikėjimas yra visai žmonijai įgimtas savumas. Niekam neteko matyti tautos be tikėjimo. Visi visuomet stengėsi Dievą pažinti ir garbinti... Todėl pas visas tautas randame tikėjimą į Dievą, kaip dvasinio gyvenimo pamatą.

Bet tas tikėjimas, žmogui puolus, amžiams slenkant, iškrypo. Pagonys, net ir žydai, jau nebesuprato pareigų Dievui, sau ir artimui. Pagedimas prigimtomis jėgomis jau buvo nepataisomas, prapultis neišbrendama.

Jėzus Kristus pakeitė žemės veidą. Jo mokslas apšvietė žmogaus protą, Jo malonė uždegė širdį. Pagonys, supratę stabmeldystės tuštumą, išpažino vieną Dievą, kurs, viską sutvėręs, palaiko ir tvarko. Pažinę Dievą, jie išmoko tinkamai Jį garbinti. Ir žydai, manę, kad Dievas yra tik Abraomo Dievas, suprato, kad Jis lygiai laiko savo Apvaizdoje visas tautas ir visas jas veda amžinybėn. Visa žmonija aiškiai sužinojo apie žmogaus gyvenimo tikslą ir uždavinius, apie sielos nemirtingumą, apie kūno iš numirusių atsikėlimą, apie teismą, dangų, pragarą; apie žmogaus puolimą ir atpirkimą; apie Dievo Žodžio įsikūnijimą, — Jėzų Kristų, apie Jo dievystę ir žmogystę, apie kančią, mirtį, iš numirusių atsikėlimą, Šventosios Dvasios atsiuntimą; apie Dievo malonę, nuodėmių atleidimą. Tokios tat pamatinės naujo mokslo tiesos, kurių prieš Jėzų Kristų žmonija gerai nesuprato arba visiškai nežinojo.

---

[1]) Mat. 4,1—11.

2) *Išmokė, kaip gyventi.* Negana tikėjimo, tikėjimas be gerų darbų yra miręs. Jėzus Kristus išmokė, kaip gyventi. Jis davė įsakymų, kuriuos, kaip Dievo valią, turime vykinti. Pirmas ir visų didžiausiasis Jo įsakymas yra Dievo meilės įsakymas: „Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa savo siela ir visa savo mintimi"[1]. Kas Dievą myli visa širdimi, tas ir daro, kas Dievui tinka; draudžia ir vengia, kas yra priešinga šventai Jo valiai. Antras Jo įsakymas yra *artimo meilė:* „Mylėsi savo artimą, kaip pats save"[2]. Žydai ir pagonys mylėjo savuosius, mylėjo gimines, geradarius, draugus, bet priešų nekentė. Jėzus Kristus liepė mylėti visus be skirtumo, net ir priešus. Žodžiu ir pavyzdžiu nurodė, kaip juos mylėti: „visa, ko jūs norite, kad žmonės jums darytų, ir jūs jiems darykite"[3]. Savo išdaviką Judą vadina savo prieteliu; mirdamas ant kryžiaus meldžiasi už budelius: „Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką darą"[4]. Nurodė, kaip mylėti save, būtent, mylėti labiau savo sielą, negu kūną. Kas labiau myli kūną, tas nemyli savęs, tas savęs neapkenčia. Krikščioniškoji meilė įsakmiai nustato kūno ir sielos santykius: „Jei kas nori eiti paskui mane, tegul pats savęs išsižada, tegul ima savo kryžių ir teseka mane"[5].

Jėzus Kristus, davęs įsakymus, mokydamas, kaip gyventi, kviečia savo išpažintojus į krikščioniškąją tobulybę, kad, klestėdami dorybėmis, pasiektumėm aukščiausią tobulybės laipsnį. Išganytojas reikalauja gerų darbų — maldos, pasninko, išmaldos; geidžia, kad gerus darbus darytumėm gryna mintimi — ne dėl žmonių, bet dėl Dievo.

Jei gyvensime taip, kaip Išganytojas įsakė, rasim ramybės žemėje ir amžiną palaiminimą anapus kapo.

3) *Išmokė, kokių priemonių imtis laimei pasiekti.* Davęs savo mokslą, pašaukęs visus į amžiną laimę, pagaliau suteikė dvasiškų priemonių, kurias turime vartoti, kaip regimus neregimos žmogaus su Dievu sandoros ženklus. Jis suteikė šventus Sakramentus — Krikštą, kad Jo malonė mus nuplautų iš gimtosios nuodėmės; Sutvirtinimą, kad tvirtintų mūsų tikėjimą; Eucharistiją, kad mus alkstančius ir trokštančius maitintų švenčiausiu savo kūnu ir krauju; Atgailą, kad mus nusidėjėlius vėl su Dievu sutaikintų; paskutinį patepimą, kad sušelptų mus mir-

---

[1]) Mat. 22,37; [2]) Mat. 22,39; [3]) Mat. 7,12; [4]) Luk. 23,34; [5]) Mat. 16,24.

ties valandoje; Kunigystę, kad mums duotų kunigų; moterystę, kad, duodamas vaikams tėvus, laimintų jų židinį.

Suteikdamas savo malonę, liepia jos prašyti: „Prašykite ir bus jums duota; ieškokite ir rasit, belskite ir bus jums atidaryta“[1]. „Iš tikrųjų, iš tikrųjų, sakau jums: ko tik prašysite Tėvo mano vardu, Jis jums duos“[2]. Taigi prašykime — malda pakelia širdį ir mintis į Dievą, per maldą galime įgyti sau reikalingų Dievo malonių; malda — sielos kvėpavimas ir antra dvasiška priemonė, kuria visur turime naudotis.

Išganymo darbą Kristus pavedė savo Bažnyčiai. Bažnyčia tad, pastatyta ant švento Petro uolos, mus veda išganymo keliu; todėl, kas gyventi nori vienybėje su Jėzum Kristum, turi klausyti Jo Bažnyčios, už kurios durų nėra išganymo.

4) *Savo dievišką mokslą patvirtino stebuklais, pranašavimais ir šventu gyvenimu.*

a) Stebuklas yra antgamtinis darbas, gamtos dėsniais nepadaromas. Vandenį permainyti į vyną, vėjus ir audras vienu žodžiu nutildyti, penkiais duonos kepalais papenėti žmonių minią, gydyti neišgydomus ligonius, numirėlius iš numirusių kelti, pagaliau pačiam atsikelti — vis tai darbai antgamtiniai. Todėl, kas tokius stebuklus daro savo jėgomis, turi būti jis pats ir jo mokslas iš dangaus. Juk ir apaštalais pasaulis nebūtų tikėjęs, jei Kristaus mokslo Kristaus vardu jie nebūtų patvirtinę stebuklais. Per visus amžius ir šiandien Išganytojas savo mokslą laiduoja stebuklais.

b) Jėzus Kristus savo mokslą patvirtino pranašavimais. Pranešė Judos išdavimą, tris Petro išsigynimus, savo kančios ir mirties aplinkybes, savo iš numirusių atsikėlimą, į dangų įžengimą, Šventosios Dvasios atsiuntimą, Jėruzalės išgriovimą, šv. Evangelijos plitimą. Tie pranašavimai įvyko. Kas nemato šiandien nuostabaus Šv. Evangelijos plitimo po visą pasaulį, Šv. Bažnyčios tvirtumo, kurios per 19 amžių nenugalėjo pragaro vartai?

Pranešė, kad kils melagingų mokytojų, kurie suvedžios žmones. Pranešdamas, įspėjo savo sekėjus jų neklausyti: „Kils, sako, netikrų kristų ir netikrų pranašų, ir jie darys didžių ženklų ir stebuklų“[3]. Melagingų pranašų niekuomet nestigo: buvo jų apaštalų laikais, yra jų šiandien, bus ir amžių pabaigoje. Numatė

---

[1]) Mat. 7,7; [2]) Jono 16,23; [3]) Mat. 24,24—25.

Išganytojas ir nekrikščioniškos pasaulėžiūros kūrėjus, jų priešingus įstatymus, masonų valdžias, erezijas, bedievybę.

c) Pagaliau Išganytojas savo mokslą patvirtino šventu gyvenimu. Šventųjų šventasis tik šventą tegalėjo duoti mokslą, kurs turėjo pakeisti žemės veidą.

Kristaus mokslo sekėjai, įgyvendinkime savyje Jo mokslo dvasią, kuri pasireiškia doru gyvenimu! Sekdami Kristumi, nueisme ten, kur Jis gyvena.

IV Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Kentėjo prie Pontijaus Piloto, buvo prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas"!

Keletas minčių ir įvykių kančiai dar neprasidėjus: Žydų tautos šventykla; Sinedrijonas, pariziejų ir kunigų išdidumas; žmonių tamsuolių širdis perkama ir parduodama; Judos Iskarijoto godumas; Paskutinė Vakarienė.

Žydų tautos šventykla.

Šventyklos reikšmė; valandos nuotaika; Jėzus valo Dievo namus.

Jėruzalės šventykla buvo didė žydų šventovė. Čia stovėjo šventųjų šventojoje Sandoros skrynia, čia stovėjo negęstąs aukuras, čia gyveno Aarono įpėdinis vyriausiasis kunigas su 20.000 kunigų; tik čia tebuvo galima tinkamai Dievą pagarbinti ir aukas aukoti; tik čia Dievas klausė tautos maldų. Todėl čia visa tauta rinkosi švenčių švęsti. Į Velykų šventę kas metai suplaukdavo didelė daugybė piligrimų. Aišku tad, kad Jėruzalės šventykla turėjo nepaprastos svarbos ne tik tautai, bet ir pačiai sostinei. Mat, šventasis miestas gyveno iš piligrimų, kurių antplūdis užversdavo miestą aukomis, dovanomis, atnašomis, dešimtinėmis. Šventyklos privilegijomis naudojosi visi sostinės gyventojai, pradedant nuo kunigų, baigiant vargšais, mitusiais turtuolių stalo trupiniais.

Jų šventykla buvo ne susikaupimo ir maldos vieta, bet pilis apsiausties metu, indėlių bankas, prekiavimo rinka, derybų birža, politinių ginčų vieta, pasimatymo ir įspūdžių pasidalinimo vieta, tarytum, tyčiomis parinkta patenkinti vienų išdidumui, kitų gobšumui.

Kadangi šventykla buvo visų ir šiokių ir tokių penėtoja, kadangi religija buvo Jėruzalės pramonės vyriausioji šaka, tai, kas drįsdavo pakelti prieš visa tai balsą, būdavo laikomas sostinės, tautos ir Dievo priešu.

Jėzus Kristus dievišku savo mokslu kaip tik ir stovėjo prieš visą šį iškrypimą: reikalaudamas pakeisti gyvenimą, reikalaudamas dvasios skaistumo, sudavė smūgį pariziejams; skelbdamas aukų beprasmiškumą, pataikė į kunigų širdį; savo pasiuntinybe panaikindamas šventyklos pirmenybę, pagriovė sostinės pajamų pamatą.

Pagaliau pats, minios giesmių lydimas, eina į šventyklą; randa pilną žmonių kiemą; tai šventovės prieangis, nešvarios prekyvietės rinka. Perkančių parduodančių reginys darė pasibiaurėtiną įspūdį. Dievo namai tapo mamonos namais. Dieviškasis Mokytojas, paėmęs rimbą, skverbiasi į minią, išbarsto mainininkų pinigus, apverčia stalus, išvaro jaučius ir avis. „Mano namai vadinsis maldos namai, jūs gi padarėte iš jų galvažudžių olą“[1]).

Jėzus, iššluodamas vagių urvą, išvalydamas šventyklą, sukėlė prieš save visą šventojo kalno prekybą: pirklius, kurie mamonos pagalba reikalaus kaltininką nubausti; kunigus, kurie mamonos vardu valdė ir tuko; vyriausiąjį kunigą, kurs vien iš aukinio paukštyno turėjo daug pelno; pariziejus ir sadukiejus, paliesdamas jų vardą ir kišenę; bankininkus, nuvainikuodamas mamonos dievaitį. Dabar visi jie susitelkę ieškos progos apskųsti Jį ir pasmerkti.

Sinedrijonas.

Minios nuotaika; pariziejų dvasia.

Trejus metus Jėzus Kristus skelbė Evangeliją žydų žemėje. Visur mokė nemokančius, guodė prispaustus, ramino nuliūdusius, šelpė pavargėlius, valgydino alkanus, atleidinėjo nuodėmes, gydė ligonius, kėlė numirėlius, visur ėjo „gerai darydamas“. Visur žmonių minia sekė paskui Jį. Jo garbė augo kasdien. Kai iš Betanijos žengė į Jėruzalę, minios jį pasitinka džiūgaudamos: vieni lipo ant stogų pamatyti didžiojo pranašo, kiti „tiesė savo drabužius ant kelio; kiti gi kirto medžių šakas ir klojo ant kelio.

[1]) Mat. 21,13.

Ėjusios priešakyje ir paskui sekusios minios šaukė sakydamos: Osanna Dovydo sūnui! Pagirtas teesie, kurs ateina Viešpaties vardu! Osanna aukštybėse!... Sujudo visas miestas ir sakė: Kas yra šitas? Minios gi sakė: Tai Jėzus, pranašas iš Nazarėto“[1]). Tarytum visas Izraėlis klojo savo širdis Išganytojui.

Tačiau visai kitoki buvo kunigų, Rašto mokytojų, pariziejų ir sadukįejų nuotaika. Jie visi ieškojo savo garbės, visuomenės labas jiems nerūpėjo. Vyriausiasis kunigas Kaifas savo didybei nežinojo galo. Jis manė, jog vienas tėra Dievas danguje, o Kaifas žemėje. Todėl jie visi laukė Mesijo galingo vado, pavergiančio visą pasaulį žydų tautai, mamonos dievaičio; nė girdėti nenorėjo apie atėjusį Mesiją, kurs skelbė nusižeminimą ir savęs išsižadėjimą, barė veidmainius pariziejus, pranašavo Jėruzalės ir šventyklos išgriovimą. Tokia žydų didybės manija pagimdė pavydą, pavydas — rūstumą, rūstumas — kerštą, kerštas — kryžių, kryžius — išganymą.

Susirenka sinedrijonas. Sinedrijonas buvo didžiūnų sueiga, aukščiausioji taryba, kuriai priklausė tautos valdžia. Jį sudarė kunigai, raštų žinovai, miestelėnų, turtingųjų ir vidutiniųjų sluogsnių įgaliotiniai. Visi buvo vienos nuomonės, kad reikią Jėzų suimti ir nužudyti. Tik vienas Nikodemas bandė Jį ginti. Vyriausias kunigas Kaifas iškilmingai pareiškė: „vienas žmogus mirs už tautą“. Šiuo posakiu vyr. kunigas nesąmoningai paskelbė kryžiaus paslaptį, skiriamą nuo amžių Dievo Sūnui — Kristus vienas turėjo mirti už visą žmoniją. Kaifas, kaip vyr. kunigas, vienas teturėdamas teisę aukoti auką už savo žmonių nuodėmes, nepasijuto beaukojąs nekaltą žmogų už visą žmoniją. Dieviškoji tragedija jau pradedama. Laikas vertė skubėti. Sinedrijonas nutarė Jėzų suimti dar prieš Velykas. Auka buvo čia pat, ant Alyvų kalno.

Suimti, nužudyti! Bet kaip? Jėzaus vardas buvo per daug garsus visame Izraėlyje. Kas tad drįstų pakelti ranką prieš didį Mokytoją, tą turėjo pasiekti žmonių rūstybė. Kitaip, rodos, nė negalėjo būti.

Deja, sinedrijonas, pariziejų, sadukiejų, pirklių, kilniųjų žydų, ypač kunigų padedamas, žinojo, ką daryti, žinojo, kaip apvaldyti tamsuolių širdį, žinojo šmeižtų ir agitacijos galybę,

[1]) Mat. 21,8—11.

žinojo, jog gobšas už pinigus „ir savo sielą parduotų"[1]); žinojo, jog tie patys, kurie šiandien laimina, rytoj keiks. Todėl pilna sauja svaidė pinigus tamsuoliams, peikdamas Jėzaus mokslą, darbus, gyvenimą.

Judo Iskarijoto dvasia.

Godumas apėmė ir Judo Iskarijoto širdį. Jo godumas išduoda ir parduoda Kristų: „Ką norite man duoti, ir aš Jį jums išduosiu? Jie gi jam paskyrė tris dešimtis sidabrinių. Ir nuo to meto jis ieškojo progos Jį išduoti"[2]).

Įsigilinkim į šio baisaus įvykio paslaptį. Be godumo, dar koki kiti veiksniai ir sumetimai galėjo pastūmėti Judą parduoti ir išduoti priešams savo mokytoją?

Negalima manyti, kad Judas tik godumo vedamas būtų pasiryžęs išduoti Kristų. Gobšui iškeisti gyvą prekę į smulkius pinigus buvo per maža nauda, dėl kurio būtų ryžęsis atlikti savo biaurų žygį. Gobšui nebuvo išskaičiavimo ilgai pasilikti vargšų draugijoje, juk galėjo pasiieškoti pelningesnės vietos, galėjo su visa pinigine pabėgti. Bet to nepadarė.

Kainitų sekta sako, Judas buvęs Dievo Apvaizdos įrankis. Žinodamas, kad Jėzus savo ir Tėvo valia turi mirti, ryžosi su skausmu pasiimti sau amžiną išdavimo gėdą, kad viskas, kas pranešta, išsipildytų. Judas tad buvęs idėjos didvyris, kankinys.

Kiti mano, Judas buvęs zeliotas (tokios sektos); prisidėdamas prie Jėzaus, manęs išgelbėti tėvynę. Bet iš Jėzaus pamokslų suprato, patekęs pas visai kitokį Mesiją. Ak ta tėvynės meilė ir kartus nusivylimas jį pastūmėję į priešų pusę.

Kiti mato išdavimo priežastį pasitikėjimo praradime. Išganytojo pranašavimai neįvyksta, Judas nekantrauja, laukia prisiartinančios karalystės, laukia — nesulaukia. O priešų kaskart daugėjo; keršto, mirties šmėkla jį nugali. Tad, kad išvengtų sinedrijono rūstybės, niekšiškai prieš jį nusilenkdamas, išduoda Jėzų.

Kiti ieško išdavimo priežasties perdaug dideliame Judo tikėjime: Judas iš Išganytojo laukė naujo stebuklo. Tikėjo, kad Jėzus, teismui stebuklu įrodęs savo dievybę, apgins save, arba numiręs tuojau prisikels. Pasitikėdamas dieviškojo Mokytojo neliečiamybe ir galybe, išduoda jį priešams, kad greičiau išauštų didžioji diena, atpildo diena už iškilotus vargus.

---

[1]) Pamoksl. 10,10; [2]) Mat. 26,15.

Kiti mato išdavimo priežastį keršte. Judas buvęs kerštingas. Negali suvirškinti Simono namuose vakarienės, Jėzaus priekaištų — pasitaikius progai eina į Kaifo rūmus.

Ar Judas pagalvojo, kad jo įskundimas bus Jėzaus mirties priežastis?. Galėjo nepagalvoti, galėjo pasėkų neapsvarstyti. Šv. Matas evangelistas pasakoja neregėtą jo nusiminimą, dėl kurio meta pinigus šventykloje ir bėga pasikarti, vadinas, tą pačią dieną numirti su savo auka.

Bet priežastis, dėl kurios Judas išduoda Kristų, vis dėlto lieka paslaptis. Ją težino pats Judas ir Išganytojas.

Tad paklauskim to, kurs už visus geriau žinojo, kurs kiaurai matė Iskarioto sielą, kaip mato visų žmonių sielas, ir žinojo iš anksto tai, ką Judas darys. Jis jį pasirenka apaštalu, moko, auklėja, peni savo kūnu ir krauju, plauna jo kojas. Jisai žino, kad Judas yra vagis, bet patiki jam iždą; žino, kad Judas yra nepatikimas, nepastovus, o paveda jam brangiausią teisybės turtą; žino, kad jis turės Jį išduoti, o padaro jį paslapčių dalininku, penėdamas jį savo kūnu ir krauju; mato, kaip Judas veda ginkluotą sargybą Jo suimti, o Jis jį pasitinka, kaip visuomet, ramus ir malonus; Judas veidmainišku pabučiavimu Jį išduoda, o Jis ramiai klausia: „Prieteliau, ko atėjai?"

Jėzus žino, kad niekšiška Judo prekyba yra reikalinga, kaip reikalingas Piloto silpnumas, Kaifo rūstybė, kareivių žiaurumas. Jis žino, jog Judas turi daryti tai, ką daro. Tik vieną prašymą į jį nukreipia: „Ką manai daryti, daryk greičiau"[1]). Kartu Jėzus pareiškia pasigailėjimą ir pasmerkimo ištarmę: „Deja tam žmogui, per kurį jis bus išduotas"[2]). „Geriau būtų tam žmogui, jei jis nebūtų gimęs"[3]).

Judo tad paslaptis, susijusi su Atpirkimo Paslaptimi, pasilieka neprieinama ir nesuprantama; ji vyksta tikslingai pranašų pranešama.

Paskutinė vakarienė.

1) Judas ieško patogios vietos ir laiko išduoti savo Mokytoją. Progą randa. Štai „Pirmą neraugintos duonos dieną, kuomet atnašaus Velykų avinėlį, mokiniai jam tarė: Kur nori, kad

---

[1]) Jonò 13,27; [2]) Luk. 22,22; [3]) Mat. 26,24.

mes eitumėm ir parengtumėm tau valgyti Velykų avinėlį? Tuomet jis siuntė du savo mokytiniu ir jiedviem tarė: Eikite į miestą; ten sutiks judu žmogus, nešąs vandens ąsotį; sekite jį, ir kur jis įeis, sakykite namų savininkui: Mokytojas sako: kame yra mano vieta, kur galėčiau valgyti Velykų avinėlį draug su savo mokytiniais? Jis parodys judum didelį priruoštą kambarį; tenai mums prirenkite... Jie rado, kaip jis jiems buvo sakęs, ir prirengė Velykas"[1]). Čia negalima nepažymėti stebūklo: Dieviškasis Išganytojas, nematęs, nepažinęs šeimininko, nei jo tarno, nei kitų aplinkybių, duoda smulkų ir griežtą įsakymą parengti velykinį kambarį.

Saulei nusileidus, susėdo Jėzus su dvylika aplink stalą, dėl susidariusios nejaukios nuotaikos visi rimti ir nuliūdę. Visi jautė, kad tai buvo paskutinė vakarienė. Du iš jų dėl priešingų priežasčių buvo daugiau už kitus prislėgti, kuriems jau nebuvo žadėta susilaukti kito vakaro: Kristus ir Judas, parduotas ir pardavikas, Dievo Sūnus ir šėtono išpera. Judas jau buvo sudaręs visą sąmokslą, trisdešimt sidabrinių (220 litų), vergo kainą, jau turėjo rankose. Velnias, jį paėmęs į savo spąstus, stūmė į darbą. Pirkėjai nekantravo, laukė aukos.

Susijaudinęs Išganytojas meiliu balsu tarė: „Geiste geidžiau valgyti draug su jumis šitą Velykų avinėlį pirma, nekaip kentėsiu... Nes, sakau jums, nuo šito laiko aš nebevalgysiu jo... ir nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus, iki ateis Dievo karalystė." Jiems sėdint už stalo ir valgant, Jėzus tarė: „Iš tikrųjų, sakau jums, vienas iš jūsų, kurs su manim valgo, išduos mane. Jie nuliūdo ir vienas po kito pradėjo jam sakyti: „Argi aš?" Jis jiems tarė: „Kurs su manim dažo ranką į indą. Žmogaus Sūnus, tiesa, eina, kaip apie jį parašyta, bet deja tam žmogui, per kurį žmogaus Sūnus išduodamas. Geriau būtų tam žmogui, jei jis nebūtų gimęs"[2]). Išganytojo žodžiai šiurpu nukratė mylinčius Jį mokinius. Vienas tik Judas Iskarijotas murksojo sau kietas, lyg uola, šaltas, lyg ledas. Jonas paklausė, kuris jų išdavikas; Jėzus tarė: „Tas, kuriam aš paduosiu padažytos duonos." Ir padažęs duonos jis padavė Simono sūnui Judui Iskarijotui. Po kąsnelio šėtonas įėjo į jį. Jėzus jam tarė: „Ką manai daryti, daryk greičiau"[3]).

---

[1]) Mork. 14,12—16; [2]) Mork. 14,18—21; [3]) Jon. 13,16—27.

2) Vakarienės metu Išganytojas, būdamas šios šeimos galva, nori savo prietelių akivaizdoje būti malonesnis už tėvą, labiau nusižeminęs už tarną — mazgoja mokinių kojas. Jis karalius, nusilenkia iki vergo; Jis mokytojas, nusižemina labiau už mokinius; Jis Dievo Sūnus, pasiimą sau dalelę, kurią už vis daugiausia žmonės niekina; Jis pirmasis, o priklaupia prie kojų žemiausiojo, lyg būtų paskutinis. Tik motina arba vergas būtų galėjęs padaryti tai, ką tą vakarą padarė Jėzus. Motina savo vaikams, ir niekam kitam, vergas niekam kitam, tik savo šeimininkams. Motina su pasitenkinimu iš meilės, vergas nusilenkdamas iš paklusnumo. Bet Jėzui dvylika nebuvo nei vaikai, nei šeimininkai. Tačiau su pasitenkinimu Jis plauna jų kojas. Po to Išganytojas jiems kalbėjo: „Ar suprantate, ką aš jums padariau? Jūs vadinate mane Mokytoju ir Viešpačiu, ir gerai sakote, nes aš esu. Taigi, jei aš, Viešpats ir Mokytojas, mazgoju jūsų kojas, tai ir jūs turite vienas kitam mazgoti kojas“.[1]) Čia Išganytojas paliko ne tik malonaus nusižeminimo pavyzdį, bet ir tobulos meilės įrodymą.

3) Nuplovęs apaštalų kojas, Išganytojas įsteigė Švenčiausią Sakramentą. Jiems valgant vakarienę, Jėzus ėmė duonos, palaimino ją ir laužė, davė savo mokytiniams ir tarė: „Imkite ir valgykite; tai yra mano kūnas.“ Jis ėmė ir taurę, dėkojo ir jiems davė, sakydamas: „Gerkite iš jos visi; nes tai yra mano kraujas naujosios sandoros, kurs bus išlietas už daugelį nuodėmėms atleisti“.[2]) „Tai darykite mano atminimui“.[3]) Jau pirmiau Išganytojas buvo žadėjęs savo kūną ir kraują duoti maistu, bet mokiniai Jo nesuprato; kai kurie net piktinosi. Paskutinės vakarienės metu tą pažadą išpildė.

Išganytojas norėjo ir mirdamas, ir žengdamas į dangų, ir sėdėdamas dešinėje Dievo Tėvo, per amžius gyventi tarp mūsų pasislėpęs Švenčiausiame Sakramente; norėjo dangišku maistu gaivinti ir laiminti mūsų sielą. Atsiduodamas su siela ir kūnu; dievyste ir žmogyste, Išganytojas nieko didesnio ir brangesnio negalėjo suteikti savo sutvėrimui.

4) Po vakarienės Išganytojas, kartu su apaštalais, siuntė karštą maldą į dangiškąjį Tėvą: „Tėve, valanda atėjo, pagarbink savo Sūnų.“[4])

---

[1]) Jon. 13,4—17; [2]) Mat. 26,26—28; [3]) Luk. 22,19; [4]) Jono 17,1—26

Gaila buvo Išganytojui savo mokinių, nes matė jų baimę ir nuliūdimą, matė jų išsiblaškymą ir puolimą. Todėl paskutinį kartą norėjo juos sutvirtinti, visą savo sielą perlieti į jų sielas: „Tenenusigąsta jūsų širdys.... einu jums vietos prirengti... ateisiu ir pasiimsiu jus pas save, kad kur aš esu, ten ir jūs būtumėte... Aš kelias, tiesa ir gyvenimas... Aš nepaliksiu jūsų našlaičiais... Aš melsiu Tėvą ir jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius... Ramintojas gi, šventoji dvasia, kurią Tėvas atsiųs mano vardu, Jis jus visko išmokins.“[1])

„Jei pasaulis jūsų nekenčia, žinokite, kad manęs pirm jūsų nekentė... Atminkite mano žodžius... tarnas ne didesnis už savo valdovą. Jei jie mane persekiojo, persekios ir jus; jei jie laikė mano žodžius, laikys ir jūsų.“[2]) Ir vėl, pažvelgęs į mokinius, tarė: „Visi jūs šią naktį manimi pasipiktinsite. Nes parašyta: aš užgausiu piemenį, ir bandos avys bus išskirstytos“... Petras jam tarė: „Jei visi tavimi pasipiktintų, aš niekuomet nepasipiktinsiu.“ Jėzus jam tarė: „Iš tikrųjų, sakau tau, šią naktį pirma negu gaidys užgiedos, tu tris kartus manęs išsiginsi.“ Petras jam tarė: „Nors man reiktų ir mirti draug su tavim, aš tavęs neišsiginsiu.“[3]) Viešpats dar kalbėjo: „Simonai, Simonai! Štai šėtonas reikalavo jūsų, kad persijotų jus, kaip kviečius; bet aš prašiau už tave, kad tu nenustotumei tikėjimo; todėl tu kada nors grįžęs stiprink savo brolius“[4]). Ir vėl, pakėlęs akis į dangų, meldėsi už savo mokinius. Pabaigęs maldą tarė: „Eikime, štai jau arti mano valanda“. ir, perėjęs Kedrono upelį, įžengė į Alyvų daržą.

Viešpaties kančia

Alyvų darže.

Paėmęs su savim Petrą, Jokūbą ir Joną, o kitus palikęs pakalnėje prie vartų ir liepęs visiems budėti, trimis atvejais siuntė karščiausią maldą dangiškajam Tėvui. Visa gamta niaukiasi, liūdi, lyg apmirusi, tyliai klauso Jo šventų žodžių, skaito Jo švenčiausios širdies plakimą. Čia velnias ir vėl bando gundyti, rodydamas žmogaus prigimčiai nepakeliamą baimę, liūdesį, stengiasi sudrumsti išganymo šaltinį.

---

[1]) Jon. 14,1—26; [2]) Jono 15,18—20; [3]) Mat. 26,31—35; [4]) Luk. 22,31—32.

Savo tautos atmetamas, Judo išduodamas, apaštalų apleidžiamas, Petro išsižadamas, vienas, vienų vienas Išganytojas savo dieviškų protu mato visas savo kančių aplinkybes — anapus Kedrono, greta Alyvų daržo mato Kaifo kieme kunigų, pariziejų, melagingų liudytojų, budelių gaują, Judą išdaviką ir Pontijaus Piloto kareivius; mato pančius, raiščius, kuriais suraišios Jo šventas rankas ir kojas; girdi Petro išsižadėjimą; pajuokimus, keiksmus, pažeminimus, klyksmus, šauksmus: „nukryžiuok, nukryžiuok, jo kraujas tekrinta ant mūsų ir mūsų vaikų"; girdi mirties nutarimą; regi nežmonišką mušimą, stumdymą, plakimą; junta ant galvos erškėčių vainiką, ant pečių kryžių, regi Kalvarijos kalną, pervertas ant kryžiaus savo kojas ir rankas ir sopulingą savo merdėjimą. Visa tai, kaip veidrodyje gyvai regėdama, nusigando Jo žmogiškoji prigimtis... pradėjo liūdėti ir sielvartauti... „Mano siela nuliūdusi iki mirčiai", „Mano Tėve, jei tai galima, tegul ta taurė praeina pro mane; tačiau ne kaip aš noriu, bet kaip tu. Po to jis atėjo pas savo mokytinius, rado juos miegančius ir tarė Petrui, kurs žadėjo eiti su Išganytoju į kalėjimą ir mirti: taip jūs negalėjote budėti su manim nė vienos valandos? Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas."[1])

„Jis vėl *antrą kartą* nuėjo ir meldėsi". Dabar Išganytojas mato visą nedorybių eilę, pradedant nuo pirmo lig paskutinio žmogaus, mato, kaip Jo dangiškas Tėvas visas žmonių nuodėmes, visą jų didybę, suktybę, baisybę deda ant Jo pečių, mato jau ištiestą teisingą Dievo ranką, kad tą pasaulio nedorybę nuplautų Sūnaus kraujuje. Visa tai regėdamas, Jėzus alpsta, trokšdamas visų išganymo, sako: „Mano Tėve, jei ta taurė negali praeiti, tik kad aš ją gerčiau, tebūna tavo valia". Ateina pas mokinius ir vėl randa miegančius; tą kartą paliko juos nieko nesakęs.

Trečią kartą, parpuolęs ant savo veido, meldėsi. Dabar aiškiai mato, kaip daugelis jo kančia nepasinaudos; girdi balsą: ar verta lieti savo brangiausią kraują už žmones, kurie net išganymo nenori? Jo sielą suspaudė dar didesnis sopulys ir nuliūdimas, ėmė stigti jėgų, pagaliau gęstančiu ir alpstančiu balsu tarė: „Mano Tėve, jei ta taurė negali praeiti, tik kad aš ją gerčiau, tebūna tavo valia". Kraujo prakaitas išpylė Jo veidą ir varvėjo ant nuodėme persisunkusios žemės. Nužengęs iš dan-

---

[1]) Mat. 26,39—41.

gaus angelas pastiprino krauju paplūdusį Viešpatį; pastiprino kaip žmogų, nešantį naštą, liejantį už mus kraują ir už mus mirštantį; kartu atvyko pranešti pasauliui valandos, kurią išsipildys mūsų išganymas; pagarbinti Dievo Sūnaus, kada visi Jį apleido, draugai sumigo. Jėzus alpsta, bet nugali savo nusilpimą ir laimi; dvasia nugali kūną. Pabaigęs maldą, laimėjęs kovą, iš dangiškojo Tėvo priėmęs kančią ir mirtį ant kryžiaus, meilės ir gailestingumo ugnim degąs, eina pas mokinius ir, radęs visus bemiegant, tarė: „Miegokite jau ir ilsėkitės; štai, valanda prisiartino, ir žmogaus Sūnus bus išduotas į nusidėjėlių rankas. Kelkitės, eikime; štai prisiartino tas, kurs mane išduos“.[1])

Vidurnaktį iš Jeruzalės išlindo būrys žmonių. Tai Piloto kareiviai, tai pariziejų ir kunigų tarnai. Jie eina apsišarvavę kardais, kalavijais, pagaliais; eina ieškoti ramybės kunigaikščio, eina su žiburiais ieškoti šviesybių šviesybės, eina Alyvų daržo link. Judas, pirma apaštalas, dabar tamsybės tarnas, rodo jiems kelią, sakydamas: „Kurį aš pabučiuosiu, tai jis; tą nutverkite“. Beregint jie užklupo savo auką. „Ave Rabbi“, sveikas, Mokytojau“, sako Judas ir prisiartinęs Jį bučiuoja. „Jėzus gi jam tarė: Prieteliau, ko atėjai?“[2]) „Judai, pabučiavimu tu išduodi žmogaus Sūnų“[3]). Petras norėjo Jėzų ginti. Ištraukęs iš makšties kardą, nukirto dešiniąją ausį vyriausiojo kunigo tarnui. Išganytojas tarė Petrui: „Kišk savo kalaviją į makštį“, „nes visi, kurie ima kalaviją, pražus nuo kalavijo. Ar manai, kad negaliu melsti savo Tėvą, ir jis tuojau man atsiųs daugiau kaip dvylika legionų angelų“[4]). Bet „nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią mano Tėvas yra man davęs?“ Taigi Jėzus, galėdamas vienu žodžiu, vienu žvilgterėjimu nugalėti visus priešus, galėdamas pagaliau pasislėpti, eina jų pasitikti: „Ko ieškote? Jie jam atsakė: Jėzaus Nazarėno. Jėzus jiems tarė: Aš esu... jie pasitraukė atgal ir parpuolė ant žemės. Jis vėl juos klausia: Ko ieškote? Jie atsakė: Jėzaus Nazarėno. Jėzus tarė: Sakiau jums, kad aš esu.“[5]) „Kaip prieš galvažudį jūs išėjote su kalavijais ir su vėzdais manęs sugautų; aš kasdien sėdėdavau pas jus, mokydamas bažnyčioje, ir jūs nenutvėrėte manęs.“[6]) „Bet tai yra jūsų va-

---

[1]) Mat. 26,45—46; [2]) Mat. 26,50; [3]) Luk. 22,48; [4]) Mat. 26,52—53; [5]) Jono 18,4—8; [6]) Mat. 26,55.

landa."[1]) Mokiniai išbėgiojo. Piloto kareiviai, it alkani liūtai, puolę, surišo Išganytoją. Uždėję pančius ant kaklo ir ant rankų, negailestingai vilkdami, vedėsi Jeruzalėn.

Jėzus statomas prieš Anną, Kaifą, Pilotą, Erodą.

Piktadarių gauja, suėmusi Išganytoją Alyvų darže, visų pirma atvedė Jį pas seniausiąjį kunigą Anną, Kaifo uošvį. Annas, septynerius metus buvęs vyriausiu kunigu, ciesoriaus Tiberijaus atstatytas, pasiliko teisėtas šventyklos viršininkas. Jis pirm visų ryžtasi išklausinėti Jėzų. Veidmainis tardydamas klausia: „Koks tavo mokslas, iš kur jį paėmei, kokia galybe darai stebuklus, kur tavo mokiniai?". „Jėzus jam atsakė: Aš viešai kalbėjau pasauliui; aš visuomet mokiau sinagogoje ir bažnyčioje, kur susieina visi žydai; slapčia gi aš nieko nekalbėjau. Kam mane klausi? Klausk tuos, kurie girdėjo, ką jiems esu kalbėjęs."[2]) Kaifo tarnas, tas pats, kuriam Petras Alyvų darže buvo nukirtęs ausį, kurį Jėzus stebuklingai buvo išgydęs, „užgavo Jį per veidą, sakydamas: Tu taip atsakai vyriausiajam kunigui?" Nei žemė neatsivėrė, nei perkūnas netrenkė, nei angelų būrys neatsiskubino Viešpaties apginti, nes Dievas kantrus, nes Išganytojas norėjo kentėti. Jis tiek tik atsakė: „Jei aš netiesą kalbėjau, įrodyk, kad tai netiesa; jeigu gi tiesą, kam mane muši? Annas nusiuntė jį surištą pas vyriausiąjį kunigą Kaifą."[3])

Kaifas, surinkęs kunigus, Rašto mokytojus, pariziejus ir pasamdytus liudytojus, nerimo, laukdamas aukos atvedant. Štai ir ji. Naktis greitai bėgo. Kaifas ir jo tarnai kaip ant anglių sėdėjo, negalėdami nieko prieš Jėzų surasti. Du liudytojai tvirtino, Jėzus gydąs ligonius, darąs stebuklus subatoje, žadėjęs išgriauti Dievo bažnyčią ir po trijų dienų vėl ją atstatyti. Išganytojas, girdėdamas save skundžiant ir begėdiškai šmeižiant, tylėjo ir tylėjo. Tuomet atsikėlęs vyriausias kunigas jam tarė: „Tu nieko neatsakai į tai, ką šitie prieš tave liudija." Bet Jėzus tylėjo; tylėjo dėl to, kad nematė priešų širdy nė kibirkšties teisybės; visi geidė jo mirties. Pagaliau, matydamas neištrauksiąs iš Išganytojo nė žodžio, Kaifas kitu tonu prabilo, šaukdamas į liudininkus patį Dievą: „Prisiekinu tave gyvuoju Dievu, kad mums pasakytumei, ar tu Kristus, Dievo Sūnus". Išganytojas, Dievo vardu klausiamas, toliau tylėti negalėjo. Todėl, nors žinojo, jog už vieną žodį reikės

---

[1]) Luk. 22,53; [2]) Jono 18,20—21; [3]) Jono 18,22—24.

nukentėti, atvėręs lūpas, iškilmingai tarė: „Tu tai pasakei!“ Aš esmi vienatinis Dievo Sūnus, pasaulio Išganytojas. „Aš jums sakau: nuo šio laiko jūs matysite žmogaus Sūnų sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse“. Kaifas pašoko, perplėšė viršutinį savo drabužį ir piktu balsu suriko: „Jis piktžodžiavo Dievui; kam dar mums liudytojų? Štai dabar jūs gir dėjote piktžodžiavimą? Kas jums regisi? Jie gi atsakydami tarė: vertas mirties“.[1])

Pasmerkę Jėzų mirti, žydai pavedė Jį kareivių sargybai. Nuožmūs tarnai drauge su Piloto kareiviais, kaip įmanydami, per kiaurą naktį kankino Išganytoją: „spjaudė jam į veidą ir mušė kumštimis; kiti gi daužė plaštakomis Jo veidą, sakydami: pranašauk mums, Kristau, kas yra tave užgavęs“. Tuo tarpu Petras, Kristaus mokinys, iš tolo regėjo, kas darosi. Gaila jam buvo Išganytojo, todėl, kitiems išsislapsčius, jis vienas, it šešėlis, slenka paskui savo mokytoją net ligi Kaifo kiemo. Bet jau nemano ginti savo mokytojo, tik pats žvalgos, kad nepatektų į budelių rankas. Todėl nusiminęs sėdi sau ir šildos prie ugnies tarp Kaifo žmonių. Čia „viena tarnaitė priėjo prie jo ir tarė: Ir tu buvai su galiliejiečiu Jėzumi“. Petras nubalo, nusigando ir visų akivaizdoje išsigynė: „Moteriške, aš nežinau, ką tu sakai“. Truputį lūkterėjus, išeinant jam pro duris, pamatė jį kita tarnaitė ir tenai buvusiems sakė: „Ir šitas buvo su Jėzumi Nazarenu“. Jis ir vėl išsigynė su priesaika: „aš nepažįstu to žmogaus“. Dar lūkterėjus, priėjo ten stovėjusieji ir tarė Petrui: „Tikrai ir tu iš jų; nes ir tavo šneka tave apreiškia“. Tuomet jis ėmė keiktis ir prisiekinėti, nepažįstąs to žmogaus. Ir tuojau gaidys sugiedojo. Petras atsiminė Jėzaus žodį, kurį jis buvo pasakęs: „Pirma negu gaidys giedos, tu tris kartus manęs išsiginsi“. Ir, išėjęs laukan, graudžiai verkė. Petras, pirmas Viešpaties mokinys, žadėjęs kartu su mokytoju eiti kalėjiman ir mirti, dabar išsižadėjo Kristaus. Tas tikėjimo ramstis, ta uola, ant kurios Kristus žadėjo pastatyti savo Bažnyčią, pūstelėjus lengvam vėjeliui, susiūbavo ir lūžo. Bet, vos Kristus pažvelgė į Petrą, vos pajudino jo širdį, jis suprato savo nusidėjimą ir graudžiai verkė. Nuo šiol Petras Kristaus jau niekur neišsigynė. Jis visur skelbė Jo vardą, už Jį mirė ant kryžiaus.[2])

---

[1]) Mat. 26,57—66; [2]) Mat. 26; Mork. 14; Luk. 22.

Išaušo. Sausakimšai prisikimšo Kaifo kieme. Lengva suprasti, ko tie žmonės nori. Mat, Kaifas ir, jo tarnai papirko tamsuolių ir piktos valios žmonių širdį. Dar prieš teismą jau ėjo gandas: Jėzus bus Judo išduotas, sugautas, tardomas, apkaltintas ir pasmerktas mirti ant kryžiaus. Dabar jie susirinko išgirsti mirties sprendimo. Kadangi Judėją tuomet valdė Roma, tai Kaifas neturėjo teisės pasmerkti Jėzų mirti. Reikėjo, kad Pontijus Pilotas, ciesoriaus pavaduotojas, pats tai nuspręstų. Todėl vyriausiasis kunigas, Senojo Įstatymo mokytojas, raidės aiškintojas, išėjęs į prieangį, pataria žmonėms vesti Jėzų pas Pilotą ir būtinai reikalauti kaltininko mirties. Liepė tad Kaifas išvesti Jėzų iš kalėjimo, lyg baisiausią piktadarį, surakintą geležiniais. Žmonių gauja, išvydusi auką, suriko: „Težūna, težūna, te mirtim miršta", ir lydėjo Jėzų pas Pilotą, į teismo rūmus.

Jėzus, statomas prieš Pilotą. Pilotas, Tiberijui viešpataujant, buvo Romos pastatytas prokuratorius (gubernatorius). Vėliau Kaligulos ištremtas į Galiją, baigė gyvenimą nusižudydamas. Pilotas žydų viršūnių buvo nekenčiamas, ir jis nekenčia žydų tautos, tautos nepataisomos ir įžulios. Buvo aiškiai jaučiamas abipusis nepalankumas, dėl kurio žydai Kristaus bylą, rodos, turėjo prakišti. Tačiau politikai, žūt būt pasiryžę nukryžiuoti Jėzų, kad pasiektų savo tikslą, iš anksto susitaria Pilotą paspausti. Paduoda skundą su politiniu atspalviu. Liudytojai iš anksto jau paruošti. Viskas tiksliai suplanuota. Piloto kiemas kimšte prikimštas. Kad nesusiteptų prieš Velykas, žydai į teisėjo kamerą neina. Tad pats Pilotas, išėjęs į kiemą, klausia: „Kokį skundą atnešate prieš šitą žmogų"? — „Jei šitas žmogus nebūtų piktadaris, mes nebūtumėm jo tau įdavę". Pilotas, suprasdamas Kaifo, kunigų ir pariziejų pinkles, nenorėjo pasmerkti nekalto žmogaus, bet ir bijojo skundžiamą paleisti, todėl „imkite, sako, jį ir jūs patys teiskite jį, žiūrėdami savo įstatymo". „Mums nevalia nieko nužudyti", atsako žmonės. Numanūs pariziejai žinojo, kad tie patys žmonės, kurie šiandien eina prieš Jėzų, rytoj gailėsis ir sukils prieš Kaifą ir jo šalininkus. Todėl spaudė, kad pats Pilotas Kristų pasmerktų mirti ant kryžiaus. Taigi Pilotas, pasišaukęs Jėzų, klausia: „Ar tu esi žydų karalius? Jėzus atsakė: Mano karalystė ne iš šio pasaulio; jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, mano tarnai juk kovotų, kad nebūčiau išduotas žydams". Pilotas jam tarė: „Tai tu esi karalius?" Jėzus atsakė: „Tu pats sakai, aš esu karalius. Aš tam gimiau ir tam atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie

tiesą. Kiekvienas, kurs yra iš tiesos, klauso mano balso". Pilotas jį paklausė: „Kas yra tiesa?" — ir, nenorėdamas išgirsti atsakymo, nes tiesos bijojo, skubinosi pas žydus: „Aš nerandu jame jokios kaltės".[1]) Bet jie dar smarkiau tvirtino, sakydami: „Jis savo mokslu sukelia tautą visoje Judiejoje, pradedant nuo Galiliejos iki čionai". Pilotas, išgirdęs apie Galilieją... nusiuntė jį pas Erodą, kurs pats tomis dienomis taip pat buvo Jeruzalėje.[2])

Jėzus prieš Erodą. Erodas Antipas Erodo didžiojo sūnus, buvo panašus į savo tėvą niekšas, neteisėtas Erodiados vyras, š. Jono Krikštytojo budelis. Šv. Jono galva jam tebesivaidena, todėl šį kartą bijojo kito pranašo krauju sudrumsti sau ramybę. Bet, kaip visi rytų barbarai, taip ir jis sirgo geismu matyti stebuklų. Tačiau apsiriko. Jėzus klausiamas ir skundžiamas tylėjo ir tylėjo, nes atėjo į pasaulį ne Erodams įtikti, kurie visur visuomet ieško nepaprastų įspūdžių ir nuotykių, kurie nori regėti stebuklų, lyg komedijos scenoje. „Tuomet Erodas... pasityčiodamas apvilkdino baltu drabužiu ir nusiuntė atgal prie Piloto".[3])

Išganytojas pasmerkiamas mirti.

Jėzus vėl prieš Pilotą. Pilotas nenorėjo pasmerkti nekaltąjį. Nusiuntęs Jėzų pas Erodą, jau tarės atsikratęs tos įkyrios bylos. Deja, štai ir vėl žydai barškina į jo kameros duris. Įtūžimas tų asmenų, kurie daugeliu atžvilgių jam buvo įtartini, žmonos Klaudijos Prokulos užtarimas, teisiamojo atsakymai, Antipos susilaikymas vertė jį atmesti žydų reikalavimą. Jėzaus pamoksluose nebuvo nieko, kas būtų galėję mesti Pilotui įtarimo šešėlį. Priešingai, daug kas galėjo Romai patikti: Jėzus, skelbdamas meilę priešams, gerino romėnų nepakenčiamą būklę Judiejoje; vadindamas palaimintais vargšus, ragina žydus sutikti su skurdžiu savo likimu; patardamas atiduoti ciesoriui, kas yra ciesoriaus, bardamas pariziejus, nesilaikydamas subatos, valgydamas su muitininkais ir pagonimis ir pagaliau skelbdamas ne šio pasaulio karalystę, negalėjo sudaryti ciesoriui Tiberijui jokio pavojaus. Priešingai, jam ir Romai būtų buvę naudinga, jei žydų tauta būtų pasekusi Kristumi. Taigi Pilotas šį kartą jiems tarė: „Jūs atvedėte man šitą žmogų, būk jis keliąs maištą tautoje, ir štai aš, klausinėdamas jūsų akivaizdoje, neradau tame žmoguje nė vienos tų kal-

[1]) Jono 18,28—38; [2]) Luk. 23,5—7; [3]) Luk. 23,6—12.

tybių, dėl kurių jį skundžiate. Taip pat ir Erodas... Taigi aš jį nuplakdinsiu ir paleisiu".[1])

Visų pirma Pilotas atiduoda Jėzų žmonių malonei. Žydams buvo leista Velykų proga duoti laisvę vienam kaliniui. Todėl, išėjęs prabilo į žmones: „Kadangi dabar Velykos, kurį norite, kad jums išleisčiau iš kalėjimo: Barabą, ar Jėzų, vadinamą Kristum?" Visa minia ėmė šaukti draug: „Šalin šitą, paleisk mums Barabą". Kurgi padėti Jėzų? klausė nustebęs Pilotas. „Ant kryžiaus, ant kryžiaus jį", šaukė, klykė tamsūs papirkti žmoneliai. Trečią kartą klausia: „Ir ką gi pikta yra jis padaręs? Aš nerandu jame jokios kaltybės, vertos mirties; taigi nuplakdinsiu jį ir paleisiu". Manė, kad žydai, pamatę Jėzų skaudžiai nuplaktą, negeisią Jo mirties; bet jie nesiliovė reikalavę didžiu šauksmu, kad būtų prikaltas ant kryžiaus, ir jų šauksmas ėjo vis smarkyn.[2])

Prasidėjo plakimas. Kareiviai, prisirišę Jėzų prie stulpo, smarkiai mušė. Išganytojo krauju pasruvo žemė. Be to, paėmę Jėzų į teismo butą... ir išvilkę jį iš rūbų, jie jį apsiautė raudona skraiste, nupynė iš erškėčių vainiką, dėjo jam ant galvos ir davė jam nendrę į dešinę ranką. Ir atsiklaupdami ties juo, jie tyčiojosi iš jo, sakydami: Sveikas žydų karaliau! Ir spiaudydami į jį, jie ėmė nendrę ir daužė jo galvą.[3])

Šitokį Jėzų — sumuštą, sukruvintą, erškėčiais apvainikuotą, vos gyvą, nepanašų į žmogų, išvedė Pilotas parodyti žydams ir tarė: „Ecce homo" — „štai žmogus". Pakelkite tik akis, apmąstykite jo žaizdas, jo kančią, išlietą jo kraują, įsižiūrėkite į jo erškėčių vainiką! Argi dar jums negana, ar nesiliausite reikalavę jo mirties? Bet kunigų ir parizieju širdis nežinojo pasigailėjimo. Žydų tauta iš prigimties yra žiauri, linkusi savo auką negailestingai kankinti. Ir šitokį išvydę Jėzų, jie ėmė šaukti: „Ant kryžiaus, ant kryžiaus jį!" „Imkite jį jūs ir prikalkite ant kryžiaus, nes aš nerandu jame kaltės", sako Pilotas. „Mes turime įstatymą, ir žiūrint įstatymo, jis turi mirti, nes padarė iš savęs Dievo Sūnų", atsakė žydai. Pilotas, įėjęs į kamerą, klausia Jėzų: „Iš kur tu?" Bet Jėzus nieko jam neatsakė... „Tu man neatsakai? ar nežinai, kad aš turiu valdžios prikalti tavę ant kryžiaus ir turiu valdžios paleisti tave?" Jėzus atsakė: „Tu neturėtumei prieš mane jokios valdžios, jei tau nebūtų duota iš aukštybės. Todėl, kas mane tau

---

[1]) Luk. 23,14—16; [2]) Luk. 23,14—23; [3]) Mat. 27,27—30; Jono 19,3.

išdavė, turi didesnę nuodėmę". Pilotas nenorėjo pasmerkti nekaltą ir bijojo skundžiamą paleisti: „Jeigu tu jį paleisi, tu neesi ciesoriaus prietelis; nes kiekvienas, kurs daro iš savęs karalių, priešinasi ciesoriui", šaukė žydai. Baimė prarasti aukštą vietą nugalėjo teisybės jausmą: Pilotas neteko drąsos toliau ginti Jėzų.

Penktadienio vidurdieny Pilotas atsisėdo teismo kėdėje, vietoje, kuri vadinasi Litostrotos, ebraiškai Gabata. Pastatęs Jėzų prieš save, tarė žydams: „Štai jūsų karalius". Bet jie sušuko: „Šalin jį, šalin! ant kryžiaus jį!" Pilotas jiems tarė: „Ar aš turiu prikalti ant kryžiaus jūsų karalių?" Vyriausieji kunigai atsakė: „Mes neturime karaliaus, tiktai ciesorių".[1]) Matydamas Pilotas, kad jis nieko neveikia ir kad sumišimas eina didyn, ėmęs vandens, nusiplovė rankas tautos akivaizdoje ir tarė: „Aš neesu kaltas šito teisiojo kraujo; jūs žinokitės". Ir visa tauta atsakydama tarė: „Jo kraujas teesie ant mūsų ir ant mūsų vaikų"... Jėzų padavė jiems prikalti ant kryžiaus.[2])

Pilotas pripažįsta Jėzų nekaltą, o vis dėlto pasmerkia Jį mirti; skelbia Jo teisingumą, o laisto teisingojo kraują. Plauna jis savo rankas, bet juodos sielos nenuplaus!

Golgota.

Vos Pilotas atidavė Jėzų į žydų rankas, pasmerkimo garsas žaibu apibėgo Jėruzalę; renkasi kareiviai, budeliai; iš visur plūsta žmonės pirmiau nukryžiuoti Jo savo širdyje, paskiau pasigėrėti kryžiaus tragedija. Išneša kryžių. Jėzus džiausmingai sveikino tą medį, kuriuo turėjo atpirkti pasaulį, tą aukurą, ant kurio paaukos pats save dangiškajam Tėvui. Su džiaugsmu Jis ėmė ant savo pečių kryžių. Prasidėjo procesija, kokios pasaulis dar nebuvo regėjęs. Žengęs apie du šimtus žingsnių, Jėzus apalpo ir puolė po kryžium. Atsivėrė žaizdos ir švenč. krauju pasruvo žemė. Išganymo meile degdamas, Jėzus keliasi ir vėl bando toliau nešti, bet nukankintas, vos gyvas keletą kartų puola po kryžium. Priešai, bijodami, kad kely nenumirtų, nepasiekęs Golgotos, privertė ėjusį pro šalį Simoną Kirenietį nešti jo kryžių. Žmonių minios, alkstančios ir trokštančios Išganytojo mirties, sekė paskui. Iš tolo ėjo tyliai verkiančios moteriškės. Jėzus, atsigręžęs į jas, tarė: „Jėruzalės dukterys, ne manęs verkite, bet verkite velyk pa-

---

[1]) Jono 19,1—15; [2]) Mat. 27,24—26.

čios savęs ir savo vaikų"... Neverkite, aš einu užmušamas, nes norėjau kentėti ir mirti. Mano mirtis atneš jums gyvenimą. Verkite žydų, kurių esate motinos ir seserys, nes jie nepažino Viešpaties aplankymo. Ateis jiems dienos rūsčios...

Štai ir Golgota. Ant kalnų Dievas amžiais darė stebuklų. Šiandien Išganytojas lipa ant Golgotos, kad, kaip Vyriausias Naujojo Įstatymo kunigas, kaip tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus, pats save Dievui ant kryžiaus paaukotų.

Budeliai, nuplėšę Išganytojui drabužius, prikalė prie kryžiaus tarp dviejų piktadarių, kad įvyktų, kas pranešta: „Jis paskaitytas tarp piktadarių".[1]) Kareiviai pasiėmė jo drabužius ir jupą. Jupa buvo nesusiūta, bet nuo viršaus iki apačiai visa numegzta; todėl sakė vienas kitam: „Nepiaustykime jos, bet meskime burtą, kieno ji bus",[2]) kad įvyktų, kas pranašo pasakyta: „jie perdūrė mano rankas ir kojas, suskaitė visus mano kaulus... jie pasidalino sau mano drabužius ir metė burtą apie mano jupą".[3])

Pilotas viršuj Kristaus galvos liepė prikalti lentelę, ant kurios buvo graikiškai, lotyniškai ir hebraiškai parašyta: „Jėzus Nazarenas, žydų karalius". Šis parašas žydams labai nepatiko, todėl jie prašė pakeisti jį kitu: „Jis sakėsi: Aš esu žydų karalius". Pilotas, jų reikalavimo nepatenkindamas, atsakė: „Ką parašiau, parašiau".[4])

Išganytojas miršta ant kryžiaus, minia kartu su kunigais ir Rašto žinovais piktžodžiauja: „Še tau, kurs sugriauni Dievo bažnyčią ir per trejetą dienų ją atstatai; gelbėk pats save; jei tu Dievo Sūnus, nuženk nuo kryžiaus". „Vis dėlto mirti ir keltis iš numirusių yra didesnis stebuklas, negu nuo kryžiaus žengiant išlaikyti sau gyvybę (Šv. Aug.).

Nuo šeštos valandos pasidarė tamsu visoje žemėje iki devintos valandos. Ir apie devintą valandą Jėzus šaukė didžiu balsu: Eli, Eli, lamma sabaktani, tai yra, mano Dieve, mano Dieve, kam mane apleidai... Šaukdamas didžiu balsu atidavė dvasią.

Ir štai bažnyčios uždanga perplyšo pusiau nuo viršaus iki apačios, ir žemė sudrebėjo, ir uolos skilo, ir kapai atsidarė, ir daug kūnų šventųjų, kurie buvo užmigę, kėlėsi iš numirusių. O po Jo prisikėlimo, išėję iš kapo, jie atėjo į šventąjį miestą ir pasiro-

---

[1]) Mork. 15,8; [2]) Jono 19,23—24; [3]) Ps. 21,17—19; [4]) Jono 19,19—22

dė daugeliui. Šimtininkas gi ir kurie su juo buvo sergėdami Jėzų, pamatę žemės drebėjimą ir tai, kas darėsi, labai nusigando ir tarė: Tikrai šitas buvo Dievo Sūnus“.[1])

Sukietėję žmonės juokėsi, kada visa gamta vaitojo ir alpo po užmuštojo kojomis; jie juokėsi, kada žemė drebėjo, kada uolos plyšo ir numirėliai kėlėsi iš kapų, kada giedras dangus staiga aptemo, kada tiršti rūkai juodų debesų vainiku apsupo saulę ir pridengė ją, lyg kokiu storu uždangalu, ir visoje šalyje pasidarė tamsu iki devintos valandos.[2])

Tegu nulenkia žmogus galvą prieš nesuprantamą Atpirkimo paslaptį; tenepamiršta jo širdis, kokia kaina buvo padengta begalinė jo skola Dievui! Praėjo devyniolika šimtmečių, kai žmonės, Kristuje atgimę, verkia, prisimindami Išganytojo kančios dieną. Bet nė jūros ašarų niekados neatsvers vieno kraujo lašo, išlieto ant Kalvarijos kalno.

Palaidotas.

1) Jėzus Kristus, tris valandas kybojęs ant kryžiaus, mirė penktadienį devintą valandą. Pilotas, žydų prašomas, įsakė piktadariams sulaužyti blauzdas, nuimti nuo kryžių ir palaidoti. Įsakomi kareiviai sulaužė blauzdas vienam ir kitam piktadariui, kurie tuojau mirė. „Priėję prie Jėzaus ir pamatę, kad jis jau mirė, jie nelaužė jo blauzdų, tik vienas kareivis atvėrė jam ietimi šoną, ir tuojau išėjo kraujo ir vandens“.[3]) Čia matome išsipildžiusius du pranašavimus: „Kaulų nesulaužysite jame“, ir „žiūrės į tą, kurį jie pervėrė.“[4])

Žydai Išganytojo kūną žadėjo palaidoti drauge su piktadariais. Bet dangiškasis Tėvas žadėjo savo Sūnaus kapui suteikti garbės: „jo kapas bus garbingas“.[5]) Todėl Jis neleido, kad pasaulio Atpirkėjas būtų palaidotas su piktadariais.

Juozapas iš Arimatiejos, sinedrijono narys, slaptas Kristaus mokinys, drąsiai eina pas Pilotą ir prašo leisti palaidoti Jėzų. Pilotas, patikrinęs Jėzaus mirtį, leido. Taigi Juozapas, paėmęs drobulę ir šimtą svarų myros, drauge su kitu sinedrijono nariu Nikodemu, nuleidę Išganytojo kūną nuo kryžiaus, nuplovę, aplaistę

---

[1]) Mat. 27,39—54; [2]) Luk. 23,44; [3]) Jon. 19,31—34; [4]) Jono 19,36—37; [5]) Iz. 11,10.

kvepalais, susupę drobulėje, nunešė į gretimą Juozapui priklausantį daržą, kur Juozapas turėjo sau uoloje išsikaldinęs naują kapą. Tame kape jie ir palaidojo Jėzų. Užvertę ant kapo durų akmenį, skubiai grįžo namon.

Kunigai, Rašto mokytojai, pariziejai nerimsta. Eina pas Pilotą ir sako: „Valdove, mes atsiminėm, kad tas suvedžiotojas, dar gyvas tebebūdamas, sakė: Po trijų dienų aš prisikelsiu. Liepk tad sergėti kapą iki trečios dienos, kad kartais neateitų jo mokytiniai, jo nepavogtų ir nesakytų liaudžiai: Jis kėlėsi iš numirusių; tas paskutinis suklaidinimas bus piktesnis už pirmąjį. Pilotas jiems tarė: Jūs turite sargybą; eikite, sergėkite, kaip mokate. Ir jie nuėjo, ir, padėję antspaudą ant akmens, apstatė kapą sargais“.[1])

Išganytojo karstas, kuriame ilsėjos Jo švenč. kūnas, liko garbingas, kaip ir kryžius, ant kurio Jis kybojo ir mirė. Per visus amžius į tą šventą vietą plūsta daugybė krikščionių piligrimų pagerbti kelių ir takų, kuriais ėjo Išganytojas, žemę, pasruvusią Išganytojo krauju, Alyvų daržą, Kalvariją, ypač Viešpaties karstą. Visos krikščionijos širdis linksta į rytus, iš kur patekėjo šviesybės saulė. Tenai mes savo nuodėmes nukryžiavome, palaidojome; tenai, Išganytojo šiaukiami, kelsimės iš numirusių.

2) Juozapo ir Nikodemo elgesys, sinedrijono taktika, sargyba sukelia minčių, kurios varu siūlosi apsvarstomos.

Juozapas ir Nikodemas, kol Jėzus gyveno, bijojo savo draugų ir todėl Kristų lankė slapta, naktimis. Kristų teisiant, kad nereikėtų protestuoti, juodu nedalyvuja. Bet, Jėzui mirus pažeminančia mirtim ant kryžiaus, kada, rodos, dar labiau reikėjo Jo vengti, Juozapas ir Nikodemas viešai kelia Jėzui karališkus šermenis, plauna, tepa brangiu tepalu, apsupa drobule jo kūną, neleidžia laidoti drauge su piktadariais, bet guldo savo karste. Ką tai reiškia? Reiškia, mokiniai atsimainė dangaus įkvėpti. Todėl Kajetonas klausia: „Juozapai, kas tave paragino drąsiai reikalauti iš Piloto Kristaus kūno, kurį žydai pasmerkė mirti? Kas tave privertė užleisti savo gražų uoloje iškaltą karstą palaidoti kūną to, kurs mirė ant kryžiaus? Nikodemai, kas tau įkalbėjo tiek pinigų išleisti Jo kūnui ištepti? Jei norėjote Kristui patarnauti, geriau būtų buvę tai padaryti gyvam, o ne mirusiam. Dėl ko tebegyvenant Jėzui neturėjote drąsos viešai paskui Jį sekti? Kodėl, būdami taryboje, kuri pasmerkė Kristų mirti, tylėjote? Juk buvo jū-

[1]) Mat. 27,63—66.

sų pareiga Jį ginti? Jūs tuomet tylėjote ir tik dabar ateinate, kada Jis mirė. Norite Viešpačiui Jėzui tinkamus šerminis iškelti? Gražu; bet žinokite, kad numirėliui abejingas daiktas, kur ilsis jo lavonas. Jei seniau viešai vengėte Kristaus, ši valanda nepatogi Jam išpažinti. Jei tylėjote prie Viešpaties gyvos galvos, tai reikėjo ir Jam mirus ramiai glūdėti"... Tas pats Kajetonas sako: „Kad Juozapas ir Nikodemas pirmiau tylėjo ir nepasirodė esą Kristaus šalininkai, o tik Jam mirus pasireiškė, iškeldami Jam gražias laidotuves, yra įrodymas Kristaus dievybės; nes tik Dievas tokiose aplinkybėse tegalėjo permainyti šių bailių sielą. Pirmiau negalėjo Viešpats Jėzus padaryti jų uoliais šalininkais, negalėjo jiems įkvėpti minties Jį ginti, nes Dievo noru turėjo mirti ir tai laisvai mirti. Dievas Išganytojas, įkvėpdamas jiems ginti Jo nekaltybę, būtų pats sau prieštaravęs, nes negalima būtų buvę pasakyti, kad laisvai miršta. Ta proto permaina, tie žygiai ir išlaidos laidotuvėms tik Jam mirus sakyte sakė pasauliui, kas yra Jėzus Kristus. kad net numiręs daro stebuklus".

Įdomi sinedrijono taktika: pasmerkia Jėzų mirti ant kryžiaus, o bėga nuo kalno, kad žemė neprarytų; palaidoję, bijo, kad neatsikeltų; statydami sargybą, teikia Jam karališkos garbės ir Jo dievybės liudininkų. Vadinas, pats sinedrijonas nesąmoningai skelbia Jėzaus dievybę.

Kaip Jėzus kentėjo.

Kentėjo, kaip žmogus, siela ir kūnu; kentėjo laisva valia.

1. Išganytojas kentėjo, kaip žmogus, siela ir kūnu. Reikia žinoti, jog Išganytojas yra tikras Dievas ir tikras žmogus, turįs dvi prigimtis ir dvi valias — dievišką ir žmogišką, tačiau tik vieną dievišką asmenį. Taigi, kadangi Išganytojas, kaip Dievas, negalėjo kentėti nei mirti, tai kentėjo ir mirė kaip žmogus, nepaliesdamas dieviškos prigimties. Vargdamas, liūdėdamas, žeminamas, mušamas, vainikuojamas, kryžiuojamas, kentėjo tik kaip žmogus. Tačiau, kadangi Išganytojo dvi prigimtys yra susietos vienu dievišku asmeniu, tai drąsiai sakome ir turime sakyti: Dievas gimsta, Dievas auga, liūsta, kenčia, miršta. Kadangi Dievas-žmogus kenčia, miršta, tai Jo nuopelnai turi begalinės vertybės, vieno kraujo lašo būtų buvę gana pasauliui atpirkti.

2) Išganytojas kentėjo laisva valia. Kad Išganytojas žadėjo kentėti, pranašavo pranašas: „Jis buvo paaukotas, nes pats

norėjo".[1]) Pats Jėzus Kristus sako: „Niekas negali atimti jos (gyvybės) iš manęs, bet aš ją guldau pats savaime. Aš turiu galios ją guldyti ir turiu galios vėl ją imti".[2]) Kad Išganytojas būtų buvęs verčiamas kentėti ir mirti, priešas būtų buvęs galingesnis už Dievą. Daug kartų Išganytojas yra pareiškęs, kad, jei norėtų, galėtų apsiginti nuo priešų. Žydai bandė Jį nustumti nuo uolos, užmušti akmenimis, bet, kadangi nebuvo atėjusi *Jo valanda*, tai Jis nesileido puolamas. Net Alyvų darže, kai ta valanda atėjo, pareiškė galįs pasišaukti pulkus angelų apsiginti, o budelių gauja, išgirdusi „ko ieškote... aš esu", puolė ant žemės. Išganytojas tad norėjo kentėti ir mirti tada ir taip, kada ir kaip Jis pats norėjo. Ne prievarta, ne būtinumas, bet begalinė meilė ir gailestingumas buvo priežastis ir akstinas Jam vargti, kentėti ir mirti.

Krikščionys, jei Išganytojas dėl mūsų meilės kentėjo ir mirė, mes dėl Kristaus meilės turime atgimti Kristuje. „Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus".[3])

Kam Išganytojas kentėjo ir mirė.

Išganytojas kentėjo ir mirė tam, kad, priėmęs mūsų kaltybes, atlygintų Dievo teisybei ir tuo sutaikintų mus su Dievu.

Nusidėję, tapę rūstybės vaikais, bijojome Dievo; lyg vaikai, nusikaltę tėvams, bėgome nuo Jo veido. Bijojome net Dievą pavadinti savo Tėvu. Prisipažindami esą kalti, deginome aukas. Bet veltui. Nusikaltęs žmogus savo jėgomis jokiu būdu negalėjo pasiteisinti ir atsilyginti. Kodėl negalėjo, lengva suprasti: kad atpildymo auka būtų pilna, būtinai reikia sugrąžinti prideramą Dievui garbę, paklusnumą, meilę; patenkinant Dievo teisybę, reikia dar permaldauti Jo rūstybę. Kas gali tai padaryti? Norint suprasti kaltės didumą, reikia įsivaizduoti, kas nusideda ir kam nusideda. Kaltininkas, lyginamas su rūstinamu Dievu, yra menkesnis už dulkę. Ką tad nusikaltęs žmogus gali duoti atlyginimui? Kokia jo auka atsvers skolos didumą? Savęs paaukoti negali, nes gyvybė ne jo nuosavybė, bet Dievui priklauso. Tačiau, nors ir savo krauju mokėtų, ar gana būtų? Žmogus žmogui gali atsilyginti, bet ne Dievui. Paties tad Dievo reikia, kad galėtų duoti pilną atpildą Dievo teisybei.

---

[1]) Iz. 53,7; [2]) Jon. 10,18; [3]) Gal. 2,20.

Tą mūsų skolą galėjo išmokėti tik Jėzus Kristus, kartu Dievas ir Žmogus. Jis tik, kaip Dievas ir sutvėrimo Viešpats, galėjo aukoti Tėvui žmogystę, tą žmogystę, kuri laisva valia priėmė visų kaltybes. Nors Jis meldės, alko, jautė, mokino, vargo, kentėjo, mirė kaip žmogus, tačiau per glaudų žmogaus prigimties susivienijimą su dieviška, Jo darbai įgijo antgamtiškos, neribotos, begalinės vertybės, atlyginančios Dievo teisybei. Jo teisingumas tapo mūsų nuteisinimu, Jo auka — mūsų auka. „Kaip vieno žmogaus nepaklusnumu daugelis pasidarė nusidėjėliais, taip ir vieno paklusnumu daugelis bus padaryta teisiais".[1])

Kaip vyriausiasis Senojo Įstatymo kunigas tik kartą per metus su auka už tautą eidavo į Šventųjų Šventąją, taip Jėzus Kristus. amžinasis kunigas, su savo brangiausiu krauju vieną kartą įėjo į dangaus karalystę, kad Dievo teisybei už mus atsilygintų ir sutaikintų žmogų su Dievu.

Ar reikėjo mūsų išganymui, kad Jėzus Kristus taip daug kentėtų? Nereikėjo. Vienas mažiausias Jėzaus žygis, kaip Dievo-Žmogaus, turįs begalinę svarbą, galėjo visiškai patenkinti Dievo teisybę.[2]) Tačiau Jėzus Kristus norėjo daug kentėti. Kam? Tam, kad nuosakiai suprastumėm neapsakomą Jo meilę ir kad už meilę meile atsimokėtumėm. Ta meilė yra beribė, kaip beribis yra Dievas. Kryžiaus auka, spindinti dieviškos meilės spinduliais, gaivina, šildo ir pašvenčia žmogaus sielą. — Tam, kad suprastumėm nuodėmių sunkumą, dėl kurių Išganytojas kenčia. — Tam, kad, svarstydami Viešpaties kančią, kantriai neštumėm savo kryžių. Kryžius yra gyvenimo knyga, visų dorybių mokykla, neišsemiamas malonių šaltinis.

2) Nuo ko mus atpirko Jėzus Kristus savo kančia ir mirtim? Atpirko nuo nuodėmės, nuo šėtono žabangų, nuo amžinos prapulties.

Atpirko nuo nuodėmės. Ši tikėjimo tiesa žymima Šventame Rašte: „Štai Dievo avinėlis, štai kurs atima pasaulio nuodėmę".[3]) „Jis išgelbės savo tautą nuo jųjų nuodėmių".[4]) Tad Jėzaus Kristaus atpildymo bei permaldavimo auka mokame Dievui už savo nuodėmes; mokame tiek kartų, kiek kartų Jėzaus Kristaus vardu nužeminta širdimi prašome pasigailėti.

---

[1]) Rom. 5,19; [2]) Rom. 5,20; [3]) Jono 1,29; [4]) Mat. 1,21.

Atpirko *nuo šėtono žabangų*. Velnias, pavergęs žmones, tapo pasaulio viešpačiu.[1]) Jėzus Kristus, pašalinęs pragaro verguvę, įkūrė Dievo karalystę.[2])

Atpirko *nuo amžinos prapulties*. Už nuodėmes tapome Dievo rūstybės ir amžino atmetimo vaikais. Jėzus Kristus, atlygindamas Dievo teisybei, išgelbėjo mus nuo amžinos prapulties. „Dabar nebėra jokio pasmerkimo tiems, kurie yra Jėzuje Kristuje".[3])

3) Jėzus Kristus savo kančia ir mirtim *atidarė dangų*, kurs yra žmogaus gyvenimo siekimas. Nuodėme jis tą amžiną laimę buvo praradęs. Dildydamas nuodėmę, Išganytojas grąžino žmogui teisę vėl paveldėti amžinąją laimę.

Jėzus Kristus savo kančia ir mirtim *atidarė* neišsemiamą *malonių šaltinį*, iš kurio semdami, laiduojame sau amžiną gyvenimą. Tas neregimas savo malones Jis teikia per regimus ženklus — šventus sakramentus.

Jėzus Kristus suteikė išganymo malonę *visiems*. Jis pats save davė atpirkimą už visus.[4]) Tačiau reikalauja tikėti, tikėjimą gerais darbais pareikšti, griebtis išganingų priemonių — šventų sakramentų ir maldos. Tik Kristaus šarvais apsišarvavę pasieksime gyvenimo tikslą.

V Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Nužengė į pragarus. Trečią dieną kėlės iš numirusių".

Nužengė į pragarus.

Dar Jėzui iš numirusių neprisikėlus, dar Jam karste begulint, dar sargams dieną naktį mirusį besaugojant, dar moteriškėms beraudant, apaštalams besislapstant, jau prasidėjo Jo garbė: Jo švenčiausia Siela kartu su dievybe nužengė į pragarus.

Ką vadiname pragaru, į kurį pragarą Išganytojas nužengė ir kam?

Paprastai pragaru vadiname amžiną pragarą, kur prakeiktieji kenčia amžinas kančias. Pragaru vadiname skaistyklą, kur ugnies gaivalas skaistina sielą, kol, atsilyginusi Dievo teisybei, galės įeiti į Dievo rūmus. Pragaru vadiname mirusiųjų karalys-

---

[1]) 2 Petro, 2,19; [2]) Jono 12,31; Kolos. 2,15; [3]) Rom. 8,1-2; [4]) I Timot. 2,6.

tę. lotyniškai, infernus, inferi. Retkarčiais pragaru vadiname karstą, kur mūsų kūnas pavirsta dulkėmis. Pagaliau pragaru vadiname Abraomo gyvenimą, lotyniškai limbus, kur teisingųjų sielos laukė ateinant Išganytojo. Patriarkas Jokūbas, išgirdęs apie Juozapo mirtį, tarė: verksiu ir verksiu, kol „nužengsiu pas savo sūnų raudodamas į mirusiųjų buveinę“.[1])

Taigi Išganytojas nužengė į Abraomo gyvenimą, kur mirusieji teisingųjų mirtim laukė savo išganymo. Teisingieji ten nekentėjo jokių kančių, nes, laukiant Išganytojo, šventa išganymo viltis nuolat rusėjo jų sieloje. Tačiau, lyg šventu snauduliu snausdami, vis dėlto jie ten nepatyrė dangaus linksmybių.

Kam Išganytojas nužengė į pragarus? Nužengė tam, kad teisingųjų sielas paleistų iš kalėjimo. Dievo regėjimas yra didžiausia išrinktųjų laimė ir džiaugsmas. Jeigu džiaugiasi vaikas, išvydęs sugrįžusį iš tolimos kelionės tėvą, jeigu džiaugiasi šeimininkas, sulaukęs brangaus svečio, geras katalikas, sulaukęs brangių Viešpaties švenčių, tai sunku apsakyti džiaugsmą, kada Išganytojas ten apsireiškė — „Ramybė jums“, kartu su manim žengsite į dangų.

Nužengė tam, kad ir mirusiųjų karalystėje paskelbtų savo garbę. Žemė jau regėjo įsikūnijusį Dievą. Čia apsireiškė Jis, kaip visų tautų Viešpats, liepdamas visiems savęs klausyti; apsireiškė kaip gamtos Viešpats, darydamas stebuklus; apsireiškė ir dvasių Viešpats, liepdamas savęs klausyti angelams ir velniams; apsireiškė kaip Viešpats ir mirdamas, kada gamta vaitojo po Jo kojomis, ketindama kartu mirti. Bet teisingųjų sielos dar nežinojo apie atėjusį Išganytoją. Nužengė tad Jėzus į pragarus, kad ir mirusiųjų karalystėje paskelbtų savo Evangeliją — savo įsikūnijimą, mokslą, stebuklus, kančią ir mirtį ant kryžiaus; nužengė, kad visų pirma pragare švęstų nugalėjimo šventę ir mirties mirtį. Šv. Ambraziejus sako: „Viešpats Jėzus, nužengęs į pragarus, išvertė pragaro vartus, sulaužė skląstus, sudraskė mirties nutarimą“.

Teisingieji apsupę savo Išganytoją garbino: „Vertas yra Avinėlis, kurs buvo užmuštas, imti galybę ir dievystę, ir išmintį ir tvirtumą, ir gyrių, ir garbę, ir palaiminimą... per amžių amžius“.[2])

---

[1]) Pradž. 37,35; [2]) Apr. 5,12—13.

Tas pats Viešpats, pasislėpęs Švenč. Sakramente, ne kartą nužengia ir į mūsų gyvenimo pragarus, stebuklingai mus gaivindamas. Su Dievu ramu gyventi žemėje, dar ramiau mirusiųjų karalystėje.

Trečią dieną kėlės iš numirusių.

1) Jėzus Kristus, prikaltas prie kryžiaus, numiręs ir palaidotas, sugrįžęs iš pragarų, trečią dieną kėlės iš numirusių.

a) Savo atsikėlimą praneša pats Išganytojas: „Sugriaukite šitą bažnyčią, ir aš per tris dienas ją pastatysiu“;[1]) „reikia... būti užmuštam ir trečioje dienoje atsikelti“.[2]) „Žmogaus Sūnus turi būti išduotas į žmonių rankas; jie jį užmuš, ir trečioje dienoje jis atsikels“;[3]) „atsikėlęs iš numirusių, aš pirm jūsų nueisiu į Galilieją“.[4])

Prisikėlęs iš numirusių, per 40 dienų gyveno žemėje, tuo laiku apsireiškė daug kartų moteriškėms, mokiniams; su jais vaikščiojo, kalbėjo, aiškino Šventąjį Raštą, sėdėjo, valgė ir rodė savo žaizdas. „Pasirodė Kefui ir po to vienuolikai. Paskiau Jis pasirodė daugiau kaip penkiems šimtams brolių vienu kartu... Paskiau jis pasirodė Jokūbui, paskui visiems apaštalams. Visų paskiausiai jis pasirodė man, lyg nelaiku gimusiam“.[5])

b) Jėzaus atsikėlimą skelbia apaštalai; skelbia viešai tarp žydų ir pagonių, tarp turtingų ir vargšų, tarp mokytų ir bemokslių, tarp draugų ir priešų; skelbė ne tik svetur, bet ir žydų žemėje, savo šalyje, skelbė tiems, kurie Jėzų pažino ir matė Jo mirtį ant kryžiaus; skelbė ne metams, ne amžiams praslinkus, bet tuojau po Sekminių, įgiję Šventosios Dvasios įkvėpimą. Skelbdami vargo, kentėjo persekiojimus, savo galvas padėjo. Taigi, apaštalų liudijimas apie Jėzaus Kristaus iš numirusių atsikėlimą yra tvirtų tvirčiausias. Ant apaštalų patikimumo, lyg ant uolos, remiasi pamatinė mūsų tikėjimo tiesa.

c) Jėzaus iš numirusių atsikėlimą liudija Jo priešai — žydai, sargyba ir Pilotas. Žydai dideliu savo atsargumu paskelbė Jėzaus iš numirusių atsikėlimą, įrodė įvykio svarbą. Eina pas Pilotą, prašo sargybos, kad per tris dienas, dieną naktį sergėtų

---

[1]) Jono 2,19; [2]) Mat. 16,21; [3]) Mat. 17,21—22; [4]) Mork. 14,28; [5]) 1 Kor. 15,5—8.

Jėzaus karstą. Bet faktui įvykus, dingusio Jėzaus kūno neieško. įtariamų kaltininkų netardo, sargybos nebaudžia. Ką tai reiškia? Reiškia, jog patys žydai atsikėlimo fakto neneigė.

Kodėl Pilotas netyrinėjo, kur dingo Jėzaus kūnas, kas sulaužė karsto antspaudą, kodėl nebaudė kareivių; kodėl suieškojęs kaltininkus nepatraukė teisman? o juk turėjo pareigą tai padaryti! Jo tylėjimas reikšmingas, liudija, jog jis buvo tikras, kad Jėzus iš numirusių atsikėlė.

d) Liudija krikščioniškasis pasaulis. Apaštalai Jėzų atsikėlusį iš numirusių paskelbė visam pasauliui. Pasaulis jais įtikėjo. Taigi ar būtų šimtai milijonų įtikėję, ar būtų apaštalai beveik visą pasaulį pavergę Kristui, jei nebūtų šios tiesos pagrindę tvirtais įrodymais? Dievas savo iš numirusių atsikėlimą tvirtina stebuklais.

2) Atsikėlimo ypatybės. Jėzus Kristus kėlės iš numirusių savo jėga, atsimainiusiu kūnu, su savo žaizdų ženklais.

a) Kėlės savo jėga. Mes kelsimės iš numirusių Dievo malone; Jėzus kėlėsi pats savo galybe, galybe, kuria prikėlė jaunikaitį iš Naimo, Jairo dukterį, Lozorių...

b) Kėlės atsimainiusiu kūnu. Kūnas įgijo nemirtingumo; įgijo lengvumo, lakumo taip, kad galėjo staigiai ir lengvai persikelti iš vietos į vietą, akies mirksniu lankytis daugelyje vietų; įgijo dvasiškumo, todėl, kaip dvasia, galėjo virsur tilpti, pasirodyti ir būti neregimas, išeiti iš karsto, nesulaužydamas antspaudo, įeiti į namus, neatidarydamas durų; įgijo skaistumo, spindėjimo tokio, kokį apaštalai regėjo Jam persimainius ant Taboro kalno, kada Jo veidas prašvito, kaip saulė, drabužiai išbalo, lyg sniegas. Atsikėlė tas pats, tik ne toks pat.

c) Kėlės su savo žaizdų ženklais. Nors Jėzus Kristus atsikėlė atsimainiusiu kūnu, tačiau pasilaikė žaizdas. Tą tiesą tvirtina šv. Tomas, kuriam Išganytojas tarė: „Įdėk čia savo pirštą. matyk mano rankas, ištiesk savo ranką ir įdėk į mano šoną ir nebūk netikėlis, bet tikintis".[1]) Pasilaikė žaizdas tam, kad įtikintų mus save iš numirusių atsikėlus; tam, kad pažymėtų kovą, kurią laimėjo su mirtimi ir pragaru; tam, kad žadintų Tėvo gailestingumą; tam, kad su šiais ženklais pasireikštų amžių pabaigoje.

---

[1]) Jono 20,27.

3) *Viešpaties iš numirusių atsikėlimas tvirtina mūsų tikėjimą, laiduoja mums atsikėlimą ir ragina, kad, atsikėlę iš nuodėmių, pradėtumėm naujai gyventi.*

a) Tvirtina mūsų tikėjimą. Nors Jėzus Kristus savo gyvenimu, stebuklais, pranašavimais daugiau negu užtenkamai patvirtino savo dievystę ir dievišką mokslą, iš numirusių keldamasis visą savo pasiuntinybę tartum antspaudu ir parašu laiduoja. Apaštalai skelbė šv. Evangeliją, remdamies Viešpaties iš numirusių atsikėlimu. Tautos jais įtikėjo. Tas pats atsikėlimas tvirtina ir mūsų tikėjimą, blaško abejojimus, sielai neša giedros ir ramybės, netikėliui užčiaupia burną.[1])

b) Laiduoja mums mūsų atsikėlimą. Jeigu Jėzus pats atsikėlė iš numirusių, tai tikrai ir mus prikels. Jeigu galva gyva, ar galime mes, Jo nariai, palikti mirę? „Kaip Adome visi miršta, taip Kristuje visi bus atgaivinti".[2]) Kristus, tikras Dievas-Žmogus, laiduoja mums, kad ir mes atsikelsim.

c) Viešpaties atsikėlimas skatina mus, atsikėlus iš nuodėmių, pradėti naują gyvenimą.

„Mes juk žinome, jog senasis mūsų žmogus yra draug prikaltas ant kryžiaus, kad būtų sunaikintas nuodėmingas kūnas ir kad mes daugiau nebevergautumėm nuodėmei. Nes, kas mirė, tas yra paliuosuotas nuo nuodėmės. O jei mes numirėme su Kristumi, tai mes tikime, kad taip pat draug su Kristumi būsime gyvi".[3]) Taigi, kaip Jėzus Kristus mirė, kėlės iš numirusių ir daugiau nemiršta, lygiai taip ir mes turime mirti nuodėmei, ją palaidoti ir pradėti naują gyvenimą.

Kad mūsų atsikėlimas būtų tikras, turime Dievo malonėje ištesėti lig galo ir negrįžti karstan, kur palaidojom savo kaltybes, nes „Kristus, atsikėlęs iš numirusių, jau nebemiršta; mirtis ant jo daugiau nebeviešpatauja".[4])

VI Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Įžengė į dangų. Sėdi dešinėje Dievo Tėvo Visagalio."

Įžengė į dangų.

1) Jėzus Kristus po 40 dienų nuo numirusių atsikėlimo, davęs apaštalams daug pamokymų, pažadėjęs atsiųsti Šventąją Dvasią, žengė į dangų. Su apaštalais užkopė ant Alyvų kalno.

---

[1]) 2 Timot. 2,8; [2]) 1 Kor. 15,22; [3]) Rom. 6,6—8; [4]) Rom. 6,9.

Čia pažvelgęs į apaštalus, laimindamas ir tarytum sakydamas: einu pas Tėvą, ėmė kilti aukštyn. „Debesys paėmė jį iš po jų akių. Kuomet jie akių nenuleisdami žiūrėjo į dangų... štai du vyru baltais rūbais atsistojo prie jų. Juodu tarė: vyrai Galiliejiečiai, ko jūs stovite, žiūrėdami į dangų? Tas Jėzus, kurs paimtas nuo jūsų į dangų, taip pat ateis, kaip matėte jį einantį į dangų“.[1])

Ir vėl Alyvų kalnas nuostabiai pasižymėjo. Ten Jėzus pradėjo savo kančią, ten alpo, švenčiausiu krauju prakaituodamas; ten Judos buvo išduotas ir priešų sugautas. Dabar nuo to paties kalno įžengė į dangų.

2) Kaip Jėzus Kristus įžengė į dangų? a) Įžengė su siela ir kūnu kartu kaip Dievas ir žmogus. Žinoma, įžengė į dangų ne kaip Dievas, nes kaip Dievas Jis yra visur, pripildo dangų ir žemę, bet kaip žmogus — kaip žmogus kentėjo, mirė, kėlės iš numirusių, kaip žmogus žengia į dangų. Tačiau, kadangi Jėzaus Kristaus asmenybėje žmogystė yra neatskiriama nuo Dievystės, tai sakome: Kristus Dievas-žmogus gimė, gyveno, kentėjo, mirė, kėlės iš numirusių ir Dievas-žmogus žengia į dangų.

b) Kristus įžengė į dangų savo jėgomis. Įžengė į dangų Elijas ir Švenčiausioji Panelė, įžengs ir teisingieji, atsikėlę iš numirusių, ne savo jėgomis, bet Dievo galybe. Jėzus Kristus gi pats savo galybe iš numirusių atsikėlė, savo galybe įžengė į dangų.

c) Įžengė į dangų ne vienas, bet teisingųjų sielų lydimas, laukusiųjų Jo ateinant Abraomo prieglobstyje. Kas apsakys linksmybę, su kuria šventieji, apsiautę Išganytoją, kartu žengė į dangų! Prie didingos procesijos prisidėjo angelų chorai. „Tu užžengei aukštyn, vedeis belaisvius, ėmei dovanų tarp žmonių“.[2])

3) Kodėl Jėzus Kristus įžengė į dangų? a) Įžengė į dangų suteikti sau dangiškos skaistybės, savo karalystėje priimti valdžios. Priėmė valdžią kaip žmogus, nes kaip Dievas jos niekuomet nebuvo palikęs. Įžengdamas į dangų, Jėzus Kristus dėl iškentėtų vargų ir nuopelnų pakėlė savo žmogystę lig dieviškos garbės ir galybės.[3])

b) Įžengė į dangų būti pas Tėvą mūsų Tarpininku. Tarpininkauja Jis, kaip žmogus, nes, kaip aukščiausia Būtybė, tarp savęs ir Dievo tarpininko neturi. Todėl apaštalas sako: „Vienas

[1]) Apd. 1,9—11; [2]) Ps. 67,19; [3]) Pilyp. 2,8—11.

yra Dievas, vienas taip pat tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, žmogus, Kristus Jėzus".[1]) Taigi Jėzus Kristus nesiliauja mus taikinęs su Dievu rodydamas dangiškajam Tėvui savo kančios ir mirties nuopelnus. „Mes turime pas Tėvą Užtarėją Jėzų Kristų... Jis yra permaldavimas už mūsų nuodėmes".[2])

c) Įžengė į dangų prirengti mums vietos. „Aš einu jums vietos prirengti. Kuomet aš būsiu nuėjęs ir prirengęs jums vietos, vėl ateisiu ir pasiimsiu jus pas save, kad kur aš esu ten ir jūs būtumėte".[3])

4) Įžengė į dangų per kryžių, kad per kryžių ir mes įeitumėm į garbę. Jeigu Jėzus Kristus, daug kentėjęs, įžengė į dangų, kur pažeminimai virto išaukštinimu, ašaros džiaugsmu, skausmas linksmybe, argi mes norėtumėm įeiti į garbę, linksmai gyvendami? „Jei kas nori eiti paskui mane, teišsižada pats savęs, tegul kasdien neša savo kryžių ir teseka mane".[4])

5) Įžengė į dangų gera darydamas, kad ir mes gerais darbais patikrintumėm sau išganymą. Jėzus Kristus garbę, kurią suteikė Jam dangiškasis Tėvas, nusipelnė gerais darbais. Nėra gero darbo, kurio nebūtų Jis daręs: mokė nemokančius, guodė nuliūdusius, penėjo alkanus, gydė ligonius, kėlė numirusius, atleido nuodėmes, kalbant Švento Rašto žodžiais, ėjo visur ir visiems gera darydamas. Jeigu Kristus gera darydamas įžengė į dangų, argi mes blogai darydami tenai patektumėm? „Medis, kurs neduoda gerų vaisių, bus iškirstas ir įmestas į ugnį".[5])

Išganytojas, žengdamas į dangų, troško visam pasauliui dangaus laimės. Taigi ir mes trokškime danguje regėti savo Išganytoją.

Sėdi dešinėje Dievo Tėvo visagalio.

„Sėdi dešinėje Dievo Tėvo Visagalio" paimti iš Šv. Rašto: „Viešpats tarė mano Viešpačiui: Sėskis mano dešinėje".[6]) „Viešpats Jėzus... paimtas į dangų ir sėdi Dievo dešinėje"..[7]) Pats Kristus sako: „Nuo šio laiko jūs matysite žmogaus sūnų, sėdintį Dievo galybės dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse".[8])

Sėdėti, vaikščioti, stovėti savo dešinėje paprastai leidžiame gerbiamam asmeniui. Šventasis Raštas Jėzų Kristų sodina dešinėje Dievo Tėvo Visagalio, norėdamas tuo pažymėti, jog Jėzus

---

[1]) 1 Timof. 2,15; [2]) 1 Jono 2,1—2; [3]) Jono 14,2—3; [4]) Luk. 9,23; [5]) Mat. 3.10; [6]) Ps. 109,1; [7]) Mork. 16,19; [8]) Mat. 27,64.

danguje įgijo didžiausią valdžią ir aukščiausią garbę. Dėl tos garbės Jėzui Kristui pridera danguje, kaip Dievui ir Žmogui, dieviška garbė.

„Sėdi“ — reiškia: turi karaliaus ir teisėjo galią, sėdi, kaip karalius, dangaus ir žemės Valdovas, savo soste,[1]) sėdi, kaip Teisėjas, amžinos teisybės soste. Kaip Pilotas, sėdėdamas teisėjo soste, teisė Jėzų, taip paskutinio teismo dieną Jėzus, atsisėdęs savo teisybės soste, teis mus visus.[2])

VII Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

Pasaulio pabaiga ir paskutinis teismas.

1. *Pasaulio pabaiga.* Nieko nėra amžino pasaulyje — viskas čia baigiasi. Ateis galas ir mūsų žemei. - Trejopa yra nuomonė apie jos pabaigą: vieni sako, kad mūsų žemė pasensianti ir numirsianti. Štai, sako, mėnulis ir daug kitų dangaus kūnų seniai jau yra mirę. Ir mūsų žemė, buvusi skysta, paskui sustingusi, dabar kieta, rodos, kad sensta. Bet jos laidotuvių dar greit nesusilauksime. — Kiti sako, kad žemė sušalsianti. Saulė vėsta, gaivinanti jos jėga mažėja — žemė turėsianti virsti ledynais. Vėsta ir pats žemės kamuolys. Vidinė jo ugnis gęsta, paviršio pluta storėja ir šąla. — Treti mano, jog žemė, susitikusi su kokiu kitu dangaus kūnu, nuo smarkaus susikūlimo sudegsianti. Šitą nuomonę palaiko Šventasis Raštas: „Viešpaties diena ateis, kaip vagis; tuomet dangus su dideliu smarkumu praeis, elementai nuo karščio sutirps, žemėje ir ant jos esantieji daiktai bus sudeginti“.[3])

2. *Paskutinis teismas.* Paskutinis teismas sutampa su pasaulio pabaiga. Du kartus Išganytojas atsilankė pasulyje. Pirmą kartą atsilankė, kaip Išganytojas, pavargęs, nusižeminęs, pasislėpęs, lėtas, klusnus, malonus, gailestingas... Antrą kartą ateis amžių pabaigoje, kaip Teisėjas. „Žmogaus Sūnus ateis savo Tėvo garbėje su savo angelais ir tuomet jis atsilygins kiekvienam, žiūrėdamas jo darbų“.[4]) „Jis mums įsakė skelbti tautai ir liudyti, kad jis yra Dievo pastatytasis teisėjas gyvųjų ir mirusiųjų“.[5])

---

[1]) Efez. 1,20—22; [2]) 2 Kor. 5,10; [3]) 2 Petro 3,10; [4]) Mat. 16,27, [5]) Apd. 10,42.

Pasaulio pabaigos ir paskutinio teismo dienos nežinome. Ji yra paslėpta, kaip mirties valanda. Tačiau ženklų, nurodančių pasaulio pabaigą ir teismą, yra: būtent, Evangelija bus paskelbta visam pasauliui, bus didis pasaulio ištvirkimas, Dievo bausmės, ateis Elijas, antikristas. Po šių ženklų seka artimesnieji ženklai: „Saulė aptems, mėnulis nebeduos savo šviesos, žvaigždės puls nuo dangaus, ir dangaus galybės bus pajudintos".[1])

3) Kaip Jėzus Kristus ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti? a) Visų pirma žmonės danguje išvys *kryžių* — „pasirodys danguje žmogaus Sūnaus ženklas, ir tuomet visos žemės giminės raudos".[2]) b) Kryžiui apsireiškus, žmonės išvys „žmogaus Sūnų, ateinantį dangaus debesyse su didžia galybe ir didenybe".[3]) c) „Jis siųs savo angelą su trimitu ir su skardžiu balsu ir surinks jo išrinktuosius nuo keturių vėjų, nuo vieno dangaus parkraščio iki kito".[4]) d) „Kuomet žmogaus Sūnus ateis savo didenybėje ir draug su juo visi angelai, tuomet jis atsisės ant savo didenybės krasės. Visos tautos bus surinktos ties juo".[5]) e) „Atskirs juos vienus nuo kitų, kaip piemuo atskiria avis nuo ožių. Avis jis pastatys savo dešinėje, ožius gi kairėje".[6])

Teismą pradės nuo labdarybės darbų. Pažvelgęs į teisinguosius, tars: „Aš buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote; buvau ištroškęs, ir jūs mane pagirdėte; buvau svečias, ir jūs mane priėmėte; buvau plikas, ir jūs mane apdengėte, ligonis, ir jūs mane aplankėte; buvau kalėjime, ir jūs atėjote pas mane... Kiek kartų jūs tai padarėte vienam iš šitų mano mažiausių brolių, man padarėte." „Ateikite mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę".[7])

Žvilgterėjęs kairėn, rūsčiai tars: „Aš buvau išalkęs, ir jūs manęs nepavalgydinote; buvau ištroškęs, ir manęs nepagirdėte; buvau svečias, ir jūs manęs nepriėmėte; plikas ir neapdengėte; ligonis ir kalėjime, ir jūs neaplankėte manęs... Kiek kartų tai nepadarėte vienam iš šitų mažiausių, nė man nepadarėte." „Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžiną ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams".[8]) „Ten bus verksmo ir dantų griežimo".[9]) „Eis šitie į amžinąją kančią, teisingieji gi į amžinąjį gyvenimą".[10]) Teisinimosi nebus; gynėjai negaus balso, nes jau

[1]) Mat. 24,29; [2]) Mat. 24,30; [3]) Mat. 24,30; [4]) Mat. 24,31; [5]) Mat. 25, 31—32; [6]) Mat. 25,32—33; [7]) Mat. 25,34—40; [8]) Mat. 25,41—45; [9]) Mat. 8,12, [10]) Mat. 25,46.

bus pasibaigęs Dievo malonės ir gailestingumo laikas, o prasidėjusi Jo šventa teisybė.

4. Kam Dievas amžių pabaigoje ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti? Teis visų pirma tam, kad visi žmonės pažintų Dievo išmintį ir teisybę. Daug ko mes, žemėje, nesuprasdami, nemokame suderinti su Dievo išmintimi, gerybe ir teisybe. Tuomet suprasim, ko gyvendami nesupratome. Suprasim, jog Dievas ne kartą, mylėdamas žmogų, teikia jam kryžių, o plakdamas — laimės...

b) Teis tam, kad Jėzus Kristus įgytų garbę viso pasaulio ir visų žmonių akivaizdoje. Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus, tikras Dievas; todėl negali nelaukti, kad Jį garbintų visos tautos. Deja, kame žemėje ta garbė? Žydai Jį paniekino, lyg piktadarį, prikalė prie kryžiaus; pagonys dar ne visi Jį pažino; daug tautų, Jį pažinę, atsimetė. Kiek ir krikščionių prideramai Jo negarbina, persekioja, išsigina! Todėl turi ateiti diena, kada angelai ir velniai, geri ir pikti žmonės ir kartu visas sutvėrimas pažins Jėzų visoje Jo didenybėje ir nusilenks Jam. Ta didi diena įvyks amžių pabaigoje, kada Jėzus Kristus, kaip dangaus ir žemės Viešpats ir aukščiausias Teisėjas, ateis teisti gyvųjų ir mirusiųjų.

c) Teis tam, kad geriems viešai suteiktų pelnytą garbę, piktiems gėdą ir bausmę. Kame žemėje dorųjų garbė ir pagarba? Daugumas labdariauja slapčia, kur vien tik dangaus šviesa šviečia jų darbams. Viešų gerų darbų, krikščioniškojo gyvenimo Kristaus priešai ne tik negerbia, bet net neapkenčia, persekioja. Prisiminkim, kiek kentėjo dėl teisybės pranašai, apaštalai, kankiniai ir pats Jėzus Kristus, kiek per visus amžius kenčia Jo išpažintojai. Iki šios dienos vyksta Kristaus pranašavimas: „Jie pakels prieš jus savo rankas ir persekios, paduos jus į sinagogas ir į kalėjimus, vadžios pas karalius ir valdovus dėl mano vardo".[1]) Priešingai, šio pasaulio sūnūs, elgdamies nekrikščioniškai, ne kartą, veidmainystės kauke prisidengdami, sugeba įsigyti už savo žygius garbės ir pagarbos, sugeba ant savo kapo pasistatydinti puikius paminklus. Jeigu pasaulis nemoka atskirti gero nuo pikto, priešingai, jeigu pasaulis dorybę žemina, o pikta nesigėdydamas iškelia ant garbės papėdės, tai amžių pabaigoje pats Dievas, šventas ir teisingas Teisėjas, suteiks priderančią garbę dorybei, nedorybei — gėdą ir pasmerkimą.

[1]) Luk. 21,12.

VIII Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Tikiu į Šventąją Dvasią".

Šventoji Dvasia.

Išpažinę Dievą Tėvą, pažinę Jo kūrinius, išpažinę Dievą Sūnų, apsvarstę atpirkimo paslaptį, Apaštalų Išpažinimo žodžiais *Tikiu į Šventąją Dvasią* išpažįstame trečiąjį Švenčiausios Trejybės asmenį Dievą-Šventąją Dvasią.

„Tikiu į Šventąją Dvasią" — tikiu, jog Šventoji Dvasia yra trečiasis Švenčiausios Trejybės dieviškas asmuo, tikras Dievas, lygus Tėvui ir Sūnui, kyląs iš Tėvo ir Sūnaus, kaip iš vieno šaltinio ir kvėpimo.

Šventoji Dvasia Šventame Rašte turi daug pavadinimų: Dvasia, Šventoji Dvasia, trečiasis dieviškas Asmuo, Ramintoja, Globėja, Mokytoja, Šviesa, Ugnis, Dievo Dovana.

Šventąją Dvasią paprastai vaizduoja karvelis ir ugnies liežuviai, nes karvelio pavidalu Ji pasireiškė krikštijant Jėzų ir ugnies liežuvių pavidalu nužengiant ant apaštalų.

Kada ir kaip Šventoji Dvasia pasireiškia?

1) Nemanykite, kad Šventoji Dvasia pasireiškė tik Sekminių dieną. Ji reiškėsi per visus amžius. Ji kartu su Dievu Tėvu ir Dievu Sūnumi sutvėrė pasaulį. Ji veda žmoniją tiesos keliu. Ji stropiai auklėjo žydų tautą, švietė pranašus, įkvėpdama jiems, ką kalbėti ir ką rašyti. Ji visur ūgdė ateisiančio Išganytojo viltį. Naujame Įstatyme Ji veikia įsikūnijant Dievo žodžiu, Jėzui priimant krikštą. Jėzus Kristus teikia Ją apaštalams, sakydamas: „Imkite Šventąją Dvasią". Tačiau ypatingu būdu, iškilmingai Ji pasireiškė Sekminių dieną, kai ugnies liežuvių pavidalu nužengė ant apaštalų su gausiausiomis savo malonėmis.

2) Pakeisti žemės veidą — tai ne žmogaus jėgų darbas Apaštalai šiam darbui buvo neprisiruošę, buvo bemoksliai žvejai, prietaringi kūdikiai, nė vienas nemokėjo svetimų kalbų, buvo silpni, svyruoją, bailūs. Pajutę ateinant priešus suimti Kristaus, visi pasislėpė.Petras, žadėjęs eiti su Kristumi kalėjiman ir mirti, Kaifo kieme tris kartus Jo išsigynė. Jėzui iš numirusių atsikėlus, net į dangų įžengus, iš žydų baimės apaštalai užsidarė Paskutinės Vakarienės kambaryje. Šitokių žmonių Viešpats negalėjo siųsti į pasaulį skelbti Evangelijos, šitokie žmonės niekuomet nebūtų pakeitę žemės veido.

Todėl, kaip buvo reikalinga, kad Dievo Sūnus nužengtų iš dangaus pakelti puolusios žmonijos, taip lygiai reikėjo, kad Šventoji Dvasia, Jam sugrįžus į dangų, nužengtų sutvirtinti apaštalų, pasilikti Kristaus įsteigtoje Bažnyčioje iki amžių pabaigos.

Išganytojas tad, žinodamas apaštalų nepajėgumą, žengdamas į dangų, prižadėjo atsiųsti Šventąją Dvasią, Ramintoją. Dešimtąją dieną pažadą išpildė. Pasak šv. Luko, „Sekminių dienai atėjus, visi buvo draug toje pačioje vietoje. Štai ūmai pasigirdo iš dangaus ūžimas, lyg kad kilstančio smarkaus vėjo, ir pripildė visus namus, kuriuose jie sėdėjo. Jiems pasirodė pasidalinę tarsi ugnies liežuviai, ir ant kiekvieno iš jųjų nusileido po vieną. Visi jie pasidarė pilni Šventosios Dvasios ir ėmė kalbėti visokiomis kalbomis, taip kaip Šventoji Dvasia jiems davė prabilti. Jėruzalėje buvo apsigyvenusių žydų, žmonių dievobaimingų iš visų po dangumi esančiųjų tautų tarpo. Kilus ūžimui, susiėjo minia ir nežinojo, ką manyti, nes kiekvienas girdėjo juos kalbančius savo kalba. Visi buvo be galo nustebę ir kalbėjosi tarp savęs: Štai, argi ne visi šitie, kurie kalba, galiliejiečiai? Tai kaip gi kiekvienas mūsų girdime savo gimtąją kalbą... ir nustebę klausė kits kitą: ką tai reiškia? Bet kiti tyčiodamies sakė: „Jie apsigėrę saldžiu vynu."[1])

3. Kodėl Šventoji Dvasia nužengė ant apaštalų su viesulu ir ugnies liežuviais? Todėl, kad viesulo greitumu turėjo išsiplėtoti Šv. Evangelija. Kaip viesulo gaivalas viską verčia, laužo, naikina, taip apaštalų žodžiai turėjo veikiai išversti stabmeldžių altorius, bažnyčias, panaikinti pagoniją. Kaip po audros ateina giedra, taip naujas Viešpaties mokslas turėjo atnešti dvasios giedrą žmonių sieloje. Kaip ugnis šviečia ir šildo, taip Dievo žodis turėjo išblaškyti pagonijos tamsybes, apšviesti visą pasaulį ir žmonių širdyse įžiebti Dievo meilės ugnį. Liežuviai reiškia dovaną kalbėti įvairiomis kalbomis ir kalbėti tai, ką Šventoji Dvasia jiems apreikš.

4. Šventoji Dvasia, pasireiškusi Sekminių dieną, pakeitė žemės veidą. Visų pirma pakeitė apaštalų veidą: pirma buvę bailūs, dabar drąsiai ir viešai pradeda garbinti Jėzų, skelbti Jo mokslą; pirma bijoję mirties, dabar trokšta kentėti dėl Jėzaus ir mirti; pirma temokėję vieną žydų kalbą, dabar prabyla įvairiomis kalbomis; pirma buvę tamsuoliai, bemoksliai, dabar

[1]) Apd. 2,1—13.

tampa mokytojais, eina į visą pasaulį ir visų tautų kalbomis skelbia Šv. Evangeliją. Štai šv. Petras tą pačią Sekminių dieną, Šventosios Dvasios įkvėptas, atsakydamas į piktos valios žmonių įtarimą, vienu pamokslu tris tūkstančius sielų palenkė prie Kristaus, prie to Kristaus, kurį pirma buvo prikalę prie kryžiaus. Tai buvo pirmoji gimstančios Kristaus Bažnyčios šeimyna. „Viešpats gi kasdien daugino jų būrį."[1])

Žydų Sekminės buvo padėkos šventė už Dievo Įsakymus. Mūsų Sekminės yra Šventosios Dvasios šventė, kuri, pasireiškusi šią dieną, įkvėpė apaštalams skelbti naujus šv. Evangelijos įsakymus. Tai gimstančios Kristaus Bažnyčios šventė.

Kokias malones Šventoji Dvasia teikia Kristaus Bažnyčiai.

Šventoji Dvasia Kristaus Bažnyčią moko, švenčia ir valdo.

1. *Moko.* Kol Išganytojas buvo žemėje, Jis pats mokė savo Bažnyčią. Įžengęs į dangų, atsiuntė kitą tiesos mokytoją Šventąją Dvasią, kuri budi, kad Kristaus sužadėtinė, Bažnyčia, nesuklystų. Ta pati Šventoji Dvasia, seniai kalbėjusi apaštalų lūpomis, dabar kalba lūpomis Romos popiežiaus ir vyskupų, kaip apaštalų įpėdinių.

2. *Švenčia.* Kristaus Bažnyčia turi būti šventa, nes jos Įsteigėjas yra šventas, šventa, nes skelbia šventą mokslą, šventa, nes pašvenčia savo vaikus, daro juos amžinos garbės dalininkais. Šventoji Dvasia tad ir daro, kad Bažnyčia gali pasiekti savo tikslą, kad jos vaikai tampa dorovingi, dievobaimingi, teisingi, šventi, Dievo Sūnūs.

Reikia žinoti, jog, nors Jėzus Kristus per savo kryžių ir mirtį atpirko pasaulį, tačiau atpirkimo ir išganymo malonę mums teikia Šventoji Dvasia. Be Šventosios Dvasios pagalbos mes nieko negalime. Kaip žolė vysta be saulės, taip žmogaus siela vysta be Šventosios Dvasios malonės; kaip saulė savo šviesos ir šilimos spinduliais gaivina žemę, taip Šventosios Dvasios malonė gaivina mūsų sielą ir mūsų darbams duoda antgamtinės vertybės.

Tą pašvenčiamąją malonę Šventoji Dvasia mums suteikia pirmą kartą per šv. Krikštą. Paskiau — puolus — per šv. Išpažintį. Ir per kitus Sakramentus Šventoji Dvasia šelpia žmogų gausiomis savo malonėmis.

---

[1]) Apd. 2,47.

3. *Valdo.* Viešpats Jėzus yra neregima Bažnyčios galva. Tačiau ją valdo Šventoji Dvasia. Ji pašaukia per amžius Bažnyčiai popiežių, vyskupų, kunigų. Pašaukdama Ji duoda jiems mokymo, pašventinimo ir valdymo galią. Ji jungia visus išpažintojus į vieną draugiją. Ji budi, kad šv. Petro įpėdinis, popiežius vestų savo aveles išganymo keliu. Todėl Kristaus Bažnyčia, Šventosios Dvasios valdoma ir globojama, gyvuoja be kariuomenės, be ginklų, be tvirtovių, be turtų. Siautė audros, pasaulis drebėjo, daug valstybių išnyko; ji stovi visados didi, galinga, jauna ir stovės iki amžių pabaigos, nes nė pragaro vartai jos nenugalės.

Kokias malones Šv. Dvasia teikia kiekvienam žmogui?

Šventoji Dvasia mus apšviečia, tvirtina, guodžia, pašvenčia.

1. *Apšviečia.* Pažvelkim tik į apaštalus. Jie trejus metus seka paskui Išganytoją, klauso jo mokslo, regi jo darbus; vis dėlto daug ko nesupranta. Bet tie Evangelijos kūdikiai, įgiję Tiesos Dvasią, stebuklingai prašvinta... Tą pačią apšvietimo malonę Šventoji Dvasia duoda ir mums: apšviečia protą, kad tikėjimo tiesas suprastumėm, lenkia valią, kad jas priimtumėm ir pamėgtumėm — kalba per kunigus sakykloje, išpažintyje, mokykloje; kalba per tėvus, viršininkus, draugus; kalba, leisdama nelaimių, žadindama sąžinės balsą...

2. *Tvirtina.* Ir vėl pažvelkim į apaštalus. Žinote, kaip jie, dar neįgiję Dvasios malonių, buvo bailūs. Nors nuoširdžiai mylėjo Išganytoją ir per Paskutinę Vakarienę tą meilę prisiekdami patvirtino, tačiau Alyvų Darže, priešų siaučiami, palikę Mokytoją, visi išbėgiojo. Neištesėjo ir ištikimoji uola, Petras, kuris, žadėjęs eiti kartu su Jėzum į kalėjimą ir mirti, mažam vėjui papūtus, susiūbavo ir lūžo — išsigynė Kristaus. Bet Sekminių dieną Šventoji Dvasia pakeitė jų veidą. Dabar jau, kaip mokytojai ir ištikimi Kristaus kareiviai, drąsiai skelbia Dievo žodį visam pasauliui, pasiryžę pakelti didžiausius vargus, persekiojimus ir mirtį. „Kas gi atskirs mus nuo Kristaus meilės? ar vargas? ar suspaudimas? ar badas? ar plikumas? ar pavojus? ar persekiojimas? ar kalavijas“?[1])

Tą pačią tvirtybės malonę Šventoji Dvasia teikia kiekvienam žmogui — tvirtina kovoje su piktu pasauliu, šėtonu ir kūnu; Jos šelpiami sėkmingai galime nugalėti išganymo priešus ir baig-

---

[1]) Rom. 8,35.

ti gerus darbus, Kristuje pradėję. „Viską galiu tame, kurs stiprina mane".[1])

3. *Guodžia.* „Aš melsiu Tėvą ir jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius".[2]) Šventoji Dvasia paguodė našlaičius apaštalus, suteikdama jiems ramybės. Ta pati Šv. Dvasia guodžia kiekvieną žmogų, guodžia nelaimėje, prispaudime, persekiojime, ligoje, mirtyje, suteikdama jo sielai giedros, ramybės, kokių pasaulis neturi.

4. *Pašvenčia.* Žmogus be pašvenčiamos malonės tai — daržas, kuriame nė viena gėlelė nežydi, tai sudegintas ir degėsiais dvokiąs rūmas. Šv. Dvasia nuteisina ir pašvenčia žmogų pirmą kartą per Krikštą, o puolus — per Atgailos sakramentą. Ta dangaus ugnis deginte išdegina, šluote iššluoja žmogaus nuodėmes.

Žmogaus gyvenimas nestovi vietoj. Jis eina, eina geryn ar blogyn. Taigi, Šventosios Dvasios šelpiamas, gyvenimas skaidrėja, tobulėja. „Ar nežinote, kad jūs esate Dievo bažnyčia ir Dievo Dvasia gyvena jumyse".[3])

Minėtas malones Šventoji Dvasia duoda neveltui: jų reikia prašyti. Prašo jų šventą Bažnyčia, ir mes turime prašyti kas dieną — rytą, vakarą, guldami, keldami, ypač bažnyčioje; prašyti išminties, supratimo, patarimo, tvirtybės, mokslo, maldingumo, Dievo baimės.

IX Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Tikiu į šventąją visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą".

Šventoji Dvasia yra Tiesos Mokytoja, Bažnyčia — josios mokykla. Šventoji Dvasia yra dovanų davėja, Bažnyčia — jų dalintoja, Šventoji Dvasia savo malone gyvena Bažnyčioje, Bažnyčia šia malone gaivina savo kūno narius. Kaip vanduo trykšta iš šaltinio, taip visos Šventosios Dvasios malonės trykšta iš Bažnyčios. Viešpats Jėzus yra neregima Bažnyčios galva, Šventoji Dvasia — jos siela. Kadangi Šventosios Dvasios atsiuntimas yra gimstančios Kristaus Bažnyčios šventė, tai išpažinę Dievą Šventąją Dvasią, tuojau išpažįstame ir *Šventą visuotinę Bažnyčią.*

Šiame skyriuje kalbėsim apie Kristaus Bažnyčios sąvoką ir tikslą; apie šv. Petrą ir jo įpėdinius; apie Popiežiaus ir Bažny-

---

[1]) Pilyp. 4,13; [2]) Jono 14,16; [3]) 1 Kor. 3,16.

čios neklaidingumą; apie Kristaus Bažnyčios žymes ir pagaliau apie šventųjų bendravimą.

Kristaus Bažnyčios sąvoka ir jos įkūrimas.

Bažnyčios vardu paprastai vadiname Dievo namus, kuriuose susirenkame melstis. Bažnyčios vardu vadiname žmones, susirinkusius Dievo namuose; ta prasme sakome, visa bažnyčia sudrebėjo, verkė, puolė ant kelių. Kitokią bažnyčią išpažįstame, kalbėdami: tikiu į *šventąją visuotinę Bažnyčią.* Ta Bažnyčia yra bendravimas tikinčiųjų, išpažįstančių tą patį tikėjimą, imančių tuos pačius sakramentus, turinčių neregimą galvą Jėzų Kristų danguje, regimą — Romos popiežių žemėje. Taigi išpažįstame gyvą Bažnyčią, sudarytą iš žmonių, kurioje, kiekvienas tikintysis yra vienas akmuo, viena plyta didelės Viešpaties Bažnyčios, pasklidusios po visą pasaulį, pastatytos ne ant materiališko pamato, bet ant gyvos šv. Petro uolos.

2. Bažnyčiai pamatus padėjo pats Jėzus Kristus. Jis pats buvo pirmas jos mokytojas, pirmas kunigas, pirmas ganytojas, o apaštalai buvo pirmi Jo darbininkai ir įgaliotiniai.

Visų pirma apie savo būsimąją Bažnyčią kalbėjo palyginimais, lygindamas ją su ūkininku ir jo vynuogynu; su karaliumi, kviečiančiu svečius į sūnaus puotą; su žeme, kurioje auga kviečiai ir kukaliai; su garstyčių grūdu, išaugusių į medį; su tešlos raugu. Vadina dangaus karalyste, Kristaus vynuogynu, šventu miestu, nauja Jėruzale. Save vadina geru ganytoju, o klausančius — avimis.

Paskiau duoda įsakymus apaštalams — „Eikite ir mokykite visas tautas",[1]) krikštykite, šv. mišiose aukokite Dievui mano Kūną ir Kraują, atleiskite nuodėmes, valdykite. „Kaip Tėvas mane siuntė, taip ir aš jus siunčiu... imkite Šventąją Dvasią". „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso..."[2]) Apaštalams tad, statydamas juos mokytojais, kunigais, ganytojais, paveda toliau varyti išganymo darbą.

Pirmą auglių gimstančiai Bažnyčiai davė Šventoji Dvasia Sekminių dieną, kada įkvėptas Petras pirmu pamokslu apšvietė tris tūkstančius klausytojų; paskiau antru pamokslu penkis tūkstančius. Tai buvo pirma gimstančios Bažnyčios šeimyna, ji kasdien stebuklingai augo. Žydai įnirto. Apaštalus sukišo į ka-

———

[1]) Jono 20,21—22; [2]) Luk. 10,16.

lėjimą, nuplakę paleido. Dabar apaštalai, nupurtę nuo savo kojų žydų dulkes, atsigręžė į pagonių tautas.

Apaštalų kunigaikštis šv. Petras vyksta į Syrijos Antijochiją; čia būdamas šešerius metus, įkūrė Antijochijos bažnyčią. Palikęs savo vietoje vyskupą Evadijų, vyksta į Romą, į patį pagonijos vidurį; čia būdamas per 25 metus, valdė visą Kristaus Bažnyčią. Jo mokinys ir palydovas šv. Morkus kanka į Egipto Aleksandriją. Šv. Povilas, tautų apaštalas, Barnabo lydimas, tris sykius lanko Mažosios Azijos miestus, pietinės Europos Graikiją ir Makedoniją; šv. Jonas valdo Mažosios Azijos Bažnyčias; jo brolis šv. Jokūbas vyresnysis keliauja į Ispaniją; šv. Jokūbas jaunesnysis valdo Jeruzolimos Bažnyčią; šv. Andriejus skelbia Evangeliją Skitams apie Dunojų, Rusijos pietuose; šv. Tomas ir Baltramiejus platina Dievo žodį Tigro ir Eufrato upių srityse iki Indijos; Simonas — šiaurinėje Afrikoje.

Evangelija sklinda viesulo greitumu. Apaštalai, neįstengdami viso darbo patys vieni nuveikti, pasirinkę dorų, išmintingų vyrų, išvenčia juos į vyskupus. Vyskupai, gavę galią nuo apaštalų, švenčia sau įpėdinius vyskupus ir jų pavaduotojus kunigus. Taip, ne kitaip kyla dieviška Kristaus Bažnyčios jerarchija.

Šventasis Petras ir jo įpėdiniai.

Jėzus Kristus įsteigė savo Bažnyčią regimą, kaip regimą ir tobulą draugiją, turinčią savo tvarką, tikslą. Todėl negalėjo jos palikti be regimo ganytojo. Bažnyčia, išsiplėtojusi po visą pasaulį, priglaudusi įvairiausias tautas, būdu, temperamentu, kultūra savotiškas, net tarp savęs besivaidijančias, be regimo ganytojo nebūtų išsilaikiusi vienybėje. Nėra gyvo daikto be galvos.

Ganytojo valdžią Jėzus Kristus suteikė šventam Petrui: 1) „Aš tau sakau: tu Petras, ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. 2) Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje“. 3) „Jėzus tarė Simonui Petrui: Jono sūnau, Simonai, ar myli mane labiau, kaip šitie?“[1]) Tris kartus klausiamas, Petras tris kartus atsakė: „Taip, Viešpatie, tu žinai, kad aš tave myliu“. Jėzus jam tarė: „ganyk mano avinėlius... ganyk mano avis“.[2]) 4) „Simonai, Simonai! Štai šėtonas reikalavo jūsų, kad persijotų jus, kaip kviečius; bet

---

[1]) Mat. 17,13—19; [2]) Jono 21,14—17.

aš prašiau už tave, kad tu nenustotumei tikėjimo; todėl tu kada nors grįžęs stiprink savo brolius".[1])

Taigi Jėzus Kristus aiškiai išskyrė šventąjį Petrą iš apaštalų. Jį vieną padarė visuotinės Bažnyčios pamatu, jam vienam davė dangaus raktus, jam teliepė ganyti avinėlius ir avis, taisyti brolių klaidas. Nuosakiai tad Jėzus Kristus, suteikdamas taip didžią šv. Petrui valdžią, norėjo jį palikti žemėje savo vietininku. Tiesa, ir kitiems apaštalams suteikė galią mokyti, išrišti, ganyti, bet tik vienybėje su šv. Petru.

Petras gano. Visur regime Petrą turint pirmą vietą. Pirmas buvo prie Jėzaus Kristaus, visur Jį lydėjo: ir į Alyvų daržą, ir ant Taboro kalno, ir ant ežero, ir Kaifo kieme. Petras pirmas pradeda skelbti Evangeliją: pirmu pamokslu palenkė prie Kristaus tris tūkstančius, antru penkis tūkstančius sielų. Petras pirmas patarė išrinkti apaštalą Motiejų, Judos vieton. Petras visų apaštalų vardu kalba teisme. Petras pirmininkauja Apaštalų Susirinkime ir nutaria paleisti krikščionis nuo kai kurių žydų apeigų; Petras nuteisė Magą Simoną; Petras nuteisė Ananiją ir Sapyrą....

Apaštalai pripažino šv. Petrui pirmenybę. Evangelistai, minėdami apaštalus, visur Petrui duoda pirmą vietą, sakydami: „Petras ir apaštalai", „Petras ir kiti apaštalai", „Petras su apaštalais". Visur pirmas. Pirmas ne pašaukimu, ne amžiumi, ne mokslu, bet pirmas duotąja jam pirmenybe.

Kaip vyriausiasis Bažnyčios mokytojas, kunigas ir ganytojas, Petras eina į Romą, kad pačiame pagonijos centre užžiebtų Evangelijos šviesą ir įsteigtų Kristaus vietininkui sostą. Čia pasilikdamas, jis valdė Kristaus Bažnyčią per 25 metus. Pagaliau, daug vargo iškentėjęs, buvo nukankintas ant kryžiaus. Jo šv. relikvijos ilsis šv. Petro bazilikoje.

2) a) Šventas Petras mirė. Bet *jam suteiktoji valdžia nemiršta.* Viešpaties Bažnyčia, pastatyta ant gyvos šv. Petro uolos, stovės lig amžių pabaigos. Per amžius neiškris iš šv. Petro rankų dangaus raktai. Regimas ganytojas per amžius ganys savo aveles. Taip turi būti: Karaliui mirus, į jo sostą žengia jo įpėdinis, įgydamas tėvo valdžią. Ir Kristaus Bažnyčia, kaip tobula draugija ir gyvas kūnas, negalėjo likti be galvos. Mirus šv. Petrui, būtinai turėjo kas nors paveldėti jo sostą ir jo valdžią. Neįmanoma,

[1]) Luk. 22,31—32.

kaip Kristaus Bažnyčia, pasklidusi po visą pasaulį, galėtų gyventi be galvos, be ganytojo! Tas vyriausias regimas mokytojas, kunigas ir visos Kristaus Bažnyčios ganytojas, Šv. Petro įpėdinis, Jėzaus Kristaus vietininkas žemėje yra Romos Popiežius.

b) *Romos Popiežiai valdo Kristaus Bažnyčią.* Audros siaučia, žemė dreba, valstybės griūva, o šv. Petro įpėdinio sostas per 20 amžių kaip stovėjęs stovi ir stovės lig amžių pabaigos; stovės, nes jis ne žmonių rankomis pastatytas; stovės taip ilgai, kaip Kristaus Bažnyčia, tvirtas, kaip uola; stovės be ginklų, be kariuomenės, kuriais remiasi pasaulio galybė. Amžinoji Tiesa yra galingesnė už galingą pasaulį.

Kad šv. Petras ir jo įpėdiniai, popiežiai, valdė Kristaus Bažnyčią, liudija visų amžių istorija, Bažnyčios Tėvai, ir visuotinieji Vyskupų Susirinkimai.

Vyskupai yra apaštalų įpėdiniai.

Išganytojas buvo pirmas vyriausias mokytojas, kunigas ir ganytojas. Tą trejopą valdžią — mokyti, dalinti šventus sakramentus, ganyti Jis suteikė savo Bažnyčiai. Todėl, kaip greta švento Petro Jėzus Kristus pastatė kitus apaštalus, įsakydamas jiems vienybėje su šv. Petru mokyti, dalinti šventus sakramentus ir valdyti Bažnyčią, taip greta Popiežių pastatė apaštalų įpėdinius, vyskupus, kad vienybėje su Popiežium mokytų, teiktų sakramentus, valdytų. — Ir vėl, kaip greta apaštalų išrinko 72 mokiniu, kad, evangeliškam darbui augant, pavaduotų apaštalus, taip greta vyskupų pastatė kunigus, jų pavaduotojus, kad jų priklausomi mokytų, teiktų sakramentus ir padėtų valdyti.

Taigi regimą Kristaus Bažnyčios dievišką jerarchiją sudaro Popiežius, vyskupai ir kunigai. — Arkivyskupai, egzarchai, patriarchai, kardinolai atsirado Bažnyčioje tik paskiau.

Kadangi tik apaštalai ir tikri jų įpėdiniai tegavo trejopą Kristaus valdžią, tai tik tikras apaštalų įpėdinis tegali švęsti vyskupą bei kunigą. Įpėdinystė ir pašventimas yra būtina kunigystės sakramento sąlyga.

Antra sąlyga — *pasiuntimas.* Išganytojas tampriu ryšiu surišo apaštalus su Petru. Be Petro negalima Bažnyčios nė įsivaizduoti. Todėl vyskupas, apaštalų įpėdinis, būtinai turi palaikyti ryšius su šv. Petro įpėdiniu, popiežiumi. Vienybė su Petro sostu yra būtina sąlyga. Be šios vienybės vyskupas nustoja

apaštališkos įpėdinystės pobūdžio. Todėl šventinamas ir pašvęstas vyskupas turi turėti iš Šv. Tėvo įgaliojimo raštus, kad galėtų vienybėje su popiežium ganyti sau pavedamas aveles.

Kunigai yra vyskupų padėjėjai.

Kunigas skelbia Dievo žodį, laiko mišias, teikia sakramentus, švenčia, laimina, valdo jam pavestą parapiją. Taigi kunigas, kaip ir vyskupas, yra įpareigotas Kristaus Bažnyčioje mokyti, ganyti. Kas jam suteikė tą trejopą galią? Aišku, ne žmonės. Žemės valdovai dalina žemės pareigas, o kunigo pareigas tegali teikti tik pats Dievas.

Šv. Raštas liudija, jog pats Išganytojas greta apaštalų dviem atvejais pasiuntė po 72 mokinius skelbti Dievo žodžio lankyti ligonių ir eiti kitų kunigo pareigų.[1]) Jie valdžia buvo mažesni už apaštalus; vis dėlto ir jie Dievo malonės buvo pašaukti dirbti kunigo darbo.

Kaip vyskupas eina savo pareigas, klausydamas Popiežiaus, taip kunigas turi bendradarbiauti su savo vyskupu. Be vyskupo pasiuntimo jo galia lieka sulaikyta.

Gerbkit juos, nes jie yra Dievo vietininkai žemėje. Mylėkit juos, nes jie yra jūsų dvasios vadai. Klausykit jų, nes jie yra jūsų viršininkai ne savo valia, bet valia To, kuriam jūs ir jūsų dvasios vadai duos apyskaitą Dievo teisme.[2])

Kristaus Bažnyčios ir jos galvos neklaidingumas.

Neklaidinga yra mokinanti Bažnyčia. Mokinančią Bažnyčią sudaro Popiežius su vyskupais. Bažnyčios galvos neklaidingumas sutampa su Kristaus Bažnyčios neklaidingumu, Bažnyčios — su Popiežiaus. Reikėtų tad apie tai kalbėti bendrai, tačiau aiškumo dėliai kalbėsim atskirai.

1) Kristaus Bažnyčios neklaidingumas.

Išganytojas įsteigė savo Bažnyčią visų amžių išganymui ir pažadėjo su ja pasilikti lig amžių pabaigos.[3]) Šventoji Dvasia žadėjo budėti joje.[4]) Todėl, amžiams slenkant, ji negalėjo išnykti, kaip kad nyksta žmonių darbai, negalėjo suklupti nei pasikeisti

---

[1]) Luk. 10,1; [2]) 2 Kor. 5,20; 1 Timot. 5,17; Luk. 10,16; [3]) Mat. 28,20; [4]) Jon. 14,16—17.

į kitą, bet ta pati turi tverti per amžius. Kad ji klystų, dingtų Kristaus Bažnyčia žemėje, o žuvus Bažnyčiai, žūtų ir žmonių išganymas, atpirkimo darbas taptų tuščias. Tad pats protas, Dievo malonės apšviestas, daro išvadą Kristaus Bažnyčią esant amžinai neklaidingą.

Kaip suprasti Bažnyčios neklaidingumą? Kristaus Karalystė yra ne iš šio pasaulio. Ne jos dalykas spręsti pasaulinius klausimus, tvarkyti valstybes, jų ūkį. Šv. Augustinas sako: Dieviškas Mokytojas neatėjo įsteigti pasaulinių mokslų katedros, išrasti mokslinių sistemų, rašyti mokslo knygų Adomo sūnums. Todėl nepaliko Jis tos pareigos nei Bažnyčiai, nei Popiežiui, ir šiuose dalykuose Bažnyčiai neklaidingumo neprižadėjo". Todėl šiuo atžvilgiu ji klydo ir klys kaip žmonės kad klysta. Todėl mokslo, politikos, ūkio dalykų srityje ji nesiima neklysti.

Mokinanti Kristaus Bažnyčia neklysta tada, kai Popiežius su vyskupais, susirinkę į visuotinę santarybą, nuodugniai apsvarstę tikėjimo bei doros tiesą, pareiškia visai Bažnyčiai savo galutinį nutarimą.

Mokinanti Kristaus Bažnyčia neklysta tada, kai Popiežius, kaip Visuotinės Bažnyčios galva, mokytojas, Jėzaus vietininkas, pats vienas be kitų vyskupų, iškilmingai iš šv. Petro Sosto skelbia tikėjimo bei doros tiesą.

Jo balsas *ex cathedra* (iš Sosto) yra visos Bažnyčios balsas. Tas balsas tvarko Kristaus Bažnyčią per 20 amžių neklysdamas ir tvarkys lig amžių pabaigos. Kad jis tikėjimo ir doros dalykuose būtų kuomet apsirikęs, tuo pat būtų apsirikusi neklaidingoji Kristaus Bažnyčia; o tai — negalimas daiktas.

Kristaus Bažnyčios neklaidingumą nuosakiai patvirtina Šv. Raštas: „Eikite tat mokykite visas tautas... mokydami juos laikyti visa, ką tik esu jums sakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai".[1]) Išganytojas pats žada budėti ir patikrina šventosios Dvasios budėjimą: „Aš melsiu Tėvą ir Jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius, tiesos Dvasią".[2]) Kadangi Išganytojas ir Šventoji Dvasia žada pasilikti su apaštalais per amžius, tad aišku, kad pasilieka ir su apaštalų įpėdiniais — popiežiais ir vyskupais. Taigi mokinanti Kristaus Bažnyčia neklysta.

---

[1]) Mat. 28,19—20; [2]) Jono 14,16—17.

2) Popiežiaus neklaidingumas.

Popiežiaus neklaidingumo tiesa remiasi sveiku protu, šventuoju Raštu, padavimu ir Visuotiniųjų Susirinkimų nutarimais.

Ką sako sveikas protas? Kristaus Bažnyčia yra gyvas ir tobulas kūnas žemėje. Jos galva yra popiežius. Kadangi Kristaus Bažnyčia yra neatskiriama nuo popiežiaus, popiežius nuo Bažnyčios, tai popiežiaus neklaidingumas turi būti neatskiriamai surištas su Kristaus Bažnyčios neklaidingumu. Apsirinkant popiežiui, apsiriktų Bažnyčia ir tuo būdu nutoltų nuo savo galutinio tikslo.

Be to, kad popiežius yra neklaidingas, nutarė neklaidingoji Kristaus Bažnyčia, taigi popiežiaus neklaidingumas yra tikėjimo dogma.

Popiežius neklysta tada, kai, kaip Kristaus Bažnyčios galva ir vyriausias mokytojas ir Kristaus vietininkas, *ex cathedra* paskelbia visai Bažnyčiai tikėjimo bei doros tiesą.

Popiežius privatiškame gyvenime — mokslo, politikos, ekonomikos srityje — nėra neklaidingas. Šioje srityje jis niekuomet nė nesisavino neklaidingumo.

Ką sako Šv. Raštas? „Aš tau sakau: tu Petras, ir ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės“.[1]) Petras ir jo įpėdiniai yra gyva Kristaus Bažnyčios uola, tvirta uola, tvirtesnė už pragaro galybes. Ant šitokios uolos pastatyta Jo Bažnyčia tvers per amžius. Petras ir jo įpėdiniai yra Bažnyčios mokytojavimo uola, kunigavimo uola ir valdymo uola. Aišku tad, kad šitokia uola yra neklaidinga. Šiam pamatui susvyravus, pragaro galybės jau būtų ją nugalėjusios.

„Tau aš duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tu atriši žemėje, bus atrišta ir danguje“.[2]) Pasinaudodami tąja valdžia, Petras ir jo įpėdiniai gali visus tikinčiuosius surišti įstatymo ryšiu, kurį tuoj ir dangus pripažins, o juk Dievas negali leisti, kad Jo vardu Bažnyčia būtų klaidinama.

„Kas netikės, bus pasmerktas“.[3]) Klysdamas negali smerkti!

„Ganyk mano avinėlius... Ganyk mano avis“.[4]) Išganytojas žengdamas į dangų, įpareigoja Petrą ir jo įpėdinius ganyti savo Bažnyčią. Popiežius tad, kaip visų ganytojas, turi būti neklaidingas.

---

[1]) Mat. 16,18; [2]) Mat. 16,19; [3]) Mork. 16,16; [4]) Jono 21,15—17.

„Simonai, Simonai! Štai, šėtonas reikalavo jūsų, kad persijotų jus, kaip kviečius; bet aš prašiau už tave, kad tu nenustotumei tikėjimo; todėl tu, kada nors grįžęs, stiprink savo brolius".[1]) Išganytojas praneša, kad šėtonas sijos, kaip kviečius — gundys Kristaus Bažnyčią — apaštalus, vyskupus, kunigus, tikinčiuosius. Todėl suteikia Petrui ir jo įpėdiniams tvirto tikėjimo malonę, kad gundomas galėtų pastiprinti, jų klaidas taisyti. — Suglaudę minėtus Šv. Rašto tekstus, turėsim pilną popiežiaus neklaidingumo vaizdą.

Ką sako istorija? Popiežiaus neklaidingumo tiesą patvirtino Bažnyčios Tėvai ir Visuotinieji Vyskupų Susirinkimai — Efezo Susirinkimas 431 m., Chalkedono 451 m., Konstantinopolio 681 ir 870 m., Lugduno 1274, Florencijos 1439 m., Vatikano 1870 m.

Kristaus Bažnyčios žymės.

Greta Katalikų Bažnyčios matome protestantų, kalvynų, anglikonų, pravoslavų ir kitas. Taigi kyla klausimas, kiek bažnyčių įsteigė Viešpats Jėzus? Aišku, ne dvi, ne tris, tik vieną. Jeigu vieną teįsteigė, kyla antras klausimas, kokiomis žymėmis Jėzus pažymėjo regimąją savo Bažnyčią, kad ją atskirtumėm nuo atskalų? Pažymėjo vienybe, šventumu, katalikiškumu, apaštališkumu. Pažvelkim į tas žymes arčiau.

1. Kristaus Bažnyčia *viena.* Jau pranašai pranašavo apie vieną kalną, kuriame susirinks visos tautos; kalbėjo apie vieną įstatymą, apie vieną Dievo karalystę žemėje visiems amžiams. Jų kalba įvyko — Jėzus Kristus įsteigė vieną Bažnyčią. Siųsdamas apaštalus, liepė skelbti vieną mokslą, teikti vienus sakramentus, liepė klausyti vienos valdžios. Pastatė savo Bažnyčią ant vienos uolos, „ir bus, sako, viena avidė ir vienas ganytojas".[2]) Paskutinėje vakarienėje meldė, „kad visi būtų *viena*" Šv. Povilas sako: esame „vienas kūnas ir viena dvasia... Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas, vienas Dievas ir visų Tėvas".[3])

Kaip vienas tėra Tarpininkas tarp Dievo ir Žmonių, Jėzus Kristus, taip viena tėra mūsų tarpininkė ir motina Bažnyčia. Tačiau, kas nesąmoningai nėra vienybėje su Kristaus Bažnyčia, tas bent siela gali prie jos priklausyti.

---

[1]) Luk. 22,31—32; [2]) Jono 10,16; [3]) Efez. 4,4—6.

2) Kristaus Bažnyčia *šventa*. Šventa, nes jos įsteigėjas šventas; šventa, nes jos skelbiamas mokslas šventas; šventa, nes teikia šventus sakramentus; šventa, nes savo vaikus veda šventumo keliu; šventa, nes savo tarpe turi Šventųjų. — Kitaip kalbant, Kristaus Bažnyčia turi būti šventa tikslu, šventa priemonėmis, šventa vaisiais.

3) Kristaus bažnyčia *visuotinė*. Visuotinė arba katalikiška, nes Išganytojas, trokšdamas išganyti visą pasaulį, įsteigė Bažnyčią visiems žmonėms, visiems amžiams, visoms vietoms. „Eidami į visą pasaulį skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui".[1]) Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigai".[2])

4) Kristaus Bažnyčia *apaštališka*. Apaštališka, nes ją apaštalai išplatino Jėzaus Kristaus vardu; apaštališka, nes taip tiki ir moko, kaip tikėjo ir mokė apaštalai; apaštališka, nes jos mokytojai yra apaštalų įpėdiniai.

Be šių keturių žymių nepripažintumėm Kristaus Bažnyčios. Tik Romos Katalikų Bažnyčia teturi minėtus ženklus: Ji yra viena; ji yra šventa; ji yra visuotinė bei katalikiška; ji yra apaštališka. „Tikiu į vieną, šventą, katalikišką ir apaštališką Bažnyčią" (Konst. Susir. Simb. 381 m.).

Už Kristaus Bažnyčios nėra išganymo.

Ši tikėjimo tiesa yra būtina išvada iš to, kas buvo kalbėta apie Kristaus Bažnyčią. Kitokia išvada neįmanoma. Ji Bažnyčios paskelbta tam, kad išblaškytų klaidingas nuomones, esą, visi tikėjimai esą lygiai geri, visi keliai ir šunkeliai vedą į dangų; geriausia tad esą pasilikti tame tikėjime, kuriame kas gimė. Doros ir tikėjimo atžvilgiu tai yra didelė klaida, klaida tiesiog nepakenčiama. Todėl šiuo noriu pasakyti, jog vienas tėra kelias į amžiną gyvenimą.

„Aš kelias, tiesa ir gyvenimas. Nė vienas neateina pas Tėvą, kaip tik per mane".[3]) Kas čia kalba? Kalba Tas, kurs įsteigė vieną neklaidingą Bažnyčią, Bažnyčią šventą, visuotinę ir apaštališką. Taigi tik toje Bažnyčioje ir yra „kelias, tiesa ir gyvenimas". Už jos slenksčio nėra išganymo.

Už jos slenksčio nėra išganymo piktos valios žmonėms. Žmonių, kurie nesąmoningai Kristaus Bažnyčiai nepriklauso, nesmerkiame taip iš karto. Jei jie vykdo įgimtus Dievo ir gam-

---

[1]) Mork. 16,15; [2]) Mat. 28,20; [3]) Jono 14,6.

tos įsakymus ir yra pasiryžę eiti tiesos keliu, jie priklauso prie Kristaus Bažnyčios sielos. Mes melskime Dievą, kad tikro tikėjimo šviesa apšviestų visą pasaulį, kad būtų viena Kristaus avidė ir vienas ganytojas...

Tikiu Šventųjų bendravimą.

1)'. Šventųjų bendravimas yra susivienijimas į vieną bendriją dangaus, žemės ir skaistyklos. Kitaip sakant, Šventųjų bendravimas — tai susituokimas į vieną mistišką kūną trijų Bažnyčių: linksminančiosi danguje, kenčiančios skaistykloje ir kariaujančios žemėje, kurių nariai, siekdami prie bendro tikslo, semias Dievo malonių iš bendro šaltinio ir dalinasi dvasiškais turtais.

Taigi į Šventųjų bendravimą įeina: a) Visa regima Katalikų Bažnyčia. Ji yra Bažnyčia kariaujanti vargo ir ašarų klonyje, kariaujanti su nedoru pasauliu, šėtonu ir kūnu. b) Į Šventųjų bendravimą įeina skaistykla. Tai — kenčianti Bažnyčia. Čia, kentėjimo, skausmo ir ašarų vietoje, ištikimi Dievo tarnai, mirę su mažomis nuodėmėmis, atgailoja, kol išdils paskutinė nuodėmės dėmė. c) Į Šventųjų bendravimą įeina dangus, kur palaimintųjų sielos, perplaukusios gyvenimo jūrą, atrado amžiną uostą, kur gyvenimas be mirties, kur nėra vargų, prispaudimų, ligų, bado, kur linksmybė be nuliūdimo. Tai — besilinksminančioji Bažnyčia.

Šventųjų bendravimo galva yra Viešpats Jėzus. Jo nariai vieni kariauja žemėje, kiti kenčia skaistykloje, treti linksminasi danguje. — Žmogaus kūne galva yra susijusi su visu liemeniu, nariai su liemeniu ir galva; be to, ir sąnariai su kits kitu susiję. Panašią vienybę regime ir Šventųjų bendravime: dangus, žemė, skaistykla — tai vienas mistiškas kūnas, Viešpats Jėzus — jo galva. Kaip kūnas yra susijęs su galva, taip Šventųjų bendravimas susijęs su Viešpačiu Jėzumi. Be to, kaip to paties kūno nariai mes esame susiję ir savo tarpe.

Kokiu ryšiu dangus, žemė ir skaistykla jungiasi į vieną bendriją? Kadangi Šventųjų bendravimas yra mistiškas kūnas, tai visi jo nariai jungiasi mistišku ryšiu — tikėjimu ir meile. Tikėjimu ir meile mes susiję su savo galva Viešpačiu Jėzumi, ir Jis su mumis; tikėjimu ir meile susiję su sielomis skaistykloje ir palaimintais danguje; tikėjimu ir meile visi mes žemėje susiję tarp savęs ir su visais katalikais, nors jų ir nepažintumėm.

Tą Bendravimą vadiname *Šventųjų*, nes vieni jos nariai jau yra danguje, kiti dangaus prieangyje, treti dar tebeina dangaus linkui.

2) Kaip dangus, žemė, skaistykla bendrauja? a) Mes dangaus šventuosius garbiname, švenčiame jų šventes, statome jiems bažnyčias, altorius, paminklus. Šventųjų nuopelnai mums naudingi; šelpia mus, kaip bendro mistiško kūno narius. Šventieji neša mūsų gerus darbus, vargus ir ašaras prie Dievo. Tai — mūsų tarpininkai!

b) Dangus mus šelpia, mes šelpiame skaistyklą: mūsų geri darbai — malda, pasninkas, išmalda, atlaidai, Šventų Mišių auka — krinta į skaistyklą, lyg gaivinanti rasa, ir šaldo ugnies karštį, džiovina ištremtųjų ašaras, trumpina kančią ir atidaro dangų.

c) Mes, kaip vienos motinos vaikai, dalinamės savo tarpe dvasišku iždu, kurį Viešpats Jėzus sudėjo savo Bažnyčioje; dalinamės vaisiais Dievo žodžio, šventų Mišių, šventų Sakramentų ir Bažnyčios viešų maldų; tampame dar kiekvieno nario nuopelnų dalininkais, kurio geri darbai yra naudingi ne tik jam pačiam, bet ir visai bendruomenei.

d) Jėzaus Karaliaus, Visų Šventųjų, Vėlinės šventės nuosakiai vaizduoja Šventųjų bendravimo tiesą. Visų Šventųjų šventėje mes, žemės vargšai, garbiname visą dangų, Vėlinėse tiesiame pagalbos ranką skaistyklai; Jėzaus Karaliaus šventėje garbiname Šventųjų bendravimo galvą, pasaulio karalių Karalių.

X Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

Tikiu nuodėmių atleidimą.

1) Nėra žmogaus be nuodėmės. „Kas iš jūsų be nuodėmės?"[1]) Kas sakytų esąs be nuodėmės, būtų melagis. Ir teisusis septynissyk per dieną nusideda. Bet taip pat tiesa, kad nė vienas suteptas neregės Dievo veido. „Būkite šventi, nes aš esu šventas".[2]) Nusidėjėlį pašvenčia tik nuodėmių atleidimo malonė.

Atleisti nuodėmes tegali tas, kurs buvo užrūstintas, dovanoti skolas tas, kuriam esame kalti. Kadangi visi Dievą rūsti-

---

[1]) Jono 8,7; [2]) Kun. 11,44.

name, tad, jausdamies esą kalti, kasdien meldžiame: „Tėve... atleisk mums mūsų kaltes.“

Išganytojas atėjo atleisti nuodėmių. „Štai Dievo Avinėlis, štai kurs atima pasaulio nuodėmę“.[1]) Patsai vardas *Jėzus* reiškia Išganytojas, nuodėmių Atleidėjas. Kol buvo pasaulyje, Jis pats atleido nuodėmes — atleido Magdalenai, Zakiejui, galvažudžiui ant kryžiaus.

Paskiau nuodėmių atleidimo galią suteikė savo apaštalams. „Iš tikrųjų, sakau jums, ką tik jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje, ir ką tik atrišite žemėje, bus atrišta danguje“.[2]) Antru atveju, prieš įžengdamas į dangų apsireiškęs apaštalams, tarė: „Kaip Tėvas manė siuntė, taip ir aš jus siunčiu. Taip pasakęs, jis kvėpė į juos ir jiems tarė: Imkite Šventąją Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, jos sulaikytos“.[3])

Apaštalams mirus, nuodėmių atleidimo galia pasiliko Kristaus Bažnyčioje; ją iš apaštalų paveldėjo teisėti jų įpėdiniai — vyskupai ir kunigai. — Greta nuodėmių atleidimo Viešpats suteikė savo Bažnyčiai ir jų sulaikymo galią: „Ką tik jūs surišite žemėje, bus surišta ir danguje.“

2. Nuodėmių atleidimo malonę gauname *tik per Viešpaties Jėzaus Kristaus nuopelnus.* Dievas reikalauja mūsų išsiteisinimo; bet mūsų kaltės Dievui yra tokios didelės, jog mes, Jo akyse būdami mažesni, negu dulkės, neturime galios permaldauti Jo rūstybės. Senojo Įstatymo ir visos žmonijos aukos reiškė žmogaus kaltę ir bausmę ir kartu negalią išsilaisvinti iš kaltės. Todėl pats Dievas, mūsų pasigailėdamas, nužengė ant žemės; priėmęs mūsų kaltes, mus išgelbėjo; atverdamas visiems neišsemiamą savo malonių šaltinį, atidarė dangų.

Nusidėjėlis yra baustinas. Todėl dėl Jėzaus Kristaus nuopelnų gauname ne tik kaltės, bet ir *bausmės* atleidimą.

3. Kaip teikiama nuodėmių atleidimo malonė? *Per šventą Krikštą* Dievas mums atleidžia gimtąją nuodėmę. Jei kas paaugęs tą sakramentą priima, tuomet jam atleidžiama be gimtosios visos nuodėmės — ir kaltė ir bausmė kaip amžina, taip ir laikinė. Todėl žmogus, po Krikšto miręs, nepatyręs skaistyklos, blizgąs kaip auksas, baltas kaip sniegas, turi laimės regėti Dievo veidą.

---

[1]) Jon. 1,29; [2]) Mat. 18,18; [3]) Jono 20,21—23.

Šventą Krikštą galime priimti tik vieną kartą, o nusidedame kas dieną. Todėl Dievas, suprasdamas mūsų silpnybę, įsteigė *Atgailos* sakramentą, kuriuo atleidžia mums mūsų kaltes, kiek kartų maldaujame Jo gailestingumo.

Dievas teikia mums nuodėmių atleidimo malonę ne veltui — reikia gailesčio, išpažinties ir atlyginimo. „Tas, kurs mus be mūsų sutvėrė, išganyti mus be mūsų negali“ (Šv. Augustinas). Taigi turime visų pirma patyrinėti savo sąžinę, sužadinti gailestį, lydimą nuodėmių neapykantos. Turime patys save skųsti kunigui, Dievo tarnui, aiškiai nusižemindami, savo kaltybių nedidindami ir nemažindami. Pagaliau turime atsilyginti Dievui ir artimui. Dievui — pakeisdami savo gyvenimą, tapdami nauju žmogumi; artimui — grąžindami svetimą gera, atšaukdami šmeižtus, atlygindami skriaudas, mesdami rūstybę, kerštą...

Atgaila tat yra ne baudžiava. Ne pasaulis uždėjo tą naštą, bet pats įgimtas sąžinės balsas: „nusidėjai — daryk atgailą“. Tą sąžinės balsą girdim per visą savo gyvenimą. Išganytojas sako: „Jei nedarysite atgailos, visi pražūsite“.[1])

Krikštas mus gimdo Kristui. Atgaila pakelia puolusius. Kiti sakramentai ir geri darbai daugina Dievo malonės saiką, skaidrina ir tobulina sielą. Paskutinis patepimas ateina gelbėti mirštančio. Jei ligonis, būdamas be žado, negali nuodėmių išpažinti, paskutinis patepimas papildo išpažinties trūkumus, atleidžia nuodėmes.

Koki didi, koki brangi yra nuodėmių atleidimo malonė!

XI Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

Tikiu... kūno iš numirusių atsikėlimą.

Pasauly visur matome nenumaldomą mirtį. Kasdien vis po kiek nusidėvime kaip drabužiai, kasdien žengiame į karstą. Tačiau paskutinę dieną visi kelsimės iš numirusių ir apsidengę tikru savo kūnu stosim prieš Dievą, teisingą Teisėją.

Kelsimės iš numirusių. Tą tiesą apreiškė Šv. Raštas. Vos pirmas žmogus nusidėdamas užsitraukė mirtį, Dievas prižadėjo jį prikelti iš numirusių. Ši apreikštoji iš numirusių atsikėlimo tiesa giliai įsmigo į žmogaus širdį — ją išlaikė ne tik žydai, bet ir pagonys. Teisingasis Jobas, ligos, nelaimių suspaustas, save guos-

---

[1]) Luk. 13,8.

damas tarė: „Tikiu, kad mano Atpirkėjas gyvena, ir aš paskutinėje dienoje kelsiuos iš žemės ir vėl apsivilksiu savo oda ir savo kūne regėsiu mano Dievą“.[1]) Reik žinoti, kad čia kalba Abraomo vienmetis, ne žydas, bet idumietis, kilęs iš pagonių krašto Hus. Todėl jis tikėjimą į mirusiųjų atsikėlimą gavo ne iš žydų, bet iš padavimų nuo pasaulio pradžios. Pranašas Danielius šiaip pranašauja apie iš numirusių atsikėlimą: „Tie, kur miega žemės dulkėse, atbus, vieni amžinam gyvenimui, kiti užgėdinimui“.[2]) Iš numirusių atsikėlimo tiesa šviečia broliams Makabiejams.[3])

Iš numirusių atsikėlimas — Naujojo Įstatymo pamatinė tiesa. Morta, Išganytojo klausiama, ar tiki, kad Lozorius kelsis iš numirusių, atsakė: „Žinau, kad jis atsikels atsikėlime, paskutinėje dienoje. Jėzus jai tarė: Aš atsikėlimas ir gyvybė“.[4]) Pagaliau Išganytojas tą tikėjimo tiesą patvirtino, sakydamas: „Ateina valanda, kurioje visi esantieji kapuose išgirs Dievo Sūnaus balsą; kurie gera darė, išeis, kad atsikeltų į gyvenimą, kurie gi pikta darė, kad keltųsi į teismą“.[5]) „Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą, ir aš prikelsiu jį paskutinėje dienoje“.[6]) „Dievas... prikels ir mus savo galia“.[7])

b) Kelsimės iš numirusių. Negalimų daiktų Dievui nėra. Lengva buvo Dievui vienu savo žodžiu iš nieko sutverti visą pasaulį, dar lengviau žmogų iš pelenų pažadinti. Jeigu Dievas savo galybės žodžiu sutvėrė pasaulį, dėl ko tas pats Dievas negalėtų tavęs prikelti iš numirusių? Jei prikėlė save, prikėlė Jairo dukterį, Sareptos našlės vienturtį sūnų, prikėlė Lozorių, kodėl Dievas negalėtų mūsų pažadinti iš miego? Juk lengviau prikelti iš dulkių, negu sutverti iš nieko!

Šv. Povilas iš numirusių atsikėlimą lygina su grūdu, metamu į dirvą, kurs supuvęs virsta dulke, keliasi tarytum iš mirties į pilnesnę gyvybę. „Taip ir mirusiųjų prisikėlimas“.[8])

c) Kelsimės iš numirusių. Šią apreikštąją tiesą patvirtina visų tautų ir visų amžių visuotinis tikėjimas į kūnų atsikėlimą.

d) Kelsimės iš numirusių, kad drauge su siela ir kūnas gautų, kas jam pridera. Kūnas tai — pusė žmogaus. Kūnas tai — sielos namai; kūnas tai — gerų bei blogų darbų, šventų bei pik-

---

[1]) Job. 19,25—26; [2]) Dan. 12,2; [3]) 2 Mak. 7,9—23; [4]) Jon. 11,24—25; [5]) Jon. 5,28—29; [6]) Jon. 6,55; [7]) 1 Kor. 6,14; [8]) 1 Kor. 15,36—43.

tų jausmų indas. Kūnas pakėlė daug vargų, tramdė savo piktus palinkimus, valdė akis, liežuvį, ausis, gomurį, uoslę, kūnas skaistybės, nekaltybės, blaivumo, teisingumo, darbštumo, maldingumo indas. Taigi ir kūnas, sielos gyvenimo reiškėjas, turi gauti tai, kas jam pridera.

Antra vertus, kitiems kūnas buvo visokių nedorybių indas — puikybės, godumo, netyrumo, rūstumo, pavydo, apsirijimo, tingėjimo, buvo piktos sielos gyvenimo reiškėjas; todėl tas kūnas negali likti be bausmės.

e) Kelsimės iš numirusių, nes Viešpats Jėzaus keldamasis nugalėjo mirtį. Išganytojas priėmė mūsų kūną, kad mirtų; mirė, kad save ir mus iš numirusių prikeltų. Mirtimi ant kryžiaus iš numirusių prikėlė mūsų sielą; amžių pabaigoje prikels ir mūsų kūną. Tuomet įvyks visiškas nugalėjimas, kokio reikalauja Kristaus dieviškai garbė. „Kaip per žmogų atėjo mirtis, taip per žmogų ir mirusiųjų atsikėlimas. Ir kaip Adome visi miršta, taip ir Kristuje visi bus atgaivinti".[1]) Ta prasme pranašas Ozijas pranašauja: „O mirtie, mirtis bus savo mirtimi".[2])

2. Kelsimės tame pačiame kūne, kurį turėjome žemėje. Buities prigimtis iš esmės nesikeičia. Mūsų Išganytojas prikėlė tą patį kūną, kurį buvo paėmęs iš Marijos. Kelsimės ir mes tame pačiame kūne. Pav., Jonas gimęs, Jonas miršta, Jonas kelsis iš numirusių.

Kelsis iš esmės tas pats kūnas, bet ne toks pat; būtent, atsikėlęs įgys nemirtingumą, skaistumą, lengvumą, lakumą, dvasiškumą, kurių ypatybių pirmiau neturėjo. Todėl kartu su siela jis galės visur įtilpti, visur pasirodyti ir būti nematomas, neklius jam nei tolumas, nei aukštumas, nei gilumas, nei durys, nei raktas, nei sieną, nei uola. Išganytojas, atsikėlęs iš numirusių, tą pačią valandą savo kūne buvo matomas ir nematomas; išėjo iš karsto neatvertęs akmens, nesužalojęs antspaudų, ėjo pro užrakintas duris; įžengęs į dangų, sėdėdamas Dievo Tėvo dešinėje, ir tarp mūsų gyvena Švenčiausiame Sakramente.

Prakeiktųjų prikeldintas kūnas bus baisus, biaurus, tamsus. Teisingąjį visur lydės dangaus palaima, prakeiktąjį — Dievo rūstybė, pragaro kartybė per amžius.

---

[1]) 1 Kor. 15,21—22; [2]) Ozijos 13,14.

XII Apaštalų Išpažinimo straipsnis.

„Tikiu... amžinąjį gyvenimą".

Mirtis.

1) Mirtis yra atsiskyrimas sielos nuo kūno. Kaip gyvybė, einant gyvybiniu dėsniu, kyla iš susivienijimo sielos su kūnu, taip mirtis ateina, sielai nuo kūno atsiskyrus. Miręs kūnas grįžta žemėn, iš kurios buvo paimtas, virsdamas dulkėmis; o nemirtinga siela grįžta pas Dievą, pradėdama amžiną gyvenimą. Dievas gyvybės ir mirties Viešpats — Jis leidžia gyventi ir mirti, Jis gyvenimo Alfa ir Omega.

Mirties dėsnis aiškus. Šios gyvenimo tragedijos neišvengsim. Bet mirties aplinkybės nuo mūsų paslėptos. Gal šiemet, gal ryt, gal šiandien Dievas pertrauks mūsų gyvenimo siūlą; gal tada, kai ypatingai norėsim gyventi ir bijosim mirties, mirtis pažvelgs mums į akis ir, paglamonėjusi savo šaltomis rankomis, paguldys mus į karstą. Nežinom, kur mirsim — namie ar lauke, gal karo metu, gal jūroje, kelionėje. Nežinome, nė kaip mirsim. Savo mirtimi ar netikėtai, ūmai ar ilgai sirgę, tarp savųjų ar apleisti, taikoje su Dievu ar nuodėmėse skęstą. Todėl Dievas persergsta: „Budėkite tat, nes nežinote nei dienos nei valandos".[1])

2) Mirtis moko mus ir ragina niekinti šio pasaulio gerybes. Nieko nepasiimsim iš savo turtų. Viską palikę, visų apleisti, eisim į amžinybės namus.

Mirtis moko mus niekinti šio pasaulio garbę. Blizgėk neblizgėjęs, pūskis nesipūtęs — mirtis viską pabaigs. Tavo garbė išnyks, it dūmai; praeis, kaip šešėlis, nuaidės, kaip varpo garsas. Mirtis nuvainikuos tave —, nieko nebliks iš tavo kūno gražybės, iš garbės pas žmones, iš tavo didenybės ir valdžios ir iš kitų išsvajotų prakilnybių ir titulų.

Mirtis mus moko niekinti kūno geidulius. Visi kūno pajautimai ieško pasitenkinimo: ir akys, ir ausys, ir liežuvis, ir lūpos, ir gomurys, ir nosis, ir kojos, ir rankos — visi prašo maisto. Įtik savo kūnui, duok jam, ko jis geidžia, girdime mūsų nariuose balsą. Mirtis primena geidulių tuštybę ir viskam galą.

Žmogus, turtų, garbės ir kūno geidulių vergas, bent mirdamas supras, jog „visa, kas yra pasaulyje, yra kūno pageidimas,

---

[1]) Mat. 25,13.

akių pageidimas ir gyvenimo puikybė. Pasaulis praeina ir jo pageidimas; kas gi daro Dievo valią, pasilieka per amžius".[1])

Dievo teismas.

Teismas yra dvejopas: paskiras ir visuotinis. Apie visuotinį teismą buvo kalbėta, aiškinant tikėjimo straipsnį „Iš ten ateis gyvųjų ir mirusiųjų teisti". Čia kalbėsim apie paskirą teismą.

1) Ar bus teismas ir kam jis bus reikalingas? Jei Dievas yra, jei žmogaus siela nemiršta, jei ji yra laisva ir atsakinga už savo veiksmus, tai turi būti ir teismas.

b) Žemėje yra pasaulinis teismas: tėvų teismas, garbės teismas, trečiųjų teismas, sąlyginis teismas; taikos, apygardos, tribunolo teismas; yra daboklės, arešto namai, kalėjimai, ištrėmimai, pabaudos, konfiskatos; teisių kodeksai, teisingumo įstaigos. Taigi teisė ir teisingumas, tvarkydami žmogaus gyvenimą, įrodo teismo buvimą ir jo reikalingumą. Ir visuomenės teismas smerkia kaltininkus, nekaltus teisina, puolusius prikelia, nusipelniusius garbės vainikų vainikuoja. Jei jau šiame gyvenime yra teismas, tai būtinai turi būti pomirtinis, aukščiausias teisingumo tribunolas — Dievo teismas. Jis yra, jis turi būti. Tai — pamatinė tikėjimo tiesa: „tikiu, jog Dievas yra teisingas, už gerus darbus dangumi moka, už piktus pragaru baudžia".

c) Žmonių teismas ne visados esti teisingas nei pilnas, jis daug nepastebi paslėptų prasižengimų arba nuopelnų. Daug žmogaus sąžinės gelmėse tūno dalykų, težinomų vienam Dievui. Todėl visa žinančio Teisėjo teismas būtinai reikalingas.

d) Žemėje teisybės tarytum nėra. Čia dori žmonės skursta, o pikti džiaugiasi gyvenimu. Pats gyvenimas šaukte šaukia atlyginimo, keršto, bet jų nesulaukia. Kantrusis Dievas leidžia augti kukaliams tarp kviečių iki piūties; tik piūties metu lieps juos surinkti ir sudeginti, o kviečius supilti į savo aruodus. Amžinoji tad Dievo teisybė reikalauja, kad būtų teismas, teismas visiškas ir teisingas.

e) Ką sako mūsų sąžinė? Sąžinės balsas nepajudinamas, tvirtas, kaip pati prigimtis; tai — tribunolas, kurs teisia, skundžia, kaltina, baudžia, teisina, guodžia. Tą balsą mes visados girdime. Jis mus lydi gerai bei blogai darant. Gera padarius mums linksma, malonu, ramu, piktą — liūdna. Sąžinės kirmi-

---

[1]) 1 Jono 2,16—18.

nas, nenumaldomas teisėjas, seka paskui savo auką iki karsto. Ką tai reiškia? Reiškia, Dievas, teisingas teisėjas, išrašęs teisingumo knygą žmogaus sieloje, šaukia mus teisman.

2. Kada, kur ir kaip mus Dievas teis? Teismas įvyks tuojau, sielai nuo kūno atsiskyrus; suteiks kam garbę — garbę, kam bausmę — bausmę. Teismas bus ten, kur žmogų užklups mirtis — kare, laive, kely... Siela stos prieš Teisėją viena atskirta nuo kūno, apiplėšta iš turtų ir žemiškos garbės; stos viena, atskirta nuo žmonių, nuo giminių ir draugų; stos prieš Jėzų Kristų. Lig šiol Jėzus buvo gailestingas Dievas, geras ganytojas, tėvas, brolis, prietelis, draugas, dabar bus jau teisingas teisėjas, kuris, neatsižvelgdamas į asmenis, tyrinės, svarstys gerus ir blogus jo darbus.

Teisėjas paskelbs sprendimą, kuris bus trejopas: nesutepta siela eis į dangų: „Ateikite mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo prirengtą karalystę“.[1]) Siela su mažomis nuodėmėmis eis į skaistyklą, kurios gaivalas skaistins ją, kol atlygins Dievo teisybei lig paskutinio skatiko, nes nė vienas suteptas neįeis į švento ir teisingo Dievo rūmus. Sunkiomis nuodėmėmis suteršta siela, būtent, nesinaudojusi Dievo malone, nedariusi atgailos, eis į pragarą: „Eikite šalin nuo manęs, prakeiktieji, į amžinąją ugnį, kuri prirengta velniui ir jo angelams“.[2])

Dangus.

Mirsim. Iš mūsų kūno bepaliks žiupsnis dulkių. Bet dvasia, kurią Dievas užžiebė žmoguje, tas Dievo paveikslas, kurį žmogus savy nešioja, nemirs, gyvens per amžius.

Tikiu į amžinąjį gyvenimą — tikiu, jog žmogaus siela nemiršta; tikiu, jog amžių pabaigoje siela drauge su kūnu gyvens be galo — per amžius. Tikiu, jog Dievas yra teisingas — geriems duos dangų, piktus pragaru baus.

1. Dangus yra šventųjų gyvenimas, kur palaimintieji, regėdami Dievo veidą, randa didžiausią savo laimę.

Ar daug stinga, kad žemė taptų rojum? Ir žemė būtų rojus, kad ne tie vargai, prispaudimai, skausmai, ligos, mirtis, kad ne tas kirminas, kuris graužia žmogaus širdį. Taigi žemė, į kurią žmogus ateina verkdamas, žemė, kurioje žmogus, ieškodamas laimės, niekados nepatyrė ir nepatirs, nėra rojus. Žemė tai

---

[1]) Mat. 25,34; [2]) Mat. 25,41.

— ašarų pakalnė. Todėl ta žemė, kuri mus nešioja, maitina, dengia — ne laimei skiriama. Ne čia yra mūsų gyvenimo tikslas; ne čia mūsų tėvynė. Čia mes keleiviai, o žemė viešbutis, kuriame sustojame pasilsėti; tai — jūra, kurią turime perplaukti, kol pasieksim palaimintųjų kraštą; tai — tyrai, kuriuose žydai klajojo per 40 metų, kol įžengė į prižadėtąją žemę; žemė tai — kelias nuo lopšio iki karsto painus, aštrus ir kartus. Kas ieško rojaus žemėje, smarkiai apsirinka.

Dangus yra mūsų gyvenimo tikslas. Tenai bus galas žemės kartybėms, viso pikto galas; tenai nei pasaulis, nei šėtonas, nei kūnas neves žmogaus į pagundą; tenai Dievas, našlių ir našlaičių Tėvas, nušluostys vargdienių ašaras, darbininkų prakaitą, išgydys ligonių žaizdas. Tenai gyvenimas be mirties, linksmybė be nuliūdimo, tenai angelų chorai ir šventųjų; patriarkų, pranašų, apaštalų sostai, kankinių vainikai, teisingųjų garbė.

Jeigu Dievas mūsų ištrėmimo vietai nepasigailėjo žiedų, tai kas apsakys dangaus gražybę. „Ko akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, nei į žmogaus širdį neįėjo, Dievas prirengė tiems, kurie jį myli".[1])

2) Tačiau didžiausia šventųjų laimė yra *regėti Dievą*. Dievą, kurio šešėlį matome sutvertų daiktų atspindyje, kaip Abraomas angelų pavidale, Mozė degančiame krūme, kaip apaštalai ant Taboro kalno šviesos debesyje, danguje regėsim *kaip jis yra.*[2]) Dievo regėjimas pripildo žmogaus sielą neapsakomos linksmybės, kurios dabar nei tikėjimu, nei viltim, nei meile negalime apčiuopti. Tuomet tikėjimą pakeis regėjimas, viltį — įgijimas, netobulą meilę — tobula. Siela sutirps Dievo meilėje.

Kas regės Dievą? Visi, kurie žemėje vykdo Dievo valią, būtent, *teisieji,*[3]) kurie niekuomet nesutepė sielos nuodėmėmis, kurie per visą gyvenimą išsisaugojo sunkiųjų nuodėmių, kurie mirė, savo kaltes numazgoję atgailos sakramentu.

Teisingųjų nuopelnai žemėje nelygūs. Todėl „kiekvienas gaus savąjį užmokesnį",[4]) vieni švies, kaip saulė, kiti, kaip mėnuo, treti, kaip žvaigždės.

Kadangi mūsų gyvenimo tikslas — įgyti dangų, tad visa širdimi geiskim sielos išganymo, vykdydami Dievo valią.

---

[1]) 1 Kor. 2,9; [2]) 1 Jon. 3,2; [3]) Mat. 25,46; [4]) 1 Kor. 3,8.

Skaistykla.

Kas yra skaistykla? Skaistykla yra ne dangus ir ne pragaras. Neteisingas būtų Dievas, kad mažus nusidėjėlius lygiai su didžiaisiais baustų pragaru; nebūtų šventas, kad suteptus įsileistų į savo rūmus ir leistų regėti savo veidą. Taigi Dievo šventenybė ir teisybė reikalauja, kad skaistykla būtų atskira nuo dangaus ir nuo pragaro. Skaistykla tat yra vieta, kur teisingųjų sielos kenčia laikinę bausmę, kol apsišveis, apsimokės Dievui lig paskutinio skatiko.

Tą tiesą patvirtina abejų Įstatymų Šv. Raštas, Bažnyčios Tėvai, senovės liturgijos. Pagaliau visų tautų permaldavimo aukos, pomirtinės apeigos, maldos, laidotuvės nuosakiai reiškia reikalą šelpti mirusiųjų sielas ir rodo skaistyklą esant.

Kokios skaistyklos kančios? Bažnyčia šiuo klausimu neišsitarė. Teologai sako, kad sielas skaistykloje kankins ugnis, sąžinės kirminas ir veržimasis regėti Dievą.

Ugnis — klusnus Dievo tarnas, skaistina žmogaus sielą, kad skaisti, kaip auksas, galėtų stoti Dievo akivaizdoje. Kokia ta ugnis, Dievas paslėpė nuo mūsų; ji nemateriali.

Sąžinės kirminas, atsiminus blogas mintis, žodžius, darbus, papiktinimus, kurių galėjo išsisaugoti, išvydus neatliktus gerus darbus, ilgam dangų prarastą, griauš sielą smarkiau, negu ugnis. Jei ne kartą žmonės dėl šio kirmino atima sau gyvybę, tai ką bekalbėti apie skaistyklos kirminą!

Troškimas regėti Dievą kankins smarkiau už ugnį ir sąžinės kirminą. Siela, iš Dievo išėjusi, prie Dievo turi grįžti. Patekusi į skaistyklą, užsidega Dievo meile, trokšta regėti Dievo veidą, bet nuodėmės neleidžia. Šaukiasi gyvųjų: „Pasigailėkite manęs, pasigailėkite manęs bent jūs, mano prieteliai, nes Viešpaties ranka palytėjo mane!“

Dievas myli sielas, kenčiančias skaistykloje. Todėl negina savo Motinai ir šventiesiems užtarti skaistyklą; negina ir mums šelpti numirusius — mokėti jų skolas, trumpinti kančią, padėti kentėti (Žiūrėk „Šventųjų bendravimą“).

Nesiliaukim tad siuntę Dievui už skaistyklos sielas mišių aukos, maldų, pasninkų, išmaldų ir kitų gerų darbų.

Pragaras.

Pragaras yra vieta, kur prakeiktieji kenčia amžiną bausmę. Kiekvienas Šventojo Rašto lakštas skelbia jį esant. Nurodysiu

keletą vietų: „Nusidėjėlių kelias išgrįstas akmenimis, bet jo gale pragaras, tamsybė ir bausmė".[1]) „Rys jį ugnis, kuri yra nekūrenama".[2]) „Nusidėjėliai... Kas jūsų galės gyventi su ryjančia ugnimi?... Su amžinais karščiais?"[3])

Išganytojas, iškentėjęs už mus smarkiausias kančias ir praliejęs savo Švenčiausią Kraują lig paskutinio lašo, kad mus iš pragaro išpirktų, atvejų atvejais sako, jog yra pragaras, kur viešpatauja negęstanti ugnis ir tamsybės, kur ugnim ir siera degančiame ežere yra verksmas ir dantų griežimas.[4]) „Jei tavo akis tave piktina, išmesk ją; geriau tau vienakiui įeiti į Dievo karalystę, kaip turint abi aki būti įmestam į ugnies pragarą, kame jų kirminas nemiršta ir ugnis negęsta".[5]) Visų žinomas yra palyginimas turtuolio ir Lozoriaus — Lozorius eina į dangų, turtuolis laidojamas *pragare.*

Yra pragaras. Šią tiesą įrodo bendras žmonijos įsitikinimas. Nuo seniausių laikų lig šios dienos tikėta į pragarą. Jis nuo sunkios nuodėmės ir žmogaus prigimties neatskiriamas. Juk žmonija, trokštanti patogaus, minkšto gyvenimo, laimės, ramybės negalėjo savaime išsisvajoti pragaro, negalėjo jai ateiti į galvą amžinos pragaro kančios. Galėjo išsigalvoti pragarą viena, antra tauta, bet ne visa žmonija. Taigi tikėjimas į pragarą, nors ir savotiškas, turi turėti pamatą bendrame Apreiškimo šaltinyje. Jo nepripažįstant, reikėtų sugriauti ne tik krikščionybę, bet ir visas pasaulio tikybas, visus žmonijos padavimus.

Yra pragaras. Nuodėmės prigimtis reikalauja pragaro. Nuodėmė yra baustina, sunki nuodėmė baustina pragaru. Dievas yra didžiausias gėris, todėl nuodėmė turi būti didžiausia piktybė; tad ir nuodėmės bausmė turi būti didžiausia, amžina. Kadangi žmogus nuodėmę daro laisva valia, tai, kad pragaro nebūtų, sunkių nuodėmių nebebijotų, nebevengtų, skaistyklos jam nepakaktų.

Yra pragaras. Dievo prigimtis reikalauja pragaro. Protas sako ir sąžinė jaučia, jog Dievas nebūtų teisingas, jei už nusidėjimus nebaustų; nebūtų šventas, jei baisių baisiausius nusidėjėlius danguje draug su doraisiais susodintų; nebūtų amžinas, jei savo priešų amžinai nenubaustų. Yra tad pragaras ir baisus pra-

---

[1]) Pamoksl. 21,11; [2]) Job. 20,26; [3]) Iz. 33,14; [4]) Apr. 21,8; [5]) Mork. 9,47.

garas. Todėl, kas netikėtų į pragarą, turėtų netikėti į Dievą ir Išganytoją.

Taigi pragarą esant, be Švento Rašto, įrodo dar bendras žmonijos įsitikinimas, nuodėmės, žmogaus ir Dievo prigimtis; pagaliau šią tikėjimo paslaptį paskelbė kaip dogmą visuotiniosios vyskupų santarybos, pagaliau Florencijos santaryba paskelbė: „Nepajudinama yra tikėjimo tiesa, kad sielos, suteptos mirtingąja nuodėme, tuojau eina pragaran į amžinąsias, nors nelygias bausmes"...

Pragaro bausmės gaivalas yra negęstanti ugnis, sąžinės griaužimas, Dievo praradimas, kančių amžinumas.

Kaip išvengti pragaro? Pragaro išvengti lengva, lengviau, negu įgyti dangų. Tam užtenka *geros valios*. Dangus gieda: „Garbė Dievui aukštybėje ir ramybė žemėje geros valios žmonėms.[1]) Ne kas kita, tik pikta valia veda žmogų į pragarą, o gera — į dangų. Gera valia tiki į visa, ką Dievas mūsų išganymui apreiškė, pikta — neigia; gera valia vykdo Dievo ir Bažnyčios įsakymus, pikta — neigia; gera valia griebiasi išganomų priemonių — Šv. Sakramentų, pikta — neigia... gera valia maldoje randa įkvėpimų, pikta — neigia... gera valia veda į dangų, pikta — į pragarą.

---

[1]) Luk. 2,14.

Turinys

Kaina Lt. 1,50

Š. Kazimiero Draugijos leidiniai.

1. *Bažnyčios istorija*, A. Alekna, prof. 1929 m. . . . . . 5,—
2. *Trumpa Bažnyčios istorija*, D. Venckus, mok. 3 leid. 1931 m. . 1,50
3. *Liturgika*, J. Marcinkus, kun. 3 leid. 1931 m. . . . . 1,—
4. *Naujojo Įstatymo š. istorija.* Atpasakota Evangelijos žodžiais. S. Jokūbauskas, kan. 1931 m. 5,50
5. *Naujojo Įstatymo š. istorija.* K. Paltarokas, vysk. 5 leid. 1931 2,—
6. *Senojo Įstatymo š. istorija.* K. Paltarokas, vysk. 4 l. 1925 m. 2,—
7. *Tikybos pradžiamokslis.* A. Maliauskis, prof. 1931 m. . . 1,—
8. *Logika.* Parašė A. Jakštas . . . . 6,—
9. *Sociologija.* Parašė K. Šaulys, prof. . . . . 1,—
10. *Šv. Mišios*, A. Maliauskis, prof. . . . . —,10
11. *Vakarai prie Lemano.* M. Moravskis, S. J. 6,50
12. *Lietuvos istorija.* A. Alekna, prof. 2 leid. 1923 m. . . . . 4,—
13. *Lietuvos istorija*, trumpesnioji. A. Alekna, prof. 5 leid. 1931 m. 3,—
14. *Lietuvos istorija*, 4-tam pradž. mok. skyr. ir 1-mai gim. kl., Pr. Penkauskas, doc. 1931 m. . . . . 3,—
15. *Vokiečių kalbos gramatika.* A. Schulz, 7 leid. 1931 m. . . . 4,30
16. *Vokiečių kalbos gramatika.* A. Scholz, dr. Lietuviškas tekstas — Bukotos. . . . . 7,—
17. *Skaitymai.* Kirčiuotas tekstas. Klimas, P. 382 p. su aptais. . . 7,—
18. *Europos geografija.* Klimas, P. Vadovėlis, 2-sis pataisytas ir papildytas leidimas . . . . 5,—
19. Katalikų Tikybos Vadovėlis I d. parašė Kun. J. Remeikis . 1,50
20. Katalikų Tikybos Vadovėlis III d. parašė Kun. J. Remeikis . 1,50

Kaunas, Rotušės A. Nr. 6.